

ชนชาติอารยันในอินเดีย

โดย

เพ็ญพรรณ เต็มสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษา ตามระเบียบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)

ของ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. ๒๕๑๔

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ใ้ฉ้มีวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนประกอบการศึกษา
ตามระเบียบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)

.....
คณบดีคณะโบราณคดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

คำนำ

เนื่องจากหลักสูตรชั้นปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๔ ของคณะโบราณคดี กำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับวิชาที่เรียนมาคนละหนึ่งหัวข้อ ข้าพเจ้าเลือกวิชาโบราณคดีสาขาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก ใครจะให้วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จึงเลือกทำเรื่องราวของชาวอารยันที่แพร่หลายอยู่ในบริเวณที่กว้างขวางทั้งในยุโรปและเอเชีย แทนหากจะคนคว้าเรื่องราวของชาวอารยันที่มีอยู่ทั้งหมดก็เกรงว่าจะเป็นเรื่องใหญ่เกินกำลัง และจะทำให้ไม่ละเอียดพอในช่วงระยะเวลาที่ทางคณะกำหนดให้ จึงจำกัดวงการคนคว้าให้แคบเข้าเป็นเรื่องเฉพาะของชาวอารยันในประเทศไทยอันเคยเป็นผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์พระเวทย์ที่เก่าแก่และสำคัญที่สุดคัมภีร์หนึ่งของโลก และให้ชื่อว่า "ชนชาติอารยันในอินเดียน" ค่ายเห็นว่าชาวอารยันในอินเดียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอินเดียนที่แพร่ไปทั่วอินเดียนและดินแดนเอเชียเป็นส่วนใหญ่ เริ่มเรื่องราวตั้งแต่ถิ่นเดิมของอารยันมาจนถึงเข้าสู่อินเดียน และเริ่มสังสมวัฒนธรรมให้อินเดียนจนกลายเป็นอารยธรรมที่มีความเจริญถึงยุคทองในสมัยต่อมา

แม้จะพยายามจำกัดวงการคนควาทั้งกล่าวแล้ว แต่กระนั้นการคนควาก็ยังกินอาณาบริเวณกว้างขวาง ต้องหาความถึงชาวอารยันก่อนเข้าสู่อินเดียนอีกค่าย ทั้งยังมีเรื่องราวเฉพาะประวัติศาสตร์อย่างที่ตั้งใจไว้แต่เดิม หากกองศึกษาทางกานก่อนประวัติศาสตรประกอบกันไป กังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงยอมต้องมีที่ขาดตกบกพร่องและข้อผิดพลาดอยู่บาง แหมข้าพเจ้าจะพยายามแก้ไขแล้วก็ตาม

ผู้ที่มีส่วนทำให้ข้าพเจ้าเลือกหัวข้อนี้ทำวิทยานิพนธ์คือ ศาสตราจารย์แสง มนวิฑูร อาจารย์ผู้สอนศาสนาพราหมณ์แก่ข้าพเจ้าในชั้นปีที่สองท่านได้กล่าวถึงต้นเค้าของศาสนาพราหมณ์และเป็นผู้เป็นเจ้าของ นั่นก็คือ ความเชื่อที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทย์ที่มีชาวอารยันเป็นเจ้าของ ท่านเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจของชนเผ่านี้ไว้หลายประการที่ข้าพเจ้าสนใจและตั้งใจไว้แล้วว่าต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ให้ได้ ครั้นข้าพเจ้าเริ่มลงมือคนคว้า ท่านผู้นี้ก็ให้คำอธิบายข้อสงสัยของข้าพเจ้า ทั้งยังกรุณาช่วยแปลหนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาสันสกฤตให้อีกค่าย

อาจารย์ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างมากแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็คือ อาจารย์สิริวัณ
คำวันสา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของข้าพเจ้า ท่านเป็นผู้ให้คำปรึกษา และเอื้อเฟื้อหนังสือที่
ใช้ในการค้นคว้าเป็นอย่างดี

อาจารย์จำลอง สารพัตติก อาจารย์คงเดช ประพัฒน์ทอง และอาจารย์วีระพันธ์
มาโดยพันธ์ ก็เป็นผู้เอื้อเฟื้อทั้งคำแนะนำและหนังสือค้นคว้าแก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างน้อย

หากปราศจากอาจารย์ทั้ง ๕ ท่านคงกล่าวข้างต้น วิชานิพนธ์ฉบับนี้คงจะไม่
อาจสำเร็จเป็นรูปเล่มได้ จึงต้องขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

นอกจากอาจารย์ทั้ง ๕ ท่านแล้ว ข้าพเจ้ายังได้รับความร่วมมือจากมิตรสหาย
อีกหลายท่าน จึงเป็นอันว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ
เป็นอันดีจากทุกท่านทั้งที่กล่าวนามและมีไม่กล่าวนามมาแล้วข้างต้น ที่ข้าพเจ้าจะต้องกล่าว
ขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

๗
หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ ๑	บทนำ	๑
บทที่ ๒	คำจำกัดความของคำว่าอารยัน	๔
บทที่ ๓	ถิ่นเดิมของชาวอารยัน	๔
บทที่ ๔	การอพยพเข้าสู่อินเดีย	๒๑
บทที่ ๕	อารยธรรมของชาวอารยัน	๓๖
บทสรุป		๓๘

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประเทศไทยตั้งอยู่ ณ ดินแดนเอเชียอาคเนย์ อันเป็นดินแดนที่มีความสำคัญ
ทางการค้ามาแต่โบราณ มีสินค้าที่พ่อค้าชาวต่างประเทศต้องการมาก คือ เครื่องเทศ
ที่หมู่เกาะเครื่องเทศ และผลิตภัณฑ์จากป่าในแถบแหลมอินโดจีน นอกจากนี้เอเชียอาคเนย์
ยังเป็นศูนย์กลางการค้าทางคานเอเชียอีกด้วย คือ พ่อค้าจากดินแดนทางตะวันตกที่จะ
เดินทางไปค้าขายทางประเทศจีน จะต้องมาพัก ณ เอเชียอาคเนย์เพื่อหาเสบียงและนำจิต
ดังนั้นเอเชียอาคเนย์จึงได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศหลายกระแส แต่ประเทศที่ได้รับอิทธิพล
แก่เอเชียอาคเนย์มากกว่าอิทธิพลอื่นก็คืออินเดียและจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเดียมีอิทธิพล
ต่อประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ของบรรดาประเทศในดินแดน
เอเชียอาคเนย์มากมาย พ่อค้าชาวอินเดียนิยมเดินทางมาค้าขายทางตะวันออกทั้งทางบก
และทางเรือ ทางเรือมีลมนมรสุมประจำปีพัดมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากอ่าวเบงกอล
เดินเรือมาสู่เอเชียอาคเนย์ และอีกระยะหนึ่งก็จะมรสุมจากทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดพาเรือ
สินค้ากลับไปสู่อินเดีย ด้วยเหตุที่มีลมนมรสุมช่วยเหลือในการเดินเรือนี้เองทำให้พ่อค้าเดินเรือ
มาค้าขายมากขึ้น และต่างก็นำวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อถือมาเผยแพร่ อาณาจักรใน
ดินแดนเอเชียอาคเนย์ อาณาจักรแรกสุดที่ได้รับอิทธิพลอินเดีย คือ อาณาจักรฟูนัน ซึ่งเชื่
กันว่ามีศูนย์กลางอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำโขง มีความรุ่งเรืองมากอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๔ - ๑๒
จากพงศาวดารราชวงศ์ฉิน (Ts'in) ของจีน เล่าถึงตำนานกษัตริย์ตนวงศ์ฟูนันไว้ว่า
มีพรหมณ์ชาวอินเดียชื่อฮวนเถียน (Hun-T'ien) หรือ โกลนัญญะ เดินทางโดยเรือมา
ยังดินแดนดังกล่าวซึ่งมีผู้ปกครองเป็นสตรี เรียกกันว่าพระนางโสมวดี เกิดการสืบทอดขึ้น
ระหว่างสองฝ่าย ฝ่ายพระนางโสมวดีพ่ายแพ้เพราะกำลังอาวุธน้อยกว่าทางคุณภาพ
โกลนัญญะจึงเข้าปกครองอาณาจักรและสถาปนาพระนางโสมวดีเป็นพระมเหสี แล้วเผยแพร่
วัฒนธรรมอินเดียไปทั่วอาณาจักร เหตุการณ์อันนี้พงศาวดารจีนกล่าวว่าเกิดขึ้นในพุทธศตวรรษ
ที่ ๒ - ๓ วัฒนธรรมอินเดียที่มีหลักฐานว่าเข้ามาสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์ที่เก่ากว่าอาณาจักร
ฟูนัน คือในราวพุทธศตวรรษที่ ๓ ในรัชกาลพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งประเทศอินเดีย

มีพงศาวดารกล่าวว่า หลังที่พระองค์ทรงทำสังคายนาแล้วก็ทรงส่งสมณทูตสองรูป คือ พระโสมะ และพระอุตตระ มายังดินแดนสุวรรณภูมิเพื่อประกาศพระศาสนา ดินแดนสุวรรณภูมินี้สันนิษฐานว่าคงจะเป็นดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันนี้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้รับอิทธิพลอินเดียมานานแล้ว และอิทธิพลเหล่านั้นมีทั้งทางด้านภาษา เครื่องแต่งกาย ประเพณี การปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนา จะเห็นได้ว่าศาสนาในประเทศไทยในปัจจุบันนี้กว้างรอยละ เก้าสิบของประชานับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาซึ่งมีกำเนิดในอินเดียอนุทวีป มีผู้ให้ความเห็นว่าเหตุที่ศาสนาพุทธแพร่หลายในดินแดนประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียอาคเนย์มากกว่าศาสนาอื่นที่มีกำเนิดในอินเดีย เช่นเดียวกันก็ด้วยเหตุที่ว่าศาสนาพุทธเข้ามาสู่ดินแดนแถบนี้ก่อนศาสนาพราหมณ์ เพราะชาวพุทธไม่ถือวรรณะ เช่นผู้ที่นับถือศาสนาพราหมณ์ ฉะนั้น การเดินทาง การอยู่รวมกับคนอื่น ๆ จึงไม่เป็นปัญหา ต่อมาเมื่อเห็นว่าการค้าเจริญรุ่งเรืองขึ้น ผู้ที่นับถือศาสนาพราหมณ์จึงเริ่มออกเดินทางมาค้าขายทางเอเชียอาคเนย์บ้าง แต่มีผู้แย้งว่าศาสนาพราหมณ์น่าจะเข้ามาในดินแดนแถบนี้ก่อน ยกตัวอย่างอาณาจักรกับขรที่นับถือศาสนาพราหมณ์ (หรือศาสนาฮินดู) อย่างเด่นชัดมาเป็นเวลานานตั้งแต่แรกตั้งอาณาจักร เพิ่งจะมาเปลี่ยนเป็นนับถือศาสนาพุทธเมื่อราวเจ็ดร้อยปีมานี้เอง แม้ในประเทศไทยเอง คนไทยก็มีความคุ้นเคยกับภาษาสันสกฤตซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในศาสนาพราหมณ์มากกว่าภาษาบาลีที่ใช้ในพุทธศาสนา จะอย่างไรก็ตาม ศาสนาทั้งสองนี้ก็มีอิทธิพลควบคู่กันไปอย่างแยกกันไม่ออก นานที่เราจะสนใจศึกษาความเป็นมาของศาสนาทั้งสองมิให้ยิ่งหย่อนกว่ากัน และที่น่าสนใจที่สุดก็คือผู้เป็นเจ้าของศาสนาทั้งสองนี้ซึ่งเป็นชนพวกเดียวกัน และเป็นชนที่ยังความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศอินเดียอย่างสูงสุด

ดินแดนที่เป็นประเทศอินเดียปัจจุบันนี้ได้ถูกรุกรานจากภายนอกหลายครั้งหลายคราด้วยกัน ผู้รุกรานได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบานเรือนอยู่ในประเทศอินเดียพวกแล้วพวกเขาและได้มีส่วนในการเสริมสร้างวัฒนธรรมอารยธรรมอินเดียด้วย พวกอพยพเข้ามาก่อนพวกอื่นก็คือพวกดราวิเดียน ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นผู้สร้างอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ ต่อมาก็ถูกรุกรานโดยพวกอารยัน นักประวัติศาสตร์ชาวกรีก คือ ฮีโรโดตัส (Herodotus) กล่าวว่า ในพุทธศตวรรษแรกอินเดียถูกรุกรานโดยคาร์วีส (Darius Hystaspes) กษัตริย์กรีก

และพามาถึงพุทธศตวรรษที่ ๓ อเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander the Great) กษัตริย์ชาวสุลุมเมาน่าสินธุ ได้ไต่เมืองน้อยใหญ่มากมาย ครั้นพุทธศตวรรษที่ ๔ - ๑๐ พวกเขมร คือ พวกทาด พวกอัน ก็เข้าตีราชวงศ์คุปตะแตก ต่อจากนั้นก็ถูกรุกรานโดยพวกที่นับถือศาสนาพราหมณ์ และผู้รุกรานพวกสุดท้ายของอินเดียก็คือชาวอังกฤษซึ่งปกครองอินเดียอยู่เป็นเวลานาน แต่ในบรรดาผู้รุกรานเหล่านี้ ผู้ที่มีส่วนในการสังสมอารยธรรมให้เจริญรุ่งเรืองมากที่สุดก็คือพวกอารยัน,

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำจำกัดความของคำว่าอารยัน

คำว่า "อารยัน" หรือ "อารียกะ" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวไว้ว่า
 "อารียกะ น. ชื่อคนชาติหนึ่งในสมัยดึกดำบรรพ์ เป็นต้นเคาของชาวฮินดู
 ชาวอิหร่าน และ ชาวยุโรปบางพวก

อารยะ น. ชนชาติเดิมซึ่งเป็นต้นตระกูลแห่งชาวฮินดูโบราณ และชาวอิหร่าน;
 คนที่นับถือ, ผู้มีธรรมหรือความซื่อตรง ว. มีธรรม ที่ งาม
 เจริญ

อารยชน น. ชนที่เจริญด้วยขนบธรรมเนียมอันดี

อารยชาติ น. ชาติที่เจริญด้วยขนบธรรมเนียมอันดี

อารยธรรม น. ธรรมเนียมงาม, ความเจริญด้วยขนบธรรมเนียมอันดี

ในคัมภีร์ศุทโธสมมทานิธิ อันเป็นหนังสือประมวลคำศัพท์ภาษาสันสกฤต พร้อมด้วย
 พร้อมทั้งอธิบายศัพท์ไว้ มีคำว่า อารยะ และ อารียกะ ไว้ด้วย ซึ่งมีคำแปลต่อไปนี้

"อารยะ บุรุษเพศ ฤ ชาติ ญปัจจุบัน แปลว่า เจ้า(นาย) ครู เพื่อน ในผู้ที่เกิดใน
 ตระกูลสูง แปลว่า คหบดี ประเสริฐ สมาคม ในคำที่กล่าว ใน
 นาฏยศาสตร์ ในความนับถือ ในความประพฤตสูง ในจิตสงบ และ
 ในคนที่มีลักษณะบอกไว้เหล่านี้

ประพฤติสิ่งที่ควรทำ ประพฤตด้วยใจในสิ่งที่ไม่ควรทำในความใคร่
 มีความประพฤติอันกระทำตามปกติตั้งอยู่แล้ว ผู้นี้แหละเป็นผู้ที่รู้จักว่า
 อารยะ "

"อารียกะ บุรุษเพศ แปลว่าเป็นไปในหญิงที่มีอัชฌาสัยอย่างยิ่ง คือ แม่ และบิดาด้วย
 เพราะเป็นผู้ควรบูชา และเป็นไปในผู้ควรสรรเสริญ ในผู้ด้วย
 ในยาคว ในประโยชน์ของตน ในความประเสริฐ ศัพท์นี้ลง

"ก" ปัจจุบัน เป็นไปไ้ทั้ง ๓ เพศ"

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นนี้ ย่อมแสดงว่า คำว่า อารยัน อารยะ หรือ อารียกะ

เจ้ไปถึงความคึกคัก ความเจริญ ความประเสริฐ และความสูงส่งทั้งสิ้น ดังนั้นชาวอารยัน
จึงยอมจะหมายถึงชนชาติที่มีความคึกคัก เจริญและประเสริฐ ซึ่งก็เป็นจริงทั้งนั้น เพราะ
ชาวอารยันได้สร้างความเจริญให้แก่อินเดียอย่างมากมาทั้งทางค่านศิลป์ วัฒนธรรม ศาสนา
และประเพณี คำทรงข้ามของคำว่า "อารยัน" ก็คือคำว่า "อนารยัน" ชาวอารยันเข้า
รุกรานผู้ที่อยู่ในดินแดนตอนเหนือของอินเดีย แล้วขับไล่พวกดังกล่าวลงทางใต้ ผู้รุกรานเรียก
ตัวเองว่า "อารยัน" เรียกผู้ที่อยู่มาก่อนว่า "อนารยัน" พวกอารยันเหยียดหยามพวก
อนารยันมากมาย ความทนงตนว่าเป็นผู้เจริญกว่าของพวกอารยันนี้เองยังคิดเป็นนิสัยสืบมา
จนสมัยหลัง ๆ คือเมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่สอง พวกนาซีเยอรมันซึ่งเป็นพวกที่ชาตินิยมจัด
และเป็นประชาธิปไตย อันคำโฆษณาชวนการความคู่ไปกับชวนการฟาสซิสต์ในอิตาลี ได้
เน้นหนักในอุดมการณ์ของตน ถือว่าตนเป็นพวกอารยัน และว่าพวกเยอรมันแท้เท่านั้นที่เป็น
ชาวอารยัน แล้วก็กำจัดชาติที่เป็นอนารยันโดยเฉพาะพวกยิวด้วยวิธีการรุนแรง จนทั่วโลก
อดมิได้ที่จะสยดสยองไปกับการกระทำนั้นแทนพวกยิวทั้งปวง ชาวเยอรมันในสมัยนั้นเรียก
ตัวเองว่าเป็น "ชนชาติที่ยิ่งใหญ่" (The Master Race) และทฤษฎีนี้เรียกว่าทฤษฎี
อารยันนิส (Aryanism) ที่ปัจจุบันไม่มีใครยอมรับกันอีกต่อไปแล้ว

ด้วยเหตุที่ว่า ชาวอารยันเป็นชนเผ่าที่เจริญที่สุดนี้เอง ทำให้ชนทั่ว ๆ ไป
พยายามจะจัดตนเขาเป็นสาขานึงของชาวอารยัน ดังเช่น พวกเยอรมันในสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ ดังกล่าวมาแล้ว และแม้แต่คนไทยบางคนก็ยังพยายามจะพิสูจน์ว่าคนไทยเป็น
ชาวอารยัน เมื่อเร็ว ๆ นี้เอง มีนายแพทย์คนหนึ่งซึ่งมีความสนใจทางค่านมนุษยวิทยา ได้
ศึกษาเรื่องกลุ่มเลือดที่ใช้เป็นเครื่องกำหนดเชื้อชาติ แล้วสรุปว่าคนไทยเป็นพวกอารยัน
แต่ก็ไม่มีผู้ใดเชื่อถือทฤษฎีนี้

จะอย่างไรก็ตาม คำว่า "ชาวอารยัน" มักจะใช้เรียกเฉพาะพวกที่เป็นเจ้าของ
คัมภีร์พระเวท คือพวกที่อยู่ในอินเดียเท่านั้น ส่วนพวกชาวอารยันอื่น ๆ ที่แพร่หลายไปในยุโรป
นั้น เรียกรวมนั้นว่าเป็นพวกที่พูดภาษากลุ่มอินเดียนยุโรป (Indo-European) ดังที่
ปรากฏอยู่ในเอ็นไซโคลพีเดียทั้งสามเล่ม คือ New Standard Encyclopedia,
Columbia Encyclopedia และ Britannica Encyclopedia มีข้อความ
อธิบายคำว่าอารยันไปในทำนองเดียวกันคือ อารยัน เป็นคำในภาษาสันสกฤต หมายถึง

ขุนนางหรือชนชั้นสูง หรืออาจจะใช้ได้ในความที่หมายถึงภาษาตระกูลอินเดียนิโรป ซึ่งถ้าจะจำกัดความให้แคบเข้าไปอีกก็คือภาษาที่รู้จักกันในชื่อว่าภาษาอินเดียนิโรน (Indo - Iranian) ซึ่งเป็นส่วนย่อยลงไปจากภาษาตระกูลอินเดียนิโรนนั้นเอง ชนชาติอารยันเป็นผู้ที่อพยพแพร่กระจายไปในบริเวณกว้างขวางและเขาสูอินเดียนิโรนเป็นระลอก เป็นเจ้าของคัมภีร์พระเวทและเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของอินเดียนิโรน

* คำว่าอารยัน มีความหมายถึงภาษากลุ่มอินเดียนิโรน ดังนั้นถ้าจะศึกษาเรื่องราวอารยัน จึงจำเป็นต้องศึกษาภาษาตระกูลอินเดียนิโรนด้วย

ภาษากลุ่มอินเดียนิโรนในปัจจุบันนี้ก็คือ ภาษากลุ่มเยอรมัน (Germanic Languages) อันได้แก่ภาษาเยอรมันและภาษาอังกฤษเป็นต้น ภาษากลุ่มโรมานติค (Romantic Languages) ได้แก่ภาษาสเปน อิตาลี เป็นต้น ภาษากลุ่มสลาฟ (Slavic Languages) ได้แก่รัสเซียเป็นต้น และภาษากลุ่มอินเดียนิโรน (Indo-Iranian Languages) ได้แก่ภาษาเปอร์เซียและภาษาอารยันในตอนเหนือของอินเดียนิโรน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าภาษากลุ่มอินเดียนิโรนแพร่หลายไปอย่างกว้างขวางในนิโรน และแพร่หลายในเอเชียมาทางทิศตะวันออก มาจนถึงอินเดียนิโรนเป็นที่สุด

* คำที่มีความเกี่ยวข้องของหมายถึงชาวอารยันนั้น นอกจากพวกที่พูดภาษากลุ่มอินเดียนิโรนแล้วยังมีอยู่หลายคำด้วยกัน ชาวเปอร์เซียเรียกชาวอารยันในอินเดียนิโรนตามชื่อแม่น้ำสำคัญของอินเดียนิโรน คือแม่น้ำสินธุ ซึ่งเปอร์เซียเรียกว่า ฮินดู (Hindū) และเรียกชาวอารยันว่า ฮินดูส (Hindūs) ส่วนกรีกเรียกชาวอารยันว่า อิฟคอบ (Ivdoi) ส่วนดินแดนที่อยู่ของชาวอารยันนั้น เปอร์เซียเรียกว่า ฮินดูสถาน (Hindūstan) คือดินแดนระหว่างแคว้นปัญจาบกับเบนาเรส ส่วนชาวอารยันเองนั้น เรียกดินแดนของตนว่าเป็นภารตวรต หรือ ภารตชัค หรือ กุมาริกาชัค ซึ่งมีปรากฏอยู่ในวรรณคดีภาษาสันสกฤตของพวกเขานั้น และบางทีเขาก็เรียกประเทศอินเดียนิโรนทั้งหมดว่า มนุหวิป มานู (Manu) กษัตริย์ที่ถือว่าเป็นต้นวงศ์แห่งกษัตริย์อินเดียนิโรนทั้งปวง เรียกชื่อดินแดนระหว่างเทือกเขาหิมาลัยทางตอนเหนือของอินเดียนิโรน กับเทือกเขาวันชัยทางตอนกลางของประเทศอินเดียนิโรนว่า อารยวรต หรือดินแดนของชาวอารยันนั่นเอง

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพวกอารยันอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้ที่ใชภาษากลุ่ม

อินเดียนยุโรปในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาอยู่ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือเป็นพวกคอเคซอยด์ (Caucasoid) เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะชาวอารยันเป็นพวกคอเคซอยด์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งในปัจจุบันนี้พวกคอเคซอยด์มีปริมาณราวร้อยละ ๓๐ ของประชากรโลกทั้งหมด คำว่าคอเคซอยด์นี้ นักมนุษยวิทยาชาวเยอรมันชื่อโจฮัน ฟรีดริช บลูเมนบัค (Johann Friedrich Blumenbach) ได้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๘๘ เขาเป็นผู้ที่จัดแบ่งเชื้อชาติของมนุษย์โดยใช้ลักษณะทางกายวิภาควิทยาเป็นเครื่องแบ่ง เขาศึกษากระดูกโหลจากจอร์เจีย (Georgia) ในดินแดนคอเคซัส (Caucasus) ทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัสเซียในยุโรป แล้วก็ลงความเห็นว่าคนผิวขาวมีถิ่นกำเนิด ณ ที่นั่น แต่ปัจจุบันนี้ นักมนุษยวิทยามีได้เชื่ออีกต่อไปว่าชนผิวขาวมีถิ่นกำเนิดที่คอเคซัส

พวกคอเคซอยด์ มีลักษณะทางกายวิภาคดังต่อไปนี้คือ มีผิวค่อนข้างขาว ขนคดตามตัว จมูกแคบและโค้ง รูปร่างสูงใหญ่ รูปร่างกระดูกกลมและยาว ผมสีน้ำตาลถึงน้ำตาลแดง และสีทอง ลักษณะเหยียดตรงจนถึงหยิกเป็นคลื่น ตาสีน้ำตาลจนถึงฟ้า มือเท้าใหญ่และกว้าง

พวกคอเคซอยด์แบ่งกลุ่มย่อยออกไปดังนี้

๑. พวกนอร์ดิก (Nordic) คือพวกสแกนดิเนเวีย เติม ยกเว้นพวกฟินแลนด์ พวก British Isles และยุโรปกลาง พวกอิตาลีตอนเหนือ พวกที่อยู่ในดินแดนคอเคซัส และตอนเหนือของรัสเซีย
  ๒. พวกแอลไพน์ (Alpine) คือพวกพื้นเมืองของฝรั่งเศส พวกเยอรมัน ตะวันออก พวกแอลป์ตะวันตก และแผ่ขยายไปทั่วยุโรป
  ๓. พวกฝั่งตะวันออกของทะเลบอลติก คือพวกเยอรมันตะวันออก โปแลนด์ บางส่วนของรัสเซีย และ กรีซ
  ๔. พวกเมดิเตอร์เรเนียน คือพวกที่อยู่ทางตอนใต้ของทวีปยุโรป และบางรัฐในคาบสมุทรบอลข่าน กับพวกอาฟริกาเหนือ
  ๕. พวกอาร์เมนอยด์ คือพวกตุรกี
  ๖. พวกไคนาริก คือพวกคาบสมุทรบอลข่าน พวกออสเตรีย ซีเรีย เทอร์กี เยอรมัน และ โปแลนด์
  ๗. พวกอินเดียน — อิหร่าน คือพวกอินเดียน ลังกา อิหร่าน อิรัก
- พวกคอเคซอยด์ทั้ง ๗ กลุ่มนี้ส่วนใหญ่พูดภาษากลุ่มอินเดียนยุโรป

สรุปคำจำกัดความของคำว่าอารยันไว้ว่า คำว่าอารยันกินความไปถึงภาษากลุ่ม
อินเดียนิวโรปและคนที่พูดภาษานี้ ซึ่งเลยมมาถึงชนเชื้อชาติคอเคซอยด์
เมื่อกล่าวถึงคำแล้ว ก็ย่อมจะกล่าวถึงประวัติที่มาของชาวอารยันในบทต่อไป.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถิ่นเดิมของชาวอารยัน

แม้ว่าชาวอารยันในอินเดียจะเป็นที่รู้จักกันในนามที่เรียกกันไปต่าง ๆ มาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ความสนใจที่จะกระตุ้นให้เกิดการศึกษาเรื่องราวของชนเผ่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้นก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๘ คือในปีนี้ได้มีเหตุการณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้นักปราชญ์ชาวยุโรปตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะรู้จักชนชาติผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์พระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ นั่นก็คือมีการค้นพบภาษาสันสกฤตซึ่งนักไวยากรณ์ชาวอินเดียที่ชื่อว่าปาณินิ เป็นผู้รวบรวมและบรรยายลักษณะของภาษาอย่างละเอียดไว้ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑ - ๒ และเซอร์วิลเลียม โจนส์ (Sir William Jones) ชาวอังกฤษ ได้เขียนรายงานเรื่อง Asiatic Researches ลงในวารสาร Journal of the Asiatic Society เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๒๘* กล่าวว่า ภาษาสันสกฤตมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาษากรีกและละติน ทั้งทางด้านรากศัพท์และไวยากรณ์ ความสัมพันธ์นี้มีมากมายเกินกว่าจะถือได้ว่าเป็นการบังเอิญและนักวิทยาศาสตร์ก็ลงมติเห็นพ้องต้องกันว่า ภาษาทั้ง ๓ ภาษานี้ต่างก็มีความสัมพันธ์สืบเนื่องมาจากภาษาที่เป็นต้นกำเนิดอันเดียวกัน นอกจากนั้นภาษากอทิก และภาษาเคลติก รวมทั้งภาษาเปอร์เซียโบราณก็จะมีต้นกำเนิดเดียวกับภาษาสันสกฤตด้วยเช่นกัน ภาษาที่มีต้นกำเนิดอันเดียวกันเหล่านี้มีภาษาศาสตร์ตั้งชื่อเรียกรวม ๆ กันว่าเป็นภาษาในกลุ่มอินเดียนยุโรป* (Indo-European Languages) การค้นพบภาษาสันสกฤตและมีผู้ให้ความเห็นว่าภาษาสันสกฤตมีต้นภาษาเดียวกันกับภาษาที่ขั้วไปยุโรปส่วนใหญ่นี้เองทำให้ความสนใจเกี่ยวกับชนผู้เป็นเจ้าของภาษาสันสกฤตแพร่หลายไปในหมู่นักปราชญ์ชาวยุโรป เพราะในเมื่อภาษามีความสัมพันธ์กัน และมีต้นกำเนิดอันเดียวกันนั้น ก็ย่อมจะเป็นไปได้ว่าผู้ที่ใช้ภาษาเหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันด้วย คือน่าจะ เป็นชนกลุ่มเดียวกันมาก่อน แล้วอพยพแตกแยกกันไปด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งที่น่าสนใจ จากนั้นก็มีการศึกษาค้นหาหลักฐานประกอบกับการศึกษาวิชาการทางโบราณคดีซึ่งเจริญขึ้นเรื่อย ๆ เรื่องราวในอิตีปราชญ์ประจักษ์ชัดแก่สายตาด้วยมีหลักฐานทางด้านการขุดค้นยืนยันการศึกษาความหมายและการดกเถิงเกี่ยวกับปัญหาทางโบราณคดีก็เป็นอย่างกว้างขวาง

ปัญหาวาทะที่ใดที่คนทั้งปวงภาษาอินเดียนยุโรปเหล่านั้นได้เคยอยู่รวมกันมา เป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากมาย ทางฝ่ายทางแสดงความเห็นของตนพร้อมทั้งมีหลักฐานและเหตุผลยืนยันความเห็นนั้น ๆ แต่แล้วก็มีผู้แย้งและมีหลักฐานยืนยันข้อแย้งนั้นด้วย การโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาถิ่นเดิมของคนทั้งปวงภาษาอินเดียนยุโรปหรือเราอาจเรียกรวมกันได้ว่าชาวอารยันนั้น ยังมีไคลงมคติ

แตกอนที่จะกล่าวถึงถิ่นเดิมของชาวอารยัน จำเป็นจะต้องกล่าวถึงลักษณะและวัฒนธรรมของชาวอารยันไว้อย่างกว้าง ๆ เสียก่อน เพื่อช่วยในการสืบสาวหาถิ่นเดิมและการอพยพของชาวอารยัน ส่วนวัฒนธรรมของชาวอารยันโดยละเอียดนั้นจะได้กล่าวถึงในบทที่ ๕ ต่อไป

ลักษณะเด่นของพวกอารยันก็คือเป็นพวกนักรบ รู้จักใช้และฝึกม้า อาชีพของชาวอารยันคือการสงครามและเลี้ยงสัตว์ โดยอาศัยข้อมูลกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้ มีผู้ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชาวอารยันซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ฝ่ายใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ ฝ่ายที่ว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในทวีปยุโรป กับฝ่ายที่ว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในทวีปเอเชีย ซึ่งจะนำความเห็นของแต่ละฝ่ายมาแสดงดังต่อไปนี้

ฝ่ายที่เชื่อว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในทวีปยุโรป

นักนิรุกติศาสตร์หลายคนโดยเฉพาะ เซอร์วิลเลียม โจนส์ (Sir William Jones) ได้ศึกษาภาษาสันสกฤต กรีก ลาติน เปอร์เซีย ฯลฯ แล้วพยายามใช้หลักฐานทางภาษาพิสูจน์ว่าภาษาสันสกฤตมีภาษาต้นตระกูลของภาษากลุ่มอินเดียนยุโรป หากแต่เป็นเพียงภาษาที่สืบทอดมาจากภาษาต้นตระกูลเท่านั้น และเขาให้ความเห็นว่าภาษากลุ่มอินเดียนยุโรปแพร่หลายไปในทวีปยุโรปมากกว่าในทวีปเอเชีย ชาวอารยันในอินเดียจึงน่าจะเป็นเพียงสาขาหนึ่งในหลายสาขาของชาวอารยันที่แพร่หลายออกไป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีก โรมัน เป็นต้น และสรุปว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันควรจะอยู่ในยุโรป แต่จะเป็นที่ใดและเพราะเหตุใดจึงทำให้ชาวอารยันอพยพออกจากถิ่นเดิมนั้นยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะชี้ชัดลงไปได้ จึงกล่าวได้เพียงกว้าง ๆ เท่านั้น แม้กระนั้นนักปราชญ์บางท่านยังให้ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับบริเวณในทวีปยุโรปที่น่าจะเป็นถิ่นเดิมของชาวอารยันไว้ดังต่อไปนี้

๑. ฮังการี (Hungary)

ดอกเตอร์กิลส์ (Dr. P. Giles) และศาสตราจารย์แมกโดเนล (Prof.

Magdonell) สันนิษฐานโดยอาศัยหลักฐานความสัมพันธ์ทางภาษาว่า ดินเดิมของชาวอารยันควรจะเป็นบริเวณที่เป็นประเทศออสเตรีย ฮังการี และโบฮีเมีย ปัจจุบันนี้ เพราะการเรียกชื่อพื้นที่และสัตว์ของคนในบริเวณแถบนี้มีความคล้ายคลึงกับชื่อที่ชาวอารยันในอินเดียใช้เรียก กับทั้งชนิดของพืชและสัตว์ก็เหมือนกันหลายชนิด ดังกล่าวแล้วว่าอาชีพของชาวอารยันคือการกรังกรรมและเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นบริเวณที่เป็นที่อยู่ของชาวอารยันจึงควรเป็นที่ราบกว้างใหญ่เพียงพอสำหรับการเพาะปลูก และต้องมีทุ่งหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ด้วย ดินแดนในทวีปยุโรปที่มีที่ราบกว้าง และมีทุ่งหญ้าเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เหมาะที่จะเป็นแหล่งเดิมของชาวอารยันก็คือบริเวณที่เป็นประเทศฮังการี นอกจากนี้ ดอกเตอร์กิลส์ ยังอ้างหลักฐานประกอบอีกด้วยว่า จากการขุดค้นที่โบกาซ - กอย (Boghaz Keul) ในคาปาโดเซีย (Capadocia) พบจารึกมีอายุราว ๔๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ที่กล่าวถึงเทพเจ้าของชนในแถบนั้น ซึ่งเหมือนกับเทพเจ้าในคัมภีร์พระเวทของชาวอินเดีย เทพวรุณ และ อินทร รวมทั้งบรรดาชื่อผู้ครอบครองดินแดนแถบนี้ก็มีความคล้ายคลึงกับชาวบาบิโลน (Babylonia) ชาวเมโสโปเตเมีย และ ชาวฮินดูอารยัน ซึ่งอาจลงความเห็นว่าชาวอารยันควรจะมีถิ่นเดิมอยู่ในฮังการี แล้วเดินทางเข้าสู่อินเดียโดยผ่านเปอร์เซีย

ความเห็นของดอกเตอร์กิลส์นี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันมากนัก

๒. เยอรมันและสแกนดิเนเวีย

นักมนุษยวิทยาใช้หลักฐานทางชาติพันธุ์วิทยาชั้นพื้นฐานตั้งข้อสังเกตว่า ไม่เคยมีชนชาติอื่นอพยพตั้งถิ่นฐานสแกนดิเนเวียเพื่อตั้งรกรากอยู่เลย ชนที่อยู่ในบริเวณนี้เป็นชนในพื้นที่เมืองเดิมในถิ่นนั้นทั้งสิ้น ทั้งคนพวกนั้นก็ใช้ภาษาตระกูลอินเดียยุโรปอีกด้วย ดินแดนดังกล่าวจึงควรจะเป็นถิ่นกำเนิดของชนชาติอารยันก่อนที่จะมีการอพยพแยกย้ายไปในยุโรปและเข้าสู่อินเดีย แบรินเกนสไตน์ (Brandenstein) ได้จำกัดขอบเขตของบริเวณที่เขาให้ความเห็นว่าเป็นถิ่นเดิมของชาวอารยันไว้ว่า คือ ดินแดนตั้งแต่เพนกา (Penka) ไปจนถึงอาณาเขตของประเทศเยอรมันในปัจจุบัน เขาเน้นหนักไปยังดินแดนสแกนดิเนเวียโดยให้เหตุผลดังกล่าวมาแล้ว แต่ความเห็นนี้ยังปราศจากหลักฐานที่จะสนับสนุนได้เพียงพอจึงไม่มีผู้เห็นด้วยมากนัก

๓. รัสเซียตอนใต้

บริเวณนี้ชราเคอร์ (Schrader) ได้เคยให้ข้อสันนิษฐานมาก่อนแล้วว่า ภาษานี้จะเป็นที่ ๆ ชนที่พูดภาษากลุ่มอินเดียนยุโรปเคยอยู่ร่วมกันมาก่อนที่จะแยกย้ายกันไป ต่อมาเมื่อไม่นานมานี้ คอกเตอร์ กอช (Dr. B.K. Ghosh) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหานี้ทางด้านภาษาศาสตร์และมีหลักฐานทั้งทางด้านภาษาศาสตร์และโบราณคดีมาสนับสนุนความเห็นของชราเคอร์ แต่เนื่องจากความเห็นของชราเคอร์นั้นมิใช่ไม่เห็นด้วย และตั้งข้อแย้งมาก่อนแล้ว ดังนั้น แม้ว่าคอกเตอร์กอช จะมีหลักฐานที่นำพามาเสนอ ก็ยังไม่มีใครยอมรับเชื่อถือ

ถึงจะเห็นได้ว่า ข้อสันนิษฐานและความเห็นที่ว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในยุโรป ตามหลักฐานที่บรรดานักปราชญ์ยกขึ้นมาอ้าง เพื่อเจาะจงชี้ดินแดนแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะนั้น ยังมีข้อแย้งได้ทุกทฤษฎี มีปราชญ์บางพวกที่ให้อคติต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนว่าชาวอารยันนั้นมีถิ่นเดิมอยู่ในยุโรปไว้ดังต่อไปนี้

๑. ภาษาตระกูลอินเดียนยุโรปเป็นภาษาที่แพร่หลายในยุโรปมากกว่าในเอเชีย ดังนั้น ภาษานี้จึงเป็นภาษาของชาวยุโรปโดยเฉพาะ มีเพียงสาขาหนึ่งเท่านั้นที่แพร่เข้าไปในทวีปเอเชีย และเข้าสู่ประเทศอินเดีย

๒. ชาวอารยัน เติบโตอยู่ในทวีปยุโรปก่อน แล้วจึงอพยพเข้าไปยังเมโสโปเตเมีย ผ่านตอนใต้ของทะเลสาปแคสเปียน สู่อินเดีย

ฝ่ายที่เชื่อว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในทวีปเอเชีย

แม้จะให้อคติไว้อย่างกว้าง ๆ ดังกล่าวนั้นแล้ว ก็ยังมีข้อแย้งอยู่อีกหนึ่งเอง คือฝ่ายที่เชื่อว่าชาวอารยันมีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปเอเชีย แย้งว่า แม้ภาษาอินเดียนยุโรปจะแพร่หลายในทวีปยุโรปมากกว่าในทวีปเอเชีย แต่ภาษาที่แพร่หลายในทวีปยุโรปส่วนใหญ่เป็นภาษาที่เจริญขึ้นภายหลังภาษาตระกูลเดิมทั้งสิ้น ภาษาเหล่านี้ไม่มีภาษาใดที่อาจจะเป็นภาษาต้นตระกูลของกลุ่มภาษาอินเดียนยุโรปได้ จึงไม่เป็นหลักฐานเพียงพอที่จะใช้เป็นข้อยืนยันว่า ทวีปยุโรปเป็นแหล่งเดิมของชาวอารยัน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในที่หนึ่งอาจจะไปเจริญงอกงามและแพร่หลายในที่อีกที่หนึ่งได้ เช่น พุทธศาสนา มีกำเนิดในอินเดียอนุทวีป (อินเดียและปากีสถาน) แต่กลับมาเจริญในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกไกล ส่วนในอินเดียอนุทวีปเองพุทธศาสนาเกือบจะไม่มีสำคัญเลยก็ได้

ข้อแย้งอีกข้อหนึ่ง ของผู้ที่สนับสนุนฝ่ายเอเชีย ก็คือ เรื่องทิศทางการอพยพของชาวอารยัน มีผู้แย้งว่าแทนที่จะเชื่อว่าชาวอารยันอพยพจากทวีปยุโรปมายังทวีปเอเชียทางดินแดนเมโสโปเตเมีย และผ่านทะเลสาบแคสเปียนสู่อินเดีย นั้น ในทางกลับกันก็อาจเป็นไปได้เช่นกันว่า ชาวอารยันเดินทางสู่ทวีปยุโรปโดยผ่านเมโสโปเตเมีย และแม้ในเมโสโปเตเมียนั้นเองก็ควรจะมีกลุ่มชนอื่นซึ่งอพยพไปจากเอเชียกลางด้วย ถ้าจะถือหลักฐานข้อ ๒ ของฝ่ายทวีปยุโรปว่ามีหลักฐานเพียงพอ หลักฐานที่ว่าถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในทวีปเอเชียกลางก็อาจจะไม่น่าหนักแน่นสักนัก

ทางฝ่ายที่เชื่อว่าชาวอารยันอยู่ในทวีปเอเชียก่อนที่จะอพยพแตกแยกสาขากออกไปในส่วนต่าง ๆ นั้น ก็ได้แสดงความเห็นไว้ดังนี้

๑. ถิ่นเดิมของชาวอารยันอยู่ในเอเชียกลาง

นักปราชญ์ชาวเยอรมันชื่อ แมกซมุลเลอร์ (Maxmuller)

ได้ศึกษา

หาข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ คือศึกษาเปรียบเทียบข้อความจากคัมภีร์พระเวทของชาวอินเดียนและคัมภีร์เซนคาอเวสตะ (Zenda - Avesta) ของชาวเปอร์เซีย คัมภีร์ทั้งสองนี้มีความสำคัญคล้ายคลึงกันหลายประการอย่างน่าสนใจ เขาให้ความเห็นว่าชนผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์ทั้งสองนี้คือชาวอินเดียนและชาวเปอร์เซียจะต้องเคยอยู่ร่วมกันมาก่อน เพราะวัฒนธรรมอารยธรรมของชนทั้งสองเหล่านี้นั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัด คือ เป็นผู้ที่มีความเชื่อดีในธรรมชาติ มีอาชีพที่สำคัญคือการกสิกรรมและเลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงที่นิยมเลี้ยงมากที่สุดคือปศุสัตว์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งม้า เป็นที่รู้จักกันดีในหมูชนเหล่านี้ จากหลักฐานนี้เอง ศาสตราจารย์แมกซมุลเลอร์ จึงให้ข้อสันนิษฐานว่าแหล่งเดิมของชาวอารยันจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งซึ่งใกล้กับบริเวณที่เป็นประเทศอิหร่านและเปอร์เซียปัจจุบันนี้มาก่อน จากข้อสันนิษฐานนี้ ศาสตราจารย์แมกซมุลเลอร์ ได้ศึกษาพิจารณาทางภาษาศาสตร์ของบริเวณที่เขาสนใจและ

• ในเรื่องม้าใครจะขอให้สังเกตเพิ่มเติมอีกเล็กน้อย คือ ดินแดนเอเชียกลางนี้มีชื่อเสียงว่ามีม้าจำนวนมากแล้ว จนกระทั่งชื่อประเทศหนึ่งในดินแดนแถบนี้คือประเทศอาหรับก็ยังแปลว่าม้า.

กำหนดสถานที่ที่แน่นอนที่ควรจะเป็นแหล่งเดิมของชาวอารยัน เขาแสดงความเห็นว่าบริเวณ
เอเซียกลางเป็นแหล่งที่พวกชาวอารยันอยู่รวมกันมาก่อน หลังจากนั้นพวกเขาเหล่านั้นจึง
ได้อพยพเคลื่อนตัวแผ่ขยายเข้าสู่ทวีปยุโรป อิหร่าน และอินเดีย ตามลำดับ

ศาสตราจารย์แมกซ์มุลเลอร์ ได้เสนอข้อความสนับสนุนข้อสันนิษฐานของตนไว้
สรุปได้เป็น ๔ ประการ คือ

๑. การศึกษาเปรียบเทียบภาษาในเอเชียกับภาษาในทวีปยุโรป จะเห็นว่ามี
ความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนน้อย มีความแตกต่างกับเป็นส่วนมาก ภาษาของชาวอารยันมีความ
ใกล้เคียงกับภาษาทางทวีปเอเชียมากกว่า จึงน่าจะแสดงว่าแหล่งเดิมของชาวอารยันอยู่ใกล้
เอเซียมากกว่ายุโรป

๒. ดินแดนเอเชียกลาง ตรงส่วนกลางนั้น ควรเป็นที่ที่ชาวอารยันอยู่มาก่อนแต่
เดิม แล้วจึงอพยพไปยังดินแดนอื่น

๓. เอเชียกลางเป็นแหล่งของพวกเรวอน (Nomadic) เช่นพวกฮุน
(Hun) ชาวอารยันก็เป็นพวกเรวอน ทั้งยังมีหลักฐานอีกหลายอย่างสนับสนุนว่าชาวอารยัน
อพยพจากเอเชียกลางไปสู่ดินแดนแห่งอื่น

๔. นักภูมิศาสตร์และนักนิรุกติศาสตร์สันนิษฐานว่า พืชต่าง ๆ ที่ชาวอารยันรู้จัก
เช่น ไม้จำพวกต้นสน และ เบอร์ช เป็นต้น นี่เป็นพืชที่ขึ้นอยู่ในเอเชียกลาง จึงเป็นข้อยืนยัน
อีกข้อหนึ่งที่สนับสนุนเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

นักปราชญ์บางท่านมีความเห็นขัดแย้งกับศาสตราจารย์แมกซ์มุลเลอร์ โดยให้
ความเห็นว่าเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ไม่กว้างขวางพอที่จะเป็นที่รวมของชนกลุ่มใหญ่
เช่น ชาวอารยัน ทั้งบริเวณนี้ยังไม่อุดมสมบูรณ์เพียงพอที่จะเป็นที่อยู่อาศัยของชนเป็นจำนวน
มากเช่นนี้ ยิ่งไปกว่านั้นเอเชียกลางยังไม่มี "น้ำผึ้ง" ซึ่งปรากฏหลักฐานในคัมภีร์พระเวท
ว่าชาวอารยันเดิมนั้นนิยมน้ำผึ้งมาก

นักปราชญ์ที่เห็นขัดแย้งกับศาสตราจารย์แมกซ์มุลเลอร์นี้มีความเห็นคล้ายตาม
คำของนักปราชญ์กรีกโบราณซึ่งมีชีวิตอยู่ในคริสต์ศตวรรษแรกคือสตราโบ (Strabo) ซึ่ง
กล่าวอ้างถึงดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์และความเจริญสูง คือบริเวณที่มีชื่อว่า "กรรมัน"
(Kerman) เขากล่าวว่าไม่มีดินแดนแห่งใดในเวลานี้ที่จะมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งไปกว่า
"กรรมัน" ย่อมเป็นไปได้ว่าบริเวณกรรมันที่สตราโบกล่าวถึงว่าอุดมสมบูรณ์นั้นสมัยต่อมา

2514
009

๑๕

ดินฟ้าอากาศได้เปลี่ยนแปลงไปจนความอุดมสมบูรณ์น้อยลง และเป็นเหตุให้ชาวอารยัน
เคลื่อนย้ายออกจากบริเวณนั้นเพื่อไปหาถิ่นใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่าในที่สุด

๒. บริเวณอาร์กติก

นักปราชญ์ชาวภาราฆกร ชื่อติลัค (Bal Ganga Dhar Tilak)

กล่าวไว้ในหนังสือ Arctic Home of the Vedas มีข้อความที่พยายามพิสูจน์ว่า
ทางแถบบริเวณอาร์กติก หรือทางขั้วโลกเหนือ (North Pole) เป็นถิ่นเกิดของชาวอารยัน
ท่านติลัคมีความเห็นว่าปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่ชาวอารยันบันทึกไว้ในคัมภีร์พระเวทนั้น
เหมือนกับปรากฏการณ์ธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นในบริเวณแคว้นโพลเหนือ มีข้อความหลายแห่งใน
ถุคเวทที่แสดงว่าถิ่นเกิดของชาวอารยันนั้นอยู่ในบริเวณที่หนาวเหน็บขาดแสงแดดอยู่ในความ
มืดมุกขมัวเป็นเวลายาวนานในหนึ่งปี คือมีกลางวันสลับกับกลางคืนเป็นเวลา ๖ เดือน และ
ตลอดช่วงเวลาอีก ๖ เดือนเป็นราตรีกาลอันมืดมิดโดยตลอด^๒ เมื่อพิจารณาจากปรากฏการณ์
ดังกล่าวนี้แล้วก็จะเห็นได้ว่าถิ่นแดนที่มีภูมิอากาศคล้ายคลึงกับที่กล่าวถึงในถุคเวทนั้นก็คือ
แคว้นโพลเหนือ ท่านติลัคคงความเห็นว่าแคว้นโพลเหนือนี้เป็นถิ่นเกิดของชาวอารยัน
ก่อนที่จะอพยพเคลื่อนเข้าสู่ทวีปยุโรป เอเชียกลาง และอินเดียโดยลำดับ แต่ทว่าทฤษฎีนี้นักปราชญ์
ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วย และกล่าวหาว่าเป็นการวางข้อสรุปโดยใช้วิชาการทางด้านดาราศาสตร์
มากกว่าจะเป็นทางตามประวัติศาสตร์และโบราณคดี

๓. ฮิเบต

จากข้อความในหนังสือ สัตยารถประกาศ (Satyarth Prakash)

ของท่านสวามีทายนันท์ (Swami Dayanand) กล่าวไว้ว่าอารยันตั้งถิ่นฐานเดิมอยู่ใน
ถิ่นแดนที่เป็นประเทศฮิเบตปัจจุบันนี้ และท่านพาร์จเตอร์ (F.E. Pargiter) ก็อ้าง
ไว้ในหนังสือ Ancient India Historical Tradition ของตน สนับสนุนมติของท่านสวามี

^๒ โศลกบทหนึ่งในถุคเวทกล่าวว่า มีอุษา ๗ วัน และราตรี ๑๐๐ วัน

ที่ว่าอารยันมีถิ่นเกิดอยู่ในธิเบตด้วย โดยยกคัมภีร์พระเวทเป็นเอกสารอ้างอิง แล้วสรุป

เหตุผลสนับสนุนมติดังกล่าว คือเพราะประเทศธิเบตมีอาณาเขตพรมแดนใกล้ชิดกับประเทศอินเดีย ดังนั้นเมื่อประชาชนในประเทศธิเบตเพิ่มขึ้นจึงต้องอพยพลงไหลเข้าสู่ประเทศอินเดีย มตินี้ยังมีเหตุผลหลักฐานไม่เพียงพอนักปราศจากหลักฐานที่ยังไม่ยอมรับ

๔. อินเดีย

นักประวัติศาสตร์ชาวแคว้นเบงกอลแห่งอินเดีย ชื่อคอกเตอร์จินทราน

(Dr. Avinash Chandra Dash) ซึ่งอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นี้เองได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่ง

ชื่อ Rigvedic India พยายามพิสูจน์ว่าชาวอารยันในอินเดียมิได้เป็นชนเผ่าที่อพยพมา

จากที่อื่นภายนอกประเทศนั้นเลย หากแต่เป็นชนพื้นเมืองซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศอินเดียเองมา

แต่แรกเริ่มทีเดียว เขากล่าวว่าฤๅชได้ให้ความกระจ่างอย่างเพียงพอทีเดียวในการที่จะใช้

ศึกษาถึงชนธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์นั้น และในคัมภีร์นั้นไม่

เคยกล่าวถึงการอพยพของชาวอารยันจากดินแดนภายนอกเข้าสู่ดินแดนประเทศอินเดียได้เลย

แม้แต่แห่งเดียว ยิ่งไปกว่านั้นคัมภีร์พระเวทโดยเฉพาะเวทที่เก่าที่สุดคือฤๅชเวทยังได้กล่าวถึง

ชาวอารยันว่าตั้งที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำทั้งเจ็ด คือ สัปตสินธุ (Saptasindhu)

ซึ่งก็คือบริเวณแคว้นปัญจาบ แคว้นเมียร์ กานูล และกันหาระ อาณาบริเวณดังกล่าวนี้ก็คือบริเวณ

ตั้งแต่แม่น้ำสินธุถึงแม่น้ำสรัสวตีนั้นเอง และจากดินแดนแห่งนี้ชาวอารยันก็ได้แพร่ขยายบริเวณ

ครอบครองของตนออกไปยังทุก ๆ ภาคของประเทศ คัมภีร์ปุราณะก็ได้บันทึกเหตุการณ์สงคราม

ครั้งสำคัญครั้งหนึ่งไว้นั้นก็คือ เทวาสุรสงครามอันเป็นการต่อสู้ระหว่างเทวากับอสูร กับทั้ง

คัมภีร์ไชนคา - อเวสตะ ของชาวอิหร่านก็บันทึกเรื่องราวการสงครามอันเดียวกันนี้ไว้เช่นกัน

ความพ้องกันของคัมภีร์ทั้งสองนี้ย่อมทำให้เราอนุมานถึงที่มาแห่งสงครามนั้นได้ว่า เรื่องราวของ

สงครามครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องการสู้รบระหว่างพวกอารยันกับพวกอิหร่าน เทวาคือพวกอารยัน

และอสูรก็คือพวกอิหร่าน เทวคาเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ถูกพวกอสูรขับไล่ออกไปจากดินแดน ก็ย่อม

หมายถึงพวกอารยันถูกพวกอิหร่านขับไล่นั้นเอง

ต่อมาปราชญ์ชาวอินเดีย ๓ ท่าน คือ ท่านคงคานาถ (Sri Ganga Nath Jha)

ท่านไตรเวตี (Sri D.S. Trivedi) และ ท่านกัลลา (Sri L.D. Kalla) ต่างเห็น

พองควมกับมติของท่านจันทร์หาว่า ประเทศอินเดียเป็นแหล่งเดิมของชาวอารยัน ท่านทั้งหลายเหล่านี้ได้ให้ข้อรับรองยืนยันรายละเอียดที่บันทึกอยู่ในคัมภีร์พระเวทเกี่ยวกับสัปตสินธุเห็นไว้ด้วย

ปราชญ์อื่น ๆ ไม่ยอมรับข้อสรุปลงความเห็นของบรรดาปราชญ์อินเดียทั้ง ๔ นี้ อีกเช่นเดียวกับความเห็นอื่น ๆ โดยได้ให้หลักฐานการขัดแย้งไว้ดังนี้

ก. ดินแดนปัญจาบหรืออินเดียไม้อาจเป็นถิ่นฐานเดิมหรือเป็นศูนย์กลางการแพร่ขยายของชาวอารยันได้ ชาวอารยันควรจะอพยพเคลื่อนย้ายไปยังดินแดนต่าง ๆ และควรศูนย์กลางอยู่ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งที่ไม่ใช่ประเทศอินเดียก่อนที่จะแตกแยกออกเป็นสาขาคงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ข. หากว่าแคว้นปัญจาบเป็นถิ่นเดิมของชาวอารยันแล้ว ชาวอารยันควรมีความรู้เกี่ยวกับดินแดนรอบ ๆ ปัญจาบไปจนถึงดินแดนทางตะวันออกหรือทางใต้ของประเทศอินเดียปัจจุบันด้วย เพราะชาวอารยันมีชนกลุ่มเล็ก ๆ หากมีความสามารถและอำนาจมากมาย แต่ในวรรณคดีชิ้นแรกสุดของชาวอารยันคือฤคเวทไม่ปรากฏหลักฐานเรื่องราวของดินแดนประเทศอินเดียทางใต้หรือทางตะวันออกเลย ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นเครื่องบ่งแนชัดว่า ปัญจาบไม้อาจเป็นดินแดนที่ชาวอารยันอยู่มาแต่เดิมได้

ค. วัฒนธรรมของชาวอารยันในประเทศอินเดียกับชาวยุโรปไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเลย ทั้งยังกลับมีความแตกต่างกันอย่างตรงกันข้าม คือชาวอารยันปัญจาบเป็นนักจิตนิยม แต่ชาวยุโรปเป็นนักวัตถุนิยม ซึ่งถ้าหากว่าแคว้นปัญจาบเป็นถิ่นเดิมของชาวอารยันแล้ว จึงเดินทางไปสู่ดินแดนแถบอื่น ๆ ของยุโรป วัฒนธรรมของชนเหล่านั้นก็น่าจะมีความคล้ายคลึงกันบ้าง

ง. ถ้าจะถือว่าปัญจาบเป็นมาตุภูมิของชาวอารยันแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอันใดเลยที่จะทำให้ชาวอารยันอพยพไปจากดินแดนนั้น เพราะดินแดนปัญจาบก็มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพออยู่แล้ว ย่อมเป็นไปได้ที่ชาวอารยันจะอพยพจากดินแดนอุดมสมบูรณ์ไปสู่ดินแดนที่ไม่อุดมสมบูรณ์

จ. ในวรรณคดีของชาวอารยันได้มีการกล่าวถึงสัตว์และต้นไม้ต่าง ๆ อย่างรู้จักคุ้นเคย เช่น ชาว คณโอ๊ค(Oak) เป็นต้น แต่ในดินแดนแคว้นปัญจาบนั้นไม่เคยปรากฏทั้งชาวและคณโอ๊ค จึงเป็นที่น่าสังเกตถ้าจะกล่าวว่าปัญจาบเป็นแหล่งเดิมของชาวอารยัน

๓. ทางด้านภาษา ปัจจุบันนี้พิสูจน์ได้แล้วว่าภาษากลุ่มอินเดียนุโรปที่ใช้พูดกัน
ในทวีปยุโรปนั้น มีฐานต้นกำเนิดอยู่ในทวีปยุโรป ทั้งภาษากรีก ลาติน เป็นต้น และ
ภาษาสันสกฤตต่างก็เป็นเพียงสาขาหนึ่งของภาษากลุ่มนี้เท่านั้น จึงไม่ว่าจะถือว่าปัญจาบเป็น
ที่อาศัยของชาวอารยันมาแต่ดั้งเดิม

ชนชาวอารยันในอินเดียมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับหิมะและไม่รู้จักฤดูร้อน แลที่
แคว้นปัญจาบนั้นมีอากาศร้อนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ชาวอารยัน
ที่อาศัยอยู่ในปัญจาบมานานแล้วก็น่าจะรู้จักฤดูร้อนเป็นอย่างดีทีเดียว

จากความเห็นของนักปราชญ์ที่ยกมาทั้งหมดข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าแต่ละท่านก็มี
ความคิดเห็นเป็นของตน และมีข้อขัดแย้งความเห็นของผู้อื่น การลงมติจึงยังไม่เกิดขึ้น และ
ไม้อาจจะเกิดขึ้นได้ทราบเท่าที่เรายังมีหลักฐานเพียงพอประกอบการสันนิษฐานเท่านั้น หลักฐาน
เพียงไม่มากนักก็อาจทำให้หยุดศึกษาและสนใจทางด้านนี้ตั้งสมมุติฐานของตนขึ้นได้ และการจะ
ขัดแย้งความเห็นของผู้อื่นก็มีเรื่องยากที่จะกระทำกัน ด้วยเหตุนี้เรื่องราวของชาวอารยัน
เกี่ยวกับดินฐานดั้งเดิมจึงยังเป็นที่ยึดแย้งกันอยู่ แต่ก็อาจสรุปผลความเห็นของนักปราชญ์
ทั้งหลายไว้ได้กว้าง ๆ คือ ดินเดิมของชาวอารยันควรเป็นที่ที่มีอากาศหนาวเยือกเย็น ซึ่ง
แสงแดดเป็นที่ปรารถนาของชาวอารยันมาก ดังจะเห็นได้ว่าเทพเจ้าที่มีความสำคัญของ
ชาวอารยันส่วนใหญ่ต่างก็เป็นเทพเจ้าผู้ให้แสงสว่างทั้งสิ้น เช่น วรุณ สวิตรี มรุต และ อุษนา
ดังที่มีผู้รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้าในคัมภีร์พระเวทดังต่อไปนี้

วรุณเทพ เป็นเทพเจ้าแห่งสวรรค์ ..... อัคนิ (ไฟ) เป็นดวงหน้าของเทพเจ้าวรุณ
พระอาทิตย์เป็นนัยตาของพระองค์

สวิตรี (สวิตระ) เทพเจ้ากลับปั่วทั่วทุกสถานที่ที่มีค ปลูกสิ่งที่ไม่ตายและสัตว์มีอันจะพึงตาย
เป็นสภาวะทั้งหลาย (พระองค์) มาด้วยรถที่ทำด้วยทองมองคู่สัตว์โลกทั้งหลาย (ฤคเวทสัทธา
มันตระที่ ๑ สุตระที่ ๒ มณฑลที่ ๓๕)

สวิตรี เป็นเทพเจ้าแห่งสวรรค์..... พระองค์มีนามซึ่งเรียกขานกันว่า
"ประชากรคี่ของโลก" ในหลายตอน (ในคัมภีร์) สวิตรีและสุริยะนั้นกล่าวกันว่า เป็นเทพเจ้า
องค์เดียวกันโดยไม่แตกต่างอะไรกัน

สวิตรีเทพเจ้าท่าอากาศ โลก และหลังคาสวรรค์ให้สว่างไสว พระองค์
ไต่ยกแขนอันเป็นทองของพระองค์ไว้ในที่สูง แผ่ขยายแขนทั้งสองข้างไปทั่วทุกมุมโลก
พระองค์ได้ให้การพักผ่อนแก่สัตว์ทั้งหลายในเวลาค่ำคืน .....

..... ไม่มีเทพองค์ใดในยุคพระเวทที่ถูกกล่าวถึงบ่อย ๆ มากและ
นานมากในบทสวดอย่างกับเทพเจ้าสวิตรีนี้อย่าง

มฤคเทพเจ้า ประคับคองแค้นด้วยเครื่องประดับที่มีแสงเป็นประกาย และใส่สังวาลย์
ทองเพื่อความสวยงาม มฤคมีแสงด้วยเครื่องประดับที่ฉายแสงและได้สวมเครื่องประดับ
ทองที่อวยวະต่าง ๆ มฤคส่องแสงด้วยกำไลทั้งหลาย

อุษาคเทวี มีแสงสว่างเป็นอาภรณ์ปรากฏในทิศตะวันออก กล่าวกันว่า อุษาเป็นผู้
คอยปลุกสัตว์ให้ตื่นจากการหลับ..... หลอนได้กำจัดให้ความมืดหมดไป.....

อุษามีความเกี่ยวข้องกับโกศกับพระอาทิตย์.....

นอกจากนี้การปรากฏของชาวอารยันมักจะควบคู่ไปกับการไถ่และรณามัง
ซึ่งเป็นรณศึก จามางที่ชื่อที่ว่าคนขึ้นมา กลายเป็นชื่ออีกชื่อหนึ่งที่ใช้เรียก
ชาวอารยันไป และมีอยู่หลายครั้งที่เคียวที่เอกลาของชาวอารยันปรากฏข้อความที่เกี่ยวกับ
การฝึกม้า การฝึกม้าให้ใช้งานได้และฝึกได้ก็จนสามารถใช้เทียมรถไถนั้นย่อมแสดงว่าผู้ฝึก
มีความชำนาญและความคุ้นเคยกับม้ามาเป็นเวลานานมาก ควรจะเป็นผู้ที่ถูกฝึกกับม้ามาตั้งแต่
เด็ก ซึ่งก็ย่อมหมายความว่า ดินเดิมของชาวอารยันน่าจะต้องเป็นดินที่มีม้าป่าอาศัยอยู่เป็น
จำนวนมาก และจะต้องมีที่ราบที่กว้างขวางพอสมควรเป็นที่เลี้ยงและฝึกหัดม้า ปรากฏว่าในยุค
ไพลสโตซีนตอนปลายมีม้าป่าหลายพันธุ์ปรากฏอยู่ ณ หุบเขาสเตปป์ในดินแดนตอนใต้ของประเทศ
รัสเซีย และยูเครเนีย (Ukraine) แล้วก็แพร่พันธุ์ขยายไปทางตะวันออกสู่คาซัคสถาน
(Kazakhstan) และเอเชียกลาง ในปัจจุบันนี้มีหลักฐานยืนยันที่เราอาจพูดได้ว่า การเลี้ยงม้า

* จำลอง ภูริปัญโญ (สารพัดนึก). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระเวท. (๒๕๑๑)

เกิดขึ้นก่อน ๒๐๐๐ B.C. และหลังจาก ๒๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาลเป็นต้นมา ก็เริ่มมีการปรับปรุง การใช้ธรมมาให้เจริญวิวัฒนาการยิ่งขึ้น การเลี้ยงม้านี้อาจเป็นไปได้ว่าเกิดขึ้นโดยชาวอารยัน ก่อน แล้วจึงแพร่ไปยังส่วนอื่น ๆ ของโลกพร้อมกับการอพยพของชาวอารยัน แต่ความเห็นนี้ก็ เป็น แต่เพียงการสันนิษฐานเท่านั้นเอง มีอาจยึดถือเป็นข้อมูลที่แน่นอนได้

จากข้อสรุปเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชาวอารยันทั้งสองข้อ ดังเหตุผลเรื่องภูมิอากาศ และเหตุผลเรื่องการใช้ธรม เหตุผลข้อแรกจะสนับสนุนความเห็นที่ว่าชาวอารยันเคยอยู่ในดินแดน แถบขั้วโลกเหนือมาก่อน และไถ่ถามมาแลว่า ชาวอารยันผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์พระเวทนั้นถือ เทวดาผู้ให้แสงสว่างมาก มักจะทำยัญพิธีถวายและกล่าวบทสวดสรรเสริญอยู่เสมอ มีโศลกหลาย บทที่เดียวที่มีข้อความขอร้องให้เทพเจ้าประทานแสงสว่างให้แก่โลก นั้นย่อมแสดงว่าความมืดเป็น ความทุกข์ชั้นใหญ่หลวงอย่างหนึ่งของชาวอารยัน ซึ่งก็คงจะมีโชควิบัตตามปกติธรรมดาทั่วไป คือความมืดชั่วระยะเวลาหนึ่งหลังจากเวลากลางวัน และมีระยะเวลาเกือบเท่ากับเวลาที่ เป็น กลางวัน ความมืดเช่นนี้เป็นช่วงเวลาเพื่อการพักผ่อน มีโชเวลาแห่งความทุกข์ แต่ความมืด ที่ชาวอารยันประสบเป็นความมืดอันยาวนานที่ก่อให้เกิดความทุกข์นานาประการตามมา ประการแรก คือความหนาวเหน็บ ประการต่อมา คือความหวาดกลัวอันตรายที่ไม่สามารถ จะป้องกันได้เพราะมองไม่เห็น ประการที่สุดก็คือความยากลำบากในการประกอบกิจการงาน ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการทำมาหากิน ดังนั้น เขาเหล่านั้นจึงอ้อนวอนเทพเจ้าให้ ประทานแสงสว่างกลับมาสู่เขาอีกครั้งหนึ่ง และนอกจากหลักฐานการอ้อนวอนพระเจาแล้ว พระเวทที่เก่าที่สุดคือฤคเวทยังกล่าวถึงอุษาเจ็ดวันกับราตรีกาลจำนวนร้อยวัน ซึ่งก็ย่อมแสดงว่า แสงแดดปรากฏให้เขาเห็นเพียงเจ็ดวัน แล้วหลังจากนั้นเขาก็พบกับความมืดเป็นเวลานาน หลักฐานอันนี้รับกันเป็นอันดีกับหลักฐานอันแรกที่กล่าวมาแล้ว และความหนาวในราตรีกาลนี้เอง คงจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากดินฟ้าอากาศของโลกเปลี่ยนแปลงไป จนเป็นเหตุให้ ชาวอารยันอพยพออกจากแหล่งเดิมแยกย้ายกันไปตามที่ต่าง ๆ เกือบทั่วโลก

บทที่ ๔

การอพยพเข้าสู่อินเดีย

ไม่ว่าแหล่งเดิมของชาวอารยันจะอยู่ที่ใดก็ตาม เหตุการณ์เกี่ยวกับชาวอารยันที่ไม่มีใครแย้งได้ก็คือ ได้มีชาวอารยันสาขาหนึ่งปรากฏอยู่ในดินแดนประเทศอินเดีย ทานูรู้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ชาวอารยันอพยพมาจากบริเวณอื่นภายนอกเข้าสู่อินเดียอนุทวีป มากกว่าจะอยู่ในอินเดียมาแต่เดิม ดังนั้นปัญหาก็เกิดขึ้นว่า ชาวอารยันเคลื่อนย้ายเข้าสู่อินเดียโดยทางใด เข้ามายังแต่เมื่อใด และเข้ามายังถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดในดินแดนอินเดียนี้เป็นแห่งแรก

แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงการเข้าสู่อินเดียของชาวอารยัน จำเป็นจะต้องกล่าวถึงชนพื้นเมือง ซึ่งครอบคลุมดินแดนที่จะปรากฏอารยธรรมของชาวอารยันในสมัยต่อมาเสียก่อน ชนพื้นเมืองก่อนสมัยอารยันเข้าสู่อินเดียนั้น มีอยู่พวกหนึ่งที่มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก ชนพวกนี้อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศอินเดีย แถบที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของอินเดีย จนแม้แต่ประเทศอินเดียในปัจจุบันก็ยังได้นำมาจากนามของแม่น้ำสายนี้ ชนในดินแดนแถบนี้ นักโบราณคดีได้กำหนดชื่อเรียกตามสถานที่ตั้งของแหล่งที่ปรากฏอารยธรรมว่าเป็นชนในลุ่มแม่น้ำสินธุ และอารยธรรมของพวกเขาก็เรียกว่า อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ

นานมาแล้ว เชื่อกันว่าอารยธรรมที่เจริญสูงสุดของอินเดียสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมของชนชาวอารยันแต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ชนกลุ่มอื่นมิได้มีส่วนร่วมในการ

ที่สุก

Sindhu หรือ Indus กลายมาเป็น Hindu และอินเดียใน

สร้างสมอารยธรรมเหล่านั้นเลยแม้แต่คนเดียว และยังเชื่ออีกว่าไม่มีชนกลุ่มใดจะเจริญเท่าชาวอารยัน ความจริงแล้วชนกลุ่มแม่น้ำสินธุมีวัฒนธรรมที่อยู่ในขั้นเจริญมาก เจริญกว่าชาวอารยัน ซึ่งเข้ามาถึงดินแดนแถบนี้ในระยะแรก ๆ เสียอีก ความจริงอันนี้เริ่มเป็นที่รู้กันทั่วไปในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๕ คือใน พ.ศ. ๒๔๖๔ - ๖๖ มีการขุดค้นทางโบราณคดี ณ ตำบลลรรคนะ (Larkana) ในรัฐสินธุ (Sindh) พบซากปรักหักพังของบ้านเรือนและตัวเมืองในสมัยโบราณที่เนินใหญ่มีชื่อเรียกว่าโมเหินโจคาโร (Mohenjo-daro) ซึ่งมีอายุอยู่ในราว ๒๒๐๐ ปีก่อนพุทธกาล หลังจากนั้นก็มี การขุดค้นที่หะรัปปา (Harappa) ในเขตมอนทโกเมอรี (Montgomery) และมีการขุดค้นในบริเวณดังกล่าวทั้ง ๒ บริเวณนั้นอีกหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญที่สุดคือ การขุดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ชาวอังกฤษชื่อเซอร์มอร์ติเมอร์ วิลเลอร์ (Sir Mortimer Wheeler) เป็นผู้อำนวยการขุด ได้ขุดถึงชั้นดินดาน (Natural Soil) เป็นครั้งแรก และได้นพบหลักฐานของอารยธรรมยุคก่อนหะรัปปาคือ การขุดค้นครั้งต่อมาได้พบหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับเมืองทั้ง ๒ นี้ คือ โมเหินโจคาโร และ หะรัปปา อีกมาก คือหลักฐานแสดงผังเมือง สถาปัตยกรรม การก่อสร้างงานศิลปะ ตลอดจนประเพณีศิลปะและชีวิตประจำวันของชาวเมือง แต่ก็ยังไม่พบสิ่งใดที่จะใช้เป็นเครื่องกำหนดอายุให้ตายตัวลงได้ และการกำหนดอายุด้วยวิธีคาร์บอน ๑๔ (Radio Carbon Dating) ก็ยังไม่ทราบผลที่แน่นอน

การขุดค้นยังคงดำเนินต่อมาอีกหลายครั้ง นักโบราณคดีสนใจศึกษาเรื่องราวในดินแดนอันเดียนนี้โดยลงมือร่วมกันว่า ซากเมืองโบราณที่หะรัปปาในแคว้นปัญจาบ และโมเหิน - โจคาโรในแคว้นสินธุ เป็นเมืองศูนย์กลางของอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุทางภาคเหนือและใต้ตามลำดับ อาณาบริเวณการแผ่ขยายของอารยธรรมนั้น ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศอินเดียและประเทศปากีสถาน คือบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ หรือบริเวณที่แม่น้ำฮักรา (Hakra) และแม่น้ำฆักการ์ (Ghaggar) เคยไหลผ่าน ศูนย์กลางของอารยธรรมนี้อยู่ภายในเส้นรอบวงกว่า ๓ ไมล์ และแผ่ขยายอาณาเขตจากรูปาร์ (Rupar) ที่ภูเขาสิมลา (Simla Hills) ไปยังสุลกาเจนดอร์ (Sulakagen-dor) ไกลชายทะเลอาหรับซึ่งมีระยะทางราว ๑,๐๐๐ ไมล์

จากการสำรวจในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ มีอาณาบริเวณแผ่กว้างไปทางตะวันตกถึง Ukhina ซึ่งห่างจากมีรุท (Meerut) ตรงปากแม่น้ำจุมนา (Jumna) ไปทางทิศตะวันตกราว ๑๕ ไมล์ ทางตะวันตกถึง คาธิยวาท (Kathiawad) ซึ่งประกอบด้วยตำบลรังคุประ โลธาล สมณาด และ ฮาตาร์ (Rangpur, Lothal, Somnath, Hātar) และทางทิศเหนือแผ่ไปตลอดถึงชายฝั่งทะเลอ่าวแคมเบย์ (Cambay) ใกล้ปากแม่น้ำนรรพท และ ทับตี ส่วนทางทิศใต้ห่างจากโมเหโนโจกาโรไปทางตะวันตกเฉียงใต้ราว ๕๐๐ ไมล์ ที่ตำบลเมคัม (Mehgam) เทลอค (Telod) และภาเกวตาราร์ (Bhagertarar) เป็นที่สุดเขตแดนของอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุทางตอนใต้ ^๒ (ดูรูปที่ ๑)

วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุจัดอยู่ในยุค Chalcolithic คือยุคที่ใช้เครื่องมือทั้งที่ทำด้วยหินและทำด้วยโลหะควบคู่กันไป ^๓ แต่การใช้เครื่องมือหินก็ค่อย ๆ หายไป นิยมใช้โลหะกันมากขึ้น โลหะที่สำคัญที่ใช้ก็คือ ทองแดงกับสัมฤทธิ์ ทำเป็นใบหอก มีด คานสั้น ๆ หัวลูกศร ขวาน และเบ็ดตกปลา ลักษณะของขวาน ส่วนใหญ่เป็นขวานรูปแบน มีลักษณะเหมือนขวานหินขัดขนาดใหญ่ที่ค้นพบในประเทศไทย (ดูรูปที่ ๒, ๒) ส่วนขวานชนิดที่มีรูใส่คัม (รูปที่ ๒, ๑๓) มีพบอยู่ไม่มากนัก

เครื่องมือหินของวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ มีขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก ทำด้วยหินเชิร์ต (Chert) ฝีมือประณีต เป็นสะเก็ดหินที่ค่อยออกมาจากแกนซึ่งได้เกลารให้เป็นแท่งรูปหลายเหลี่ยมทรงกระบอก หรือเหมือนเสาหลายเหลี่ยม สะเก็ดหินเหล่านี้จะมีรูปร่างยาวและบาง คล้ายใบมีดโกน (Blade) และแกนที่เขากะเทาะให้เป็นแท่งรูปเสานั้นเรียกว่า Core (ดูรูปที่ ๓)

^๒ Wheeler, Mortimer, Early India and Pakistan, (London 1959) p.p. 94-95.

^๓ จัดเป็นยุคโลหะตอนต้น (Early Metal Age)

ภาชนะดินเผาเป็นเครื่องใช้ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของมนุษย์ตั้งแต่ยุคหินใหม่ (Neolithic Period) เป็นต้นมา นักโบราณคดีถือว่าเครื่องปั้นดินเผาเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาอย่างมาก เพราะเป็นวัตถุพื้นบ้านที่หาใช้กันภายในท้องถิ่นที่เป็นส่วนมาก ที่จะทำและส่งไปขาย ณ ดินแดนอื่นนั้นมีน้อย ดังนั้นแบบอย่าง รูปร่าง และศิลปะของเครื่องปั้นดินเผาจึงเป็นของประจำกลุ่มชนที่เป็นเจ้าของนั้น ๆ ที่เราจะพึงศึกษาได้ ภาชนะที่ถือเป็นแบบเฉพาะของวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุก็คือ ภาชนะที่เรียกว่าแบบหะรัปปา (ดูรูปที่ ๕ ก.) เป็นภาชนะทรงสูงคล้ายแจกันฐานเล็ก เนื้อภาชนะเป็นสีแดง ตกแต่งด้วยการเขียนสีดำ ลายเกล็ดปลาเป็นที่นิยมมากที่สุด นอกจากนั้นก็เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น นกยูง กวาง (ดูรูปที่ ๕ ข.) เป็นต้น กับลวดลายวงกลมที่ขมุกขมัวในวงกลมใหญ่ติดต่อกันเป็นแถวและลายอื่น ๆ อีกหลายอย่าง นอกจากภาชนะที่เป็นแบบเฉพาะดังกล่าวแล้ว ยังมีภาชนะรูปพาน รูปทรงกระบอกสูงฐานมน และภาชนะรูปโถงฐานเล็กมีฝาปิด (ดูรูปที่ ๕ ค.) กับภาชนะทรงอื่น ๆ (ดูรูปที่ ๕ ง.)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุมีความเจริญมากถึงขั้นที่เรียกว่าเป็นอารยธรรม ชากเมืองที่เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมนี้ มีผู้รู้คนอย่างระมัดระวัง พบว่าการวางผังเมืองเป็นไปอย่างมีระเบียบ ถนนทุกสายเป็นเส้นตรง ตัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นแปลงสี่เหลี่ยมมุมฉากคล้ายตาตาราง ระบบการชลประทานถูกสุสลักษณะเป็นอย่างดี มีบ่อน้ำสาธารณะ และมีท่อน้ำระบายน้ำลงสู่แม่น้ำ ยุงฉางขนาดใหญ่ที่มีอยู่ภายในเมืองนั้นแสดงได้ว่า ณ ที่แห่งนี้เป็นแหล่งรวมของชุมชนเป็นจำนวนมาก ตัวเมืองมีกำแพงและมีป้อมค่ายป้องกันอย่างแข็งแรง มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกำแพงป้องกันนี้เป็นสองความเห็นด้วยกันคือ นัยหนึ่งว่าสร้างขึ้นเพื่อป้องกันอุทกภัยจากแม่น้ำสินธุ และอีกนัยหนึ่งว่า สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการรุกรานจากภายนอก

ชากอาคาร ถนนหนทาง อ่างเก็บน้ำ ท่อน้ำระบายน้ำ ตลอดจนป้อมค่ายกำแพงเมืองนั้นสร้างด้วยอิฐทั้งที่เผาและไม่เผา แต่เนื่องจากดินแดนเหล่านี้มีฝนตกชุก และมีน้ำท่วมอยู่เป็นประจำ อิฐดิบไม่คงทนเพียงพอ การใช้อิฐเผาจึงเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้นกว่าสมัยก่อน (ดูรูปที่ ๗ - ๑๐)

นอกจากจะเจริญทางด้านการเมืองและการสร้างอาคารที่อยู่อาศัยแล้ว ทางด้านศิลปะยังแสดงถึงฝีมือประดิษฐ์งานของช่างที่มีความชำนาญและมีชีวิตจิตใจทางศิลปะอย่างสูง ศิลปบางชิ้นแสดงความนึกคิดที่เป็นความฝันไปถึงโลกอื่น ประติมากรรมศิลาชั้นเอกสองชิ้น คือ รูปครึ่งตัวของชายมีเคราจากโมเนโจคาโร (รูปที่ ๑๑) และรูปลำตัวของชายขนาดเล็กจากหะรปาที่โชหินทรายสีเทาแกะสลักโดยช่างงาม (รูปที่ ๑๒ ค.) ส่วนประติมากรรมหินที่เป็นสัมฤทธิ์ที่สำคัญคือรูปนางระบำเปลื้อง สวมกำไลทั้งแขนข้อมือจรดนแขนที่แขนซ้าย และสวมเครื่องประดับคอ (รูปที่ ๑๒ ข.)

รูปประติมากรรมฝีมือพื้นเมืองมากที่สุดคือ บรรดารูปปั้นดินเผา (Mother goddess) ทำเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น ไก่ แมว (รูปที่ ๑๓) รูปเกวียน (รูปที่ ๑๔) ทั้งหมดนี้สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของเล่นของเด็ก แต่ที่เป็นรูปผู้หญิงนั้น มีผู้ให้ความเห็นว่าจะจะเป็นรูปเคารพที่เรียกกันว่า พระแม่เจ้า (Mother goddess) รูปนี้สวมเครื่องประดับมากมายที่คอและที่ศีรษะ และมีลักษณะคล้ายกันเช่นนี้ในหลายรูป รูปพระแม่เจ้านี้คงจะเป็นที่นับถืออย่างแพร่หลายไปในหมู่ชนในลุ่มแม่น้ำสินธุ เพราะถือเป็นเทพเจ้าที่รักษาแผ่นดินหรือพระแม่ธรดินนั่นเอง เป็นเทพผู้ซึ่งบันดาลความอุดมสมบูรณ์ให้แก่พืชผลซึ่งชาวเมืองเพาะปลูก เช่นเกี่ยวกับการนับถือรูปเคารพเป็นหญิง รูปร่างอ้วนสมบูรณ์หรือที่เรียกกันว่ารูปวินัสแห่งวิลเลนดอร์ฟ (Venus of Willendorf) ในสมัยยุคหินเก่าตอนปลาย (Upper Palaeolithic) ในทวีปยุโรป

การนับถือเทพเจ้าที่เป็นหญิงเป็นเครื่องหมายแห่งความอุดมสมบูรณ์เช่นนี้ มีปรากฏอยู่หลายแห่งในหมู่ประชาชนผู้มีการเพาะปลูกเป็นอาชีพ เพราะหญิงเป็นเพศมารดา ผู้ให้กำเนิดแก่บุตร เป็นผู้ทำให้สังคมขยายตัวทำให้เกิดความเจริญ จึงใช้เป็นเครื่องหมายดังกล่าว

นอกจากรูปพระแม่เจ้าแล้ว ชาวลุ่มแม่น้ำสินธุยังนับถือเทพเจ้าซึ่งเป็นบุรุษเพศอีกด้วย บนตราประทับที่ขุดค้นพบมีอักษรจารึกและมีรูปบุคคลมีเข้านั่งอยู่บนแท่น มีสัตว์ต่าง ๆ หอมล้อม คงจะเป็นรูปปุณฺณหรือเจ้าปาซึ่งเป็นคนเคารพของพระศิวะในสมัยต่อมา (รูป ๑๕ ข.๒) รูปสัตว์อื่น ๆ ก็ปรากฏอยู่บนตราตราประทับ บางชิ้นเป็นรูปช้าง บางก็มีรูปแรก รูปวัว เป็นต้น สัตว์เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นสัตว์เพศผู้ คงเป็นสัตว์ที่พวกเขาเคารพกันด้วย ภาพวัวมีอยู่บนตรา

หลายชิ้น และทุกภาพเป็นวัวตัวผู้ (รูปที่ ๑๔ ข. ๑)

ที่หะรัปา ไคมีผู้พบเครื่องหมายบรูษะเพศทำด้วยหินสีค่า ซึ่งกลายมาเป็น
เครื่องหมายแทนองค์พระคิวงในเวลาที่ต่อมา และแพร่หลายมายังดินแดนเอเซียอาคเนย์
พร้อมกับศาสนาพราหมณ์ แม้ในประเทศไทยก็พบเป็นจำนวนมาก ย่อมแสดงว่าวัฒนธรรม
ลุ่มแม่น้ำสินธุก็มีส่วนในการสร้างวัฒนธรรมของอินเดียในสมัยหลังเรื่อยมาจนปัจจุบันนี้ มีโช
เฉพาะวัฒนธรรมของชาวอารยันเพียงอย่างเดียว

จากการขุดค้น เราได้หลักฐานการประกอบอาชีพของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุว่าเป็น
พวกกสิกร เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เพราะได้พบยุ้งฉางขนาดใหญ่ภายในเมืองซึ่งคงจะเป็น
ยุ้งสาธารณะหรือเป็นของส่วนรวม ที่ที่สำคัญคือข้าววิต และข้าวบาร์เลย์ และมีพืชจำพวกถั่ว
ถั่วเม็ดกลม และผลอินทผาลำไยเพื่อเป็นอาหาร ส่วนงาและมัสตาร์ดปลูกเพื่อกลั่นเอาน้ำมัน
นอกจากยุ้งฉางยังพบร่องรอยบริเวณที่เคยใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงก็มีแกะ แพะ วัวควาย
และพวกเป็ดไก่ ได้พบอุปกรณ์การทอดผ้าด้วย ซึ่งเป็นหลักฐานของการอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียง
ของอินเดียในยุคหลัง

ภาษาของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุยังไม่ทราบได้แน่ ทานว่าเป็นเพราะอะไร สันนิษฐาน
ว่าควรเป็นภาษาที่มีต้นเค้าเดิมกับภาษาทมิฬทางภาคใต้ของอินเดียปัจจุบันนี้ และมีความเกี่ยว
ข้องกับภาษาเซมิติก (Semitic) และตัวอักษรที่จารึกบนตราประทับนั้นเป็นตัวคูนiform
(Cuneiform) เช่นเดียวกับที่พบในดินแดนเอเซียกลาง ซึ่งก็ไม่ใช่ของแปลกเพราะมี
หลักฐานการติดต่อกันมานานแล้วระหว่างดินแดนทั้งสองนี้ ตัวอักษรบนตราประทับที่พบใน
อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุเมื่อเร็ว ๆ นี้มีข่าวว่ามีผู้สามารถอ่านได้ แต่ครั้งมีการประชุมปราชญ์
ทางคานโบราณคดีเขา ก็ปรากฏว่าที่อ่านได้นั้นยังไม่มีใครยอมรับเพราะไม่มีเหตุผลที่น่า
เชื่อถือ

ถ้าเมืองกาสิมีชื่อเสียว่าเนื้อดีและงดงาม เป็นที่นิยมกันมานานแล้ว แม้ใน
ครั้งพุทธกาลก็มีการกล่าวถึงมาจากเมืองกาสิอย่างชื่นชม

ไต่กล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุมาแล้วแต่ยังมีไต่กล่าวถึงชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนี้เลย เราสามารถศึกษาลักษณะของคนไต่จากโครงกระดูก มีโครงกระดูก ๔ แบบพบในบริเวณนั้นคือ

๑. โปรโต ออสตราลอยด์ (Proto Australoid)

๒. เมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean)

๓. แอลไพนอยด์ (Alpinoil)

๔. มองโกลอยด์ (Mongoloid)

ชนที่เป็นเจ้าของอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุสันนิษฐานว่าเป็นพวกออสตราลอยด์หรือพวกดราวิเดียน (Dravidian) นั่นเอง

คำว่าดราวิเดียน มาจากคำว่า ดราวิดา เป็นคำที่ใช้เรียกพวกทมิฬในสมัยก่อนชนพวกนี้มีไต่อยู่ในประเทศอินเดียมาแต่โบราณ แต่เป็นพวกอพยพเข้ามาสู่อินเดียในยุคแรก ๆ

ศาสตราจารย์แรปสัน (Prof. Rapson) ให้ความเห็นว่า พวกดราวิเดียนอพยพผ่านของเขทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีหลักฐานทางภาษายืนยันคือภาษาที่ชาวดราวิเดียน

ใช้ในอินเดียก็คือภาษาทมิฬ ภาษาเทเลกู (Telugu) ภาษาภาษานารีส (Kanarese) เป็นต้น มีความคล้ายคลึงกับภาษาบราฮูย (Brahui) ที่ใช้กันในดินแดนบาลูชิสถาน (Baluchistan) บางท่านกล่าวว่าพวกดราวิเดียนเป็นผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากชนพื้นเมืองดั้งเดิมของอินเดียนั่นเอง มีไต่อพยพมาจากที่อื่น และพวกบราฮูยก็เป็นดราวิเดียนกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งที่เดินทางจากอินเดียเข้าสู่บาลูชิสถานที่หลงเหลืออยู่ในดินแดนนั้นเท่านั้นเอง แต่ปราชญ์ส่วนใหญ่จะมีความเชื่อหนักไปในข้อสันนิษฐานแรกมากกว่า และให้ข้อสังเกตว่าดราวิเดียนอาจเป็นพวกที่อพยพมาจากทวีปอาฟริกา เพราะความคล้ายคลึงทางด้านพืชพันธุ์และวัฒนธรรมหลายอย่างปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ แต่จะไม่ขอนำมากล่าวถึงในที่นี้

พวกดราวิเดียนเป็นชนที่อยู่ในประเทศอินเดียที่เจริญรุ่งเรืองมากที่สุดก่อนที่ชาวอารยันจะอพยพเข้าสู่อินเดีย ในวรรณคดีของพวกดราวิเดียนหรือทมิฬนั้นกล่าวว่า พวกทมิฬมีการค้าขายทางเมือง และมีพ่อค้าเดินทางไปสู่เมืองที่มั่งคั่งต่าง ๆ ในสมัยโบราณ แม่ตัวเมืองของชาวทมิฬเองก็ร่ำรวยเต็มไปด้วยทองคำ ไข่มุก มีผ้าฝ้ายเป็นสินค้าออก ซึ่งเป็นที่สนใจของพ่อค้าต่างแดน พ่อค้าชาวดราวิเดียนก็นำสินค้าเหล่านี้ออกไปขายตามดินต่าง ๆ ด้วย

การฝังศพของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุ ฝังตัวตรงนอนหงาย หันศีรษะไปทางทิศเหนือ (รูปที่ ๑๖) มีการฝังภาชนะต่าง ๆ ลงไปด้วยเป็นจำนวนมาก ภาชนะเหล่านั้นวางไว้รอบศพ บางทีก็วางไว้เหนือศีรษะ และบางทีก็วางศพไว้บนภาชนะ บางครั้ง ศพมีเครื่องประดับตกแต่งอยู่ด้วย หลุมศพจำพวกหนึ่งมีรูทอเป็นห้องใต้ดิน เช่น หลุมศพที่ซุดพบที่หะรัปปา ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าปกติ คือขนาดกว้าง ๒ เมตร ยาว ๔ เมตร เป็นการฝังศพที่มีโลงใส่ มีร่องรอยว่าใช้เลื่อยก่อกหลุมศพไว้ก่อนที่จะนำลงโลงเพื่อฝัง ส่วนที่กาลิบันกัน (Kalibangan) มีการฝังศพ ๒ แบบ คือ ฝังในหลุมวงกลมขนาดเล็ก มีโกษขนาดใหญ่บรรจุอยู่ภายในรวมกับเครื่องหม้อ ชุมชนใหญ่ ๆ โคจรกระตุกไม่หลงเหลืออยู่เลยในหลุมนั้น ที่โลธาล (Lothal) มีการฝังศพคู่ คือ ชายกับหญิงอยู่ในหลุมเดียวกัน และบางแห่งเป็นการฝังศพหมู่หลาย ๆ ศพรวมกัน คงจะเป็นผู้ที่ตายร่วมกันเพราะเหตุอันน่าสยดสยองอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะเป็นโรคระบาด น้ำท่วม หรือตายในสงครามที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุเสื่อมโทรมลง

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุคงจะเจริญอยู่ในช่วงระยะเวลาระหว่าง ๒๐๐๐ - ๑๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล แล้วก็เสื่อมลง สาเหตุของความเสื่อมนี้มีผู้ให้ความเห็นไว้หลายประการ เป็นคนว่า การขาดแคลนน้ำอันเนื่องมาจากแม่น้ำสินธุเปลี่ยนทางเดิน แม่น้ำในเมืองจะมีแม่น้ำขนาดใหญ่หลายบ่อเป็นที่เก็บกักน้ำสำหรับใช้ แต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับสังคมใหญ่ ๆ เช่น สังคมลุ่มแม่น้ำสินธุ การขาดแคลนน้ำทำให้เกิดโรคระบาดขึ้น และทำให้คนตายเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏมีหลุมฝังศพที่ฝังหลายศพในหลุมเดียวกันดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง มีผู้วางสาเหตุแห่งความเสื่อมของลุ่มแม่น้ำสินธุไว้ตรงกันข้ามกับเหตุผลข้างต้นคือนักอุทกวิทยา (Hydrologist) ชื่อ ไรคส์ (R.L. Raikes) ซึ่งกล่าวว่า มีบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุที่จะเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่อันเนื่องมาจากระดับน้ำทั้งในทะเลและในแม่น้ำสูงขึ้นกว่าปกติไหลท่วมท้นเมืองที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ จากการขุดค้นที่หะรัปปาพบว่าชั้นดินที่แสดงว่าเคยมีคนอยู่อาศัยชั้นล่าง ๆ นั้น รวมทั้งชั้นของวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุบางแห่งด้วย ตกอยู่ในระดับน้ำใต้ดิน แสดงว่าน้ำใต้ดินมีระดับสูงขึ้นกว่าเดิม แลสาเหตุทั้งสองนี้ย่อมเกิดขึ้นได้กับบริเวณที่อยู่ใกล้แม่น้ำเท่านั้น บริเวณที่อยู่ห่างไกลจากแม่น้ำย่อมไม่มีปัญหาเช่นนี้ แลสาเหตุแห่งความเสื่อมที่นอกเหนือจากเรื่องน้ำก็ยังมีอยู่อีกหลายสาเหตุ เช่นการเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ ฝนชุกหรือฝนแล้งกว่าปกติ

ทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผลเต็มที่ ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน เกิดความขาดแคลนอดอยากก็ทำให้อารยธรรมเสื่อมได้ นอกจากนั้นก็มีเหตุของโรคระบาด โรคที่สำคัญในบริเวณที่ลุ่มและชื้นแฉะลุ่มแม่น้ำสินธุในสมัยก่อนนั้นก็คือโรคมะเลเรีย ซึ่งก็คงแพร่หลายไปในชุมชนในสังคมนั้นและเกิดตายกันเป็นอันมากจนต้องฝังศพไว้ในหลุมเดียวกัน

สาเหตุสุดท้ายที่สำคัญที่สุดที่ทำให้อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุเสื่อมสลายไปในที่สุดนั้นก็คือ เพราะถูกรุกรานจากชนเผ่าใหม่ที่อยู่พหุเข้ามาสู่อินเดีย มีหลักฐานว่าชาวลุ่มแม่น้ำสินธุสร้างป้อมค่ายคูชั้นเพื่อป้องกันข้าศึกของตน ทั้งยังฝังทรัพย์สมบัติเครื่องประดับเงินทองซึ่งบรรจุอยู่ในภาชนะดินเผาและฝังไว้ใต้ดินเพื่อซ่อนไว้พ้นจากข้าศึกศัตรู เช่นเดียวกับที่ชาวกรุงศรีอยุธยานำเงินทองมาใส่โอ่งไหและฝังไว้เพื่อหนีพวกพม่าเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ ๒

จากการขุดค้นบริเวณที่เคยเป็นแหล่งวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุหลายแห่งพบว่าชั้นดินที่แสดงการอยู่อาศัยที่ถึคขึ้นมาจากวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ เป็นชั้นของคนพวกที่ใช้เครื่องมือที่ทำด้วยเหล็กอันผิดไปจากโลหะที่ใช้ทำเครื่องมือในสมัยก่อนนั้น เราจึงวัฒนธรรมของชนพวกนี้ว่า เป็นวัฒนธรรมยุคเหล็ก ซึ่งปรากฏเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ มีความผิดแผกแตกต่างกับวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุหลายประการ คงจะเป็นชนพวกที่เข้ามารุกรานเมืองต่าง ๆ ในลุ่มแม่น้ำสินธุที่ปรากฏหลักฐานการรุกรานดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง

วัฒนธรรมยุคเหล็กในอินเดีย

การขุดค้นเมืองในลุ่มแม่น้ำสินธุที่สมบูรณ์และมีรายงานประกอบละเอียดที่สุด คือการขุดค้นที่หัตตินาปุระ (รูปที่ ๑๘) ซึ่งพบว่ามีชั้นของการอยู่อาศัย ๕ ชั้นด้วยกัน ชั้นล่างสุดที่ให้ชื่อว่าเป็นชั้นที่ ๑ ไม่พบเครื่องมือเครื่องใช้อื่นนอกจากเศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผาสีเหลืองปนส้ม สันนิษฐานว่าเป็นชั้นของพวกเรออน ซึ่งมาอยู่เป็นพัก ๆ แล้วก็อพยพไปที่อื่น ชั้นของอารยธรรมลุ่มแม่น้ำคงคาอยู่ในชั้นที่ ๒ พบเครื่องมือทองแดงกับ

ภาชนะ พีจี แวร์ (P.G. Ware) ^๕ (ดูรูปที่ ๔ ก. และ ข.)

ชั้นที่สามเป็นยุคของการใช้เหล็กที่มีอยู่ทั่วไป ยุคนี้จัดเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างสมัยประวัติศาสตร์กับก่อนประวัติศาสตร์ เพราะยุคต่อจากยุคนี้ไปปรากฏในชั้นที่ ๔ ของชั้นดินหัตถินาประแห่งนี้ได้พบเหรียญกษาปณ์ในสมัยอยุธยา ซึ่งนับว่าเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์แล้ว และชั้นดินบนสุดที่ขุดพบก็คือชั้นดินที่พวกมุสลิมเคยอาศัยอยู่ จากนั้นก็ถึงชั้นดินปัจจุบัน

ชั้นดินที่สามหรือยุคหัวเลี้ยวหัวต่อประวัติศาสตร์ (Proto-history) ซึ่งใช้เหล็กเป็นวัสดุหลักในการทำอาวุธขึ้นเองที่จัดเป็นยุคเหล็ก ซึ่งอาจเป็นผู้นำการนำเข้ามา และเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมยุคทองแดงในดินแดนอินเดียนกลางแถบลุ่มแม่น้ำคงคาและยมนา นอกจากการใช้เหล็กแล้ว ลักษณะเฉพาะของยุคเหล็กอีกอย่างหนึ่งก็คือภาชนะสีค่าซ์มัน ที่เรียกว่า เอน บี พี แวร์ (N.B.P. ware = Northern Black - Polished ware) ซึ่งพบในดินแดนทางภาคเหนือและภาคกลางของประเทศ

อินเดียน มอรวาก็เป็นเมืองที่อยู่ใต้สุดที่พบเครื่องปั้นดินเผาแบบนี้ ลักษณะของ เอน บี พี แวร์

^๕ พี.จี.แวร์ เป็นภาชนะที่ถือว่าเป็นแบบเฉพาะของวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำคงคาและยมนา เป็นภาชนะสีเทาที่มีการวาดลวดลายตกแต่ง (P.G. ware Painted Grey ware) ทำด้วยดินเหนียวอย่างละเอียดบนแผ่นหมื่น เนื้อภาชนะมีลักษณะบางและมีสีเทา ส่วนผิวภาชนะมีสีตั้งแต่เทา น้ำตาลเทาถึงเข้มจนดำ ตกแต่งลวดลายด้วยการวาดเป็นเส้นหรือเป็นจุด หรือวงกลมที่มีจุดศูนย์กลางร่วมกัน บางทีก็เป็นวงกลมทาง ๆ กันเป็นแนว บางทีเป็นรูปส่วสี่กั๊กหรือรูปซิกมา (๕) การตกแต่งเหล่านี้ใช้สีแดงและดำ แต่ส่วนใหญ่เป็นสีค่าคาน รูปร่างของภาชนะมี ๒ แบบด้วยกันคือ เป็นรูปจานแบนป้อม ๆ กับที่เป็นรูปชามทรงกระบอก ก้นกลม

ก็คือเนื้องาง ทำโดยไข่ม้วนหมุน ผิวหน้าเป็นมันแวววาวสีเทาไปจนถึงน้ำตาลและดำ เนื้อแข็ง
 แกร่งราวกับเหล็ก การเคลื่อนผิวทำอย่างประณีตเป็นสีขาวจนถึงออกสีแดง ภาชนะนั้นเป็นมัน
 ชื่นเงาได้มีไขควงการเคลื่อนผิว หากแต่ด้วยการขัดหลังจากนั้นขึ้นเป็นรูปแล้ว แล้วจึงเคลื่อน
 ผิวอย่างประณีตด้วยน้ำกินเหนียวเนื้อละเอียดที่มีแร่จำพวกเหล็กปนอยู่ในปริมาณค่อนข้างมาก
 แล้วจึงขัดอีกครั้งหนึ่ง และเผาในเตาที่ควบคุมอุณหภูมิและอากาศเพื่อหลอมน้ำยาเคลือบให้
 ละลาย ที่ห้องปฏิบัติการของบริติชมิวเซียม (British Museum) ได้ทำการทดลอง
 ศึกษาภาชนะชนิดนี้และได้ผลออกมาว่า ภาชนะนี้ปั้นเสร็จแล้วจะถูกจุ่มลงในสารละลายซึ่งมี
 เหล็กปน ที่บางที่อาจเป็นดินสีแดง แล้วจึงเอาเขาเผาด้วยไฟที่มีความร้อนประมาณ
 ๘๐๐ องศาเซนติเกรด เตาที่เผาจะถูกยาปิดสนิทมิให้อากาศเข้าจนกระทั่งภาชนะเหล่านั้น
 เย็น ๖

รูปร่างของภาชนะที่พบโดยทั่วไปก็คือ ภาชนะรูปชาม กับรูปจานแบน ๆ
 (รูปที่ ๑๕) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ พีจี แวร์ ๗ แต่วิธีทำแตกต่างกันออกไป เอ็น.บี.
 พี. แวร์ ปรับปรุงวิธีการให้ดีขึ้น วิธีการขนานใหม่จะเกิดขึ้นในแถบที่ราบลุ่มปากแม่น้ำคงคา
 ซึ่งเป็นที่ ๆ ค้นพบเครื่องปั้นดินเผาแบบ เอ็น.บี.พี. แวร์ มากที่สุด เซอร์มอร์ติเมอร์
 วิลเลอร์ (Sir Mortimer Wheeler) กล่าวว่า บางทีภาชนะแบบนี้อาจไม่มีการ
 เกี่ยวข้องกับการใช้เหล็ก ซึ่งปรากฏขึ้นในอินเดียภาคเหนือก่อนที่ เอ็น.บี.พี. แวร์ จะปรากฏ
 เล็กน้อย

การกำหนดอายุภาชนะสีดำขลิบทางภาคเหนือ กำหนดขึ้นจากแหล่งขุดค้นที่
 ตักศิลาในปัญจาบ กับที่เบนิระ (Bhira) ซึ่งสร้างขึ้นระหว่าง ๑๐๐ - ๐ ปีก่อนพุทธกาล

๖ Wheller, Mortimer, Early India and Pakistan, (London 1959)

๗ เอ็น.บี.พี. แวร์ คงจะรับรูปแบบมาจาก พี.จี.แวร์

และสิ้นสุดลงเมื่อราว พ.ศ. ๓๕๐ ชั้นดินนี้มีความลึก ๖ - ๗ ฟุตจากพื้นผิว จากหลักฐาน
เอ็น.บี.พี. แวร์ มีอายุอยู่ในราวพุทธกาลถึง พ.ศ. ๓๐๐ ภาชนะชนิดนี้แพร่ออกไป
ณ บริเวณเดียวกับที่ราชวงศ์โมริยะปกครองอยู่จากแม่น้ำคงคาไปยังส่วนต่าง ๆ ภายหลัง
จาก พ.ศ. ๓๐๐

ที่หัตถินาปุระ เอ็น.บี.พี. แวร์ นี้อยู่ในชั้นดินที่ ๓ ซึ่งมีชั้นของการอยู่อาศัย
ลึกราว ๔ ฟุต

เครื่องมือเครื่องใช้ของยุคนี้ส่วนใหญ่ทำด้วยเหล็กเป็นหัวลูกศร รูปใบไม้และที่
เป็นเงี่ยง บางครั้งก็มีเคียว ที่เป็นใบหอกก็มี มีขวานมีรูสาคาม ที่อัครานชิเชรา
(Atranjikhera) ได้พบเครื่องมือซึ่งจัดอยู่ในตอนปลายของยุคเหล็ก

เครื่องมืออื่น ๆ ในยุคเหล็กมีเครื่องมือเจาะ ทำด้วยกระดูกซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัว
ลูกศรนั้นพบอบยมาก กับพบลูกเตากระดูกด้วย เครื่องมือทองแดงหายอนความสำคัญลงไปแล้ว
แต่ก็พบอบยบาง เช่น ที่หัตถินาปุระพบหัวลูกศรรูปใบไม้ขนาดเล็ก มีเคียวคัน สำหรับประกอบ
ความ พบเข็มและคันเบ็ด ที่เป็นแก้วก็มีลูกปัดและกำไล ส่วนที่เป็นดินเผานั้นพบทำเป็นรูปแบบ
คล้ายจานซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นคางหูก

คนในยุคเหล็กนี้ไม่ปรากฏหลักฐานของที่อยู่อาศัยมากนัก รู้ได้แต่เพียงว่าบ้านมี
พื้นยาด้วยโคลน ฝาทำด้วยไม้ซัดตะ และคงจะฉาบดินโดยมีโครงเป็นไม้

ส่วนอาหารของยุคเหล็กพบร่องรอยของข้าว กระจุกสัตว์พวกวัว ควาย หมู
และม้า

วัฒนธรรมของยุคเหล็กที่ต่างจากวัฒนธรรมของยุคก่อน ๆ ก็คือ การฝังศพ ได้มี
ผู้ชุกคนพบหลุมฝังศพในยุคเหล็กมากมายหลายแห่งด้วยกัน มีลักษณะที่พิเศษออกไป คือ มีการ
เผาแล้วบรรจุกระดูกที่เผาแล้วลงในโกษแล้วจึงฝังโกษนั้น หรือบางทีก็ฝังศพที่ยังไม่ได้เผา
ลงในปล่องที่ทำขึ้น ซึ่งแบบหลังนี้เป็นที่นิยมมากกว่าแบบแรก

วัฒนธรรมยุคเหล็กดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นวัฒนธรรมของชาวอารยันในยุค
เริ่มแรกที่เข้ามาสู่อินเดีย และจากนั้นก็เข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ต่อไป ดังนั้นจึงเป็นปัญหาวา
ยุคเหล็กเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อใด

มีหลักฐานปรากฏอย่างแน่ชัดที่เชื่อว่าวัฒนธรรมยุคเหล็กได้เข้าแทนที่วัฒนธรรมยุคทองแดงในลุ่มแม่น้ำคงคาและยูเฟรติส เพราะเหตุที่แหล่งที่พบอารยธรรมลุ่มแม่น้ำคงคา (Ganges Civilization) นั้น ส่วนใหญ่ปรากฏนามอยู่ในมหาภารต ซึ่งเป็นวรรณคดีสำคัญชิ้นหนึ่งของชาวอารยัน ส่วนที่กล่าวกันว่าผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมยุคเหล็ก หรือชาวอารยัน เขารุกรานอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ นั้น ยังเป็นเรื่องถกเถียงกันอยู่อย่างมาก นักปราชญ์ส่วนใหญ่เชื่อว่าวัฒนธรรมทั้งสองนั้นน่าจะมีความสัมพันธ์กันอยู่บ้าง เพราะชาวอารยันในสมัยหลัง รับเอาความคติความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุมาไว้อย่างมาก เช่น การนับถือรูปเคารพ ซึ่งชาวลุ่มแม่น้ำสินธุรู้จักทำมานานแล้ว ดังรูปพระแม่เจ้ากัณฑลามาแล้ว และยังมีร่องรอยของหินที่ทำเป็นรูปคล้ายสัญลักษณ์ของเพศชาย ที่ชาวฮินดูอารยันนิยมทำมาก ในสมัยหลัง นอกจากนั้นการบำเพ็ญตบะมีหลักฐานปรากฏมาแล้วในอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ คือรูปบุคคลนั่งในท่าโยคะอยู่ท่ามกลางฝูงสัตว์ ซึ่งชาวอารยันในยุคต่อมาได้บำเพ็ญตบะชั้นสูง จนเกิดลัทธิศาสนาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ชาวอารยันรับมาจากลุ่มแม่น้ำสินธุ จะได้นำมารวมอยู่ในบทที่ ๕ อันว่าคาววัฒนธรรมของชาวอารยัน.

ทิศทางที่ชาวอารยันอพยพเข้าสู่อินเดีย

อารยันอพยพเข้าสู่อินเดีย ควรจะมาทางทิศตะวันตก โดยผ่านดินแดนเมโสโปเตเมียและซีเรียเป็นหลายระลอก จากนั้นก็เรื่องราวการคำภาษาเซมิติก (Semitic) หรือภาษาแอสซีเรียเรียเก่า (Old Assyria) มีค่านามเฉพาะและศัพท์ทางภูมิศาสตร์รวมทั้งชื่อเทพเจ้าจะให้เราศึกษาได้ว่าพวกอินเดียนยุโรป หรือพวกอารยันได้เริ่มอพยพเข้าสู่ที่ราบสูงอนาโตเลีย (Anatolia) พวกอารยันยุคแรก ๆ นั้นอพยพเข้ามาในราว ๑๕๐๐ - ๑๓๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

จากจารึกนิฟอร์มีที่พบที่ฮัตตุสัส (Hattusas) เมืองหลวงของพวกฮิตไทต์ มีอายุอยู่ในราว ๑๕๐๐ - ๑๓๐๐ ปีก่อนพุทธกาล และเอกสารที่เรียกว่า Hittite Hieroglyphic documents ระหว่าง ๑๕๐๐ - ๑๓๐๐ ปีก่อนพุทธกาลนั้น ได้ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับชนในดินแดนอนาโตเลียเป็นอย่างดี

ภาษาอิไทท์ จัดอยู่ในภาษาตระกูลอินเดียนยุโรป ดังนั้นชนอิไทท์ จึงอาจเรียก
ไควว่าเป็นชนชาวอารยัน เอกสารทางภาษาอิไทท์อีกชิ้นหนึ่งคือจารึกที่พบที่กุลเทเป

(Kultepe) แสดงว่าชาวอารยันได้เข้าสู่อนาโตเลียแล้ว ตั้งแต่ ๑๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

ในราว ๑๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ปรากฏว่าชาวอารยันตั้งรัฐขึ้นในคิซวัตนะ

(Kizwatna) ทางตอนใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ของอนาโตเลีย กษัตริย์ผู้ปกครองอาณาจักร
นี้มีชื่อเป็นภาษาอารยันอินเดีย (Indo-Aryan) และในเวลาเดียวกันนั้นเองพวก

มิตทานี (Mittani) ซึ่งเป็นพวกอารยันพวกหนึ่ง ก็ได้ตั้งเมืองขึ้นทางตะวันตกเฉียงใต้
ของที่ราบสูงอนาโตเลียและทางตอนเหนือของเมโสโปเตเมีย

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าชาวอารยันในอนาโตเลียมียุหลายกลุ่มหลายพวก
แต่พวกที่จะอพยพเข้าสู่อินเดียนั้นคือพวกมิตทานี ซึ่งอพยพผ่านอิหร่านลงทางตะวันตกเฉียงใต้
ของอิหร่านและเข้าสู่อินเดีย

นอกจากหลักฐานดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหลักฐานทางคำศัพท์ที่ยืนยันได้ว่า
ชาวอารยันเดินทางเข้าสู่อินเดียโดยทางทิศตะวันตก นั่นก็คือคำศัพท์เกี่ยวกับทิศ ในภาษา
สันสกฤต คำว่า บูรพา นั้น หมายถึงทิศตะวันออก และยังหมายถึงเบื้องตน เบื้องหน้าอีกด้วย
ปัสจิม แปลว่า ทิศตะวันตก, ภายหลัง และหลัง อุตฺตร คือทิศเหนือ อาจแปลได้อีกอย่างหนึ่ง
ว่าชาย กับทักษิณ คือทิศใต้ และอาจแปลได้ว่า ขวามือ ดังนั้น ถ้าเราจะวางตนให้ชายมือ
อยู่ทางทิศเหนือ ขวามืออยู่ทางทิศใต้ และหันหลังให้กับทิศตะวันตกแล้ว เราก็ย่อมจะหันหน้าสู่
ทิศตะวันออกนั่นเอง นั่นแสดงว่าชาวอารยันคงจะเดินทางจากแหล่งเดิมโดยหันหน้าให้ตรง
ตะวันแรกขึ้น และเป็นเช่นนี้ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้อาจยืนยันข้อสันนิษฐานถึงถิ่นเดิม
ของชาวอารยันได้อีกว่า ถิ่นที่อยู่ของชาวอารยันคงจะขาดแสงแดด เมื่ออากาศหนาวเย็นหนัก ๆ
เขาชาวอารยันจึงเริ่มออกเดินทางตามหาควงอาทิตย์ เขารู้อยู่แล้วว่าดวงอาทิตย์จะขึ้นทาง
ทิศตะวันออกเสมอไป เขาจึงเดินทางมุ่งสู่ทิศตะวันออก เพื่อจะให้พบดวงอาทิตย์ และจากนั้น
ก็แผ่ขยายสู่ดินแดนต่าง ๆ และเข้าสู่อินเดีย

การอพยพของชาวอารยันเป็นไปโดยระรอก และก็จะเข้าสู่อินเดียเป็นระรอก
ด้วยเช่นกัน ชาวอารยันระรอกแรกในอินเดียคงจะเข้าแทรกซึมผู้ที่อยู่มาก่อน ยอมรับวัฒนธรรม

พื้นเมืองมากกว่าจะให้สิทธิพลแก่ชาวพื้นเมือง ครั้นต่อมา ชาวอารยันอพยพเข้ามามากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีอำนาจมากขึ้น เริ่มเป็นผู้ให้อารยธรรมแก่ชาวพื้นเมือง และเข้ายึดเมืองเป็นผู้ปกครองในที่สุด ช่วงระหว่างระยะเวลาที่ชาวอารยันเริ่มเข้าสู่อินเดียกับที่ชาวอารยันขึ้นเป็นผู้ปกครองดินแดนนั้น คงจะเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานพอที่วัฒนธรรมพื้นเมืองกับวัฒนธรรมของอารยันจะคลุกเคลายผสมผสานกันไ้มากพอสมควรแล้ว ดังนั้น วัฒนธรรมอินเดียในยุคหลังจึงมีต้นเค้ามาจากวัฒนธรรมของชาวอารยันผู้บุกรุก และวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองผู้อยู่มาจนทั้งสองทาง.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อารยธรรมของชาวอารยัน

ในบทที่ ๔ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวอารยันไว้อย่างกว้างแล้ว แต่เป็นวัฒนธรรมในยุคเริ่มแรก คือ วัฒนธรรมยุคเหล็กของอินเดีย มิได้จัดอยู่ในขั้นที่เรียกว่าเป็นอารยธรรมของชาวอารยันเจ้าของ—วัฒนธรรมยุคเหล็กนี้เองค่อย ๆ สัมผัสวัฒนธรรมต่าง ๆ จนเจริญขึ้นมาเป็นอารยธรรมของอินเดียในที่สุด แต่ก็ได้หมายความว่าอารยธรรมอินเดียจะก่อกำเนิดขึ้นจากวัฒนธรรมของชาวอารยันแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้นก็หาไม่ วัฒนธรรมของพวกที่ถูกอารยันเข้ายึดครองก็มีส่วนในการเสริมสร้างอารยธรรมนั้นด้วย ทว่าวัฒนธรรมของชาวอารยันปรากฏเด่นชัดกว่า

คัมภีร์พระเวท

สิ่งที่เป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่ชาวอินเดียในฐานะที่เป็นหลักฐานแสดงความเจริญของตนมากที่สุดก็คือคัมภีร์พระเวท ซึ่งถือเป็นวรรณคดีที่เก่าแก่ที่สุดของอินเดีย ข้อความในพระเวททำให้เราสามารถศึกษาประเพณี ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์นั้นได้เป็นอย่างดี

คัมภีร์พระเวทนั้นถือกันว่าเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่นับถือพระเวทเชื่อว่า พระเวทเป็นคำพูดของเทวะ ซึ่งฤาษีหลายท่านเป็นผู้จดจำถ่ายทอดสืบต่อกันมา ดังนั้นพระเวทจึงมีชื่อเรียกว่า "อเปราณะ" และ นิติยะ แปลว่า "มนุषยมิได้สร้างขึ้น" และฤาษีที่ได้รับถ่ายทอดมาจากเทวะหรือพระผู้เป็นเจ้านั้นเรียกว่า มนตระหรือฤๅษี แต่โดยทั่วไปนั้นเชื่อว่า คัมภีร์พระเวทนั้น ฤๅษีหลายท่านเป็นผู้แต่ง โดยแต่งเพิ่มเติมจากของเดิมในหลายยุคหลายสมัยด้วยกัน ฤๅษีท่านหนึ่งที่มีหลักฐานว่า มีส่วนร่วมในการแต่งคัมภีร์พระเวทก็คือ ท่านฤๅษีวิศวามิตร และอาจรวมถึงศิษยานุศิษย์ของท่านผู้นี้ด้วย

คัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์นี้ เป็นคัมภีร์เก่าแก่มากซึ่งมีผู้รวบรวมขึ้นจากบทของเจ้าที่ตกทอดมาหลายชั่วคน ในราว ๒๕๐๐ - ๓๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ดังนั้นพระเวทจึงแต่งขึ้นก่อนมีการรวบรวมเป็นเวลานาน

คำว่า "พระเวท" มาจาก วิทูราตุ แปลว่า ความรู้ ซึ่งหมายความว่าเฉพาะถึงคัมภีร์ซึ่งรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ของชาวอารยันไว้ทั้งเรื่องศักดิ์สิทธิ์และศาสนา ทั้งยังได้ให้ความคิดขั้นพื้นฐานของชาวอินดูทางค่านิยมธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่ และเป็นต้นเค้าของวรรณคดีของอินเดียทั้งปวงอีกด้วย จึงจำเป็นที่เราจะต้องศึกษาคัมภีร์พระเวทสักเล็กน้อย

พระเวท แบ่งออกเป็น ๔ ตอนใหญ่ ๆ คือ ฤคเวท ยชุรเวท สามเวท และอาถรรพเวท แต่ละตอนยังแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ สंहิตา แปลว่า การรวบรวม คือการรวบรวมสูตรและบทสวด รวมทั้งการให้พรและบทสวดก่อนนอนในยัญพิธีพราหมณ์ ตำราย่อยแก้วที่อธิบายความหมายของบทสวดในสंहิตา อธิบายวิธีการทำยัญพิธี และอธิบายความลึกลับในอรรถกถาด้วย ส่วนนี้ของพระเวทเทียบได้กับอรรถกถาทางศาสนาพุทธ ส่วนที่สามของแต่ละเวทก็คือ อรรถกถาและอุปนิษิต อรรถกถา คือตำราเรื่องราวว่าด้วยการดำรงชีวิตอยู่ในป่า อันประกอบด้วยความลึกลับต่าง ๆ และบทเวทมนต์เกี่ยวกับป่า ส่วนอุปนิษิตนั้นเป็นเรื่องหลักธรรมอันลึกลับ เป็นส่วนประกอบของอรรถกถา ทั้งอรรถกถาและอุปนิษิตนี้บรรจุวิธีการทำสมาธิของฤๅษีที่อยู่ในป่าเพื่อหวังเทวโลก และเพื่อจุดมุ่งหมายอันสุขสงบ กับทั้งบรรจุปรัชญาอินเดียที่เก่าแก่ไว้เป็นอันมากอีกด้วย

๑. ฤคเวท

ก. ฤคเวทสंहิตา บทสวดต่าง ๆ ในฤคเวทรวบรวมไว้เป็นมณฑล ๑๐ มณฑล ซึ่งมีสูตรรวมทั้งสิ้น ๑,๐๒๔ สูตร และแต่ละสูตรก็มีมंत्रะมากน้อย

ในสามส่วนนี้ ส่วนที่เป็นสंहิตา แต่งขึ้นก่อนอื่น และฤคเวทสंहิตาก็เป็นบทที่เก่าที่สุดในจำนวนสंहิตาทั้ง ๔

ไม่เท่ากัน มंत्रะเหล่านี้เป็นบทสวดสรรเสริญและอันวอนเทพเจ้าทั้งหลาย เช่น โสมะ
 วรณะ เป็นต้น ฤคเวทส์หิตา เป็นพระเวทส่วนที่เก่าที่สุด แต่มีการแต่งเพิ่มเติมขึ้นหลายครั้ง
 หลายคราในเวลาต่างกัน บทสวดที่เก่าที่สุดคือบทสวดในมณฑลที่ ๒ - ๗ แต่ละบทสันนิษฐาน
 วาญแต่งคือ กฤตสันท (Gritsanada), วิศวามิตร, วามะเทวะ, อตริ (Atri),
 ภารัทวาชา (Bharadpaja) และวสิษฐา (Vasishta) ตามลำดับ มณฑลที่ ๘
 เป็นบทสวดของเทพเจ้าโสมะ ส่วนมณฑลแรกและมณฑลที่ ๑๐ เป็นมณฑลที่ใหม่ที่สุกใน
 ฤคเวทส์หิตา

ข. พราหมณะของฤคเวท มี ๔ อธิยาย แบ่งออกเป็น ๔ บัญจะ
 แต่ละบัญจะมี ๕ หมวด มี ๒ พราหมณะ คือ โอตเรยะ ซึ่งทำนบทิษโธตเรยะเป็นผู้
 รจนาวัว โอตเรยะพราหมณะนี้ว่าด้วยการทำยัญพิธีบูชาด้วยโสม พิธีบูชาไฟ และยัญพิธีของ
 พระราชา (ราชสุยะ) ส่วนพราหมณะอีกชนิดหนึ่งของฤคเวทก็คือเกาศิกิ หรือสาณูชานะ
 พราหมณะ กล่าวถึงการบริหารด้วยสิ่งอื่น ๆ

ค. อรัณยกะ อรัณยกะของฤคเวทมี ๒ อรัณยกะ คือ

โธตเรยะอรัณยกะ และ ศ่างชณะ หรือ เกาศิกิอรัณยกะ โธตเรยะอรัณยกะ มี ๕ อธิยาย
 และเกาศิกิอรัณยกะ มี ๑๕ อธิยาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับพราหมณะชื่อเดียวกัน
 โธตเรยะอรัณยกะมีบทสวดมณฑลเกี่ยวกับยัญพิธีและสูตรต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องลึกลับและซล้ง
 โธตเรยะอรัณยกะนี้เก่าแก่กว่าอรัณยกะอื่น ๆ ส่วนอุปนิษัตของฤคเวทก็มีชื่อเดียวกันกับพราหมณะ
 ทั้งสองของฤคเวทและอุปนิษัตแต่ละบทมีความเกี่ยวข้องกับพราหมณะและอรัณยกะที่มีชื่อเดียวกัน

๒. ยชุรเวท คือความรู้เกี่ยวกับสูตรที่ว่าด้วยการประกอบยัญพิธี

ก. ยชุรเวทส์หิตา ทานปตัญฐลี นักไวยากรณชาวอินเดียมกล่าวว่า
 ยชุรเวทส์หิตาทั้งหมดมี ๑๐๐ บท แต่ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง ๕ บทเท่านั้น ยชุรเวทส์หิตา
 เป็นคัมภีร์คำสั่งสำหรับพระวีชรบุ คือผู้ที่กระทำการตระเตรียมในการทำยัญพิธี โดยสวด
 สูตรรอยแวงจากยชุรเวท

ยชุรเวทส์หิตา แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

— สุกलयชุรเวทส์หิตา คือบทรวบรวมยชุรเวทชาวมียเพียง ๑ บท

บรรจุไว้แต่มีนัยยะเพียงอย่างเดียว วาซัสเนยีสหิตา ซึ่งทานยาชฎวาลกะ วาซัสเนยะ
ครูพระเวทที่ยิ่งใหญ่เป็นผู้นับรวม ในสัทธาส่วนนี้มีอยู่ ๔๐ บท

— กฎณะยชฐเวทสัทธา คือบทรวบรวมยชฐเวทคำ มีชื่อเรียกอีก
อย่างว่า ไทคติริยสัทธา หรือ อาปัสตัมพลสัทธา ยชฐเวทคำนี้ นอกจากจะบรรจุมนตร์
ไว้แล้วยังมีคำแนะนำเกี่ยวกับยัญพิธีบรรจุอยู่ด้วย ยชฐเวทคำนี้มี ๔ บท^๒

ข. พราหมณะของยชฐเวท มี ๒ พราหมณะ คือ ศตปะทะ เป็นพราหมณะ
ของยชฐเวทขาว มีความยาวถึง ๑๐๐ อक्षยา บรรจุเรื่องราวต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น
การทำพิธีบูชาในวันเพ็ญ พิธีก่อไฟศักดิ์สิทธิ์ พิธีบูชาควายน่านในเวลาเช้าและเย็น พิธีเซ่น —
สรวงบรรพบุรุษที่ตายไปแล้ว พิธีบูชาเมื่อต้นไม้เริ่มผลิด และพิธีอัสวเมธ คือการขาม้า —
บูชายัญ เป็นต้น พราหมณะนี้เป็นพราหมณะที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากจะกล่าวถึงพิธีบูชายัญ
แล้ว รายละเอียดของศตปะทะพราหมณะยังแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี ปรัชญา ความคิด
และความเป็นอยู่ต่าง ๆ ของชาวพระเวทในยุคนั้นอีกด้วย

พราหมณะของยชฐเวทคำ มีชื่อว่า ไทคติริยพราหมณะ มีความสัมพันธ์สืบเนื่อง
กับ ไทคติริยสัทธา คือเป็นส่วนประกอบของไทคติริยสัทธา

ค. อรัณยกะและอุปนิษัทของยชฐเวท มีอยู่ ๒ ภาคด้วยกัน คือ

- ไทคติริยอรัณยกะ ประกอบด้วย ไทคติริยอุปนิษัทและมหารายณะอุปนิษัท
- อรัณยกะที่เป็นภาคแรกในจำนวน ๑๔ ภาคของศตปะทะพราหมณะและ
ภาคสุดท้าย คือ พฤททวารัณยกะ
- การกอุปนิษัท เป็นของยชฐเวทคำ
- อีศอุปนิษัท เป็นภาคผนวกของวาซัสเนยีสหิตา
- เสวตาศวัตรอุปนิษัท เป็นของยชฐเวทคำ
- ไมตรายาณียอุปนิษัท เป็นของยชฐเวทคำ และเป็นบทสุดท้าย

๓. สามเวท คือความรู้เกี่ยวกับทำนองเพลง

ก. สามเวทสंहिता มีชื่อวาปุราณะ กล่าวกันว่ามีอยู่ ๑,๐๐๐ เวท แต่คงหลงเหลืออยู่เพียงสามเวทเท่านั้น คือ สามเวทของเกาฤมัส มี ๒ ตอน รวมเรียกว่าอาจิกะ กับสามเวทที่มีชื่อว่า อุตตคจิก ข้อความในสามเวทสंहिता ทั้ง ๓ ตอนนี้มีมนตร์รวม ๑,๘๑๐ มนตร์ แต่มีบางมนตร์ซ้ำกันกับมนตร์ในฤคเวทสंहिता เหลือที่ไม่ซ้ำกันเพียง ๑,๕๕๕ มนตร์ สามเวทสंहิตานี้เองเป็นที่มาของคณตรีอินเดียน และยังมีความทางวรรณคดีอีกด้วย

ข. พราหมณะของสามเวท ชื่อ ตาณพยะมหาพราหมณะ มีอยู่ ๒๕ บท จึงอาจเรียกได้ว่า ปัญจวิมสะ เป็นบทที่ว่าด้วยเรื่องราวเก่า ๆ และนิยายโบราณ รวมทั้งอธิบายถึงเรื่องราวทางศาสนา เช่น พิธีรับคนที่ไม่ได้เป็นอารยันเข้ามาเป็นอารยันอีกด้วย พราหมณะบทที่ ๒๖ เรียกว่า ฉัทวิมสะพราหมณะ เป็นบทเสริมของปัญจวิมสะ ภาคสุดท้ายของฉัทวิมสะ เรียกว่า อัทภุทพราหมณะ เป็นคัมภีร์เวททางคศาสตร์^๓ ว่าด้วยโศคลาภและไสยศาสตร์ต่าง ๆ ไชมินียพราหมณะ เป็นพราหมณะที่หลงเหลืออยู่น้อยมาก และจัดอยู่ในสามเวทด้วย

ค. อรัณยกะ และ อุปนิษัตของสามเวท อรัณยกะของสามเวทก็คือสามเวทสंहิตานั้นเอง ซึ่งมีทั้งอรัณยกะสंहिता และ อรัณยกะคณะ ส่วนอุปนิษัตของสามเวทคือ ฉันโทคยอุปนิษัต ภาคแรกเป็นส่วนหนึ่งของตาณพยะมหาพราหมณะของสามเวท กับ ไชมินียะอุปนิษัตพราหมณะ เป็นบทอรัณยกะของไชมินียะ บทที่อุปนิษัตนี้ก็เรียกว่า ตัลลวการะอุปนิษัต

๔. อาถรรพเวท คือ ความรู้เกี่ยวกับสูตรแห่งความอาถรรพ์

ก. อาถรรพเวทสंहिता คือการรวบรวมสูตรอาถรรพเวท มีอยู่ด้วยกัน ๒ ภาค คือ เสานุกิยะ และ ไบปาปลาท ประกอบด้วยบทสวด ๗๗๗ สูตร ซึ่งมีอยู่

^๓ เวทางคะ คือองค์ประกอบหรือความรู้อันแทรกเข้ามาเกี่ยวกับเรื่องพระเวท มี ๖ คือ ศึกษา - การออกเสียง กัลโป - พิธีกรรม วยากรณัม - ไวยากรณ์ นิรุกตัม - นิรุกติศาสตร์ ฉันโท - ฉันท และ ชโยคินัม - การาศาสตร์

ประมาณ ๖,๐๐๐ มंत्रะ และแบ่งออกเป็น ๒๐ กานทะ สูตรเกือบทั้งหมดในกานทะที่ ๒๐ นำมาจากฤคเวทส์หิตา และพวกนั้นประมาณ ๑ ใน ๘ ของมंत्रะอาถรรพเวทส์หิตาได้มาจากฤคเวท มंत्रะต่าง ๆ ในอาถรรพเวทส่วนมากกล่าวถึงเวทมนต์มายาต่าง ๆ ที่ทำให้มีอำนาจเหนือศัตรูหรือเหนือผู้อื่น กับทั้งมีเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อในไสยศาสตร์อีกด้วย

ข. พรหมณะของอาถรรพเวท ไม่ปรากฏว่ามี มีอยู่ภาคหนึ่งเรียกว่า โคปพรหมณะ แตกเป็นเวทางคะ และแต่งขึ้นในระยะหลังลงมามาก

ค. อุปนิษัตของอาถรรพเวท มี ๓ อุปนิษัต คือ มณฑกะอุปนิษัต ปรัศหอุปนิษัต และ มานพุกะอุปนิษัต อุปนิษัตทั้งสามนี้แต่งขึ้นภายหลังที่สุด

พระเวทและการนับถือ

เนื่องจากพระเวทเป็นคัมภีร์ที่แต่งเพิ่มเติมขึ้นหลายยุคหลายสมัย จึงมีผู้ศึกษาค้นคว้าว่าพระเวทตอนใดใครรวบรวมหรือแต่งขึ้นในยุคใด

พระเวทส่วนที่เป็นสंहิตาเป็นสंहิตาที่เก่าที่สุด กล่าวกันว่ามีความอายุน้อยกว่า ๓๐๐๐ ปีมาแล้ว และในจำพวกสंहิตาทั้ง ๔ นั้น ฤคเวทส์หิตาเป็นสंहิตาที่เก่าที่สุด ฤคเวทส์หิตาน่าจะมีการรวบรวมขึ้นราว ๑๐๐๐ - ๑๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ศาสตราจารย์แมกนูลเดอร์กล่าวว่า บทสวดในฤคเวทแต่งขึ้นเมื่อ ๗๐๐ - ๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล และว่าอุปนิษัตบางบทเกิดขึ้นในสมัยใกล้เคียงกับพุทธกาล ทานวินเตอร์นิทซ์ (Winternitz) ก็มีความเห็นเช่นเดียวกับท่านศาสตราจารย์แมกนูลเดอร์ คือว่า ฤคเวทส์หิตาแต่งขึ้นเมื่อ ๗๐๐ - ๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาอายุของพระเวทก็คือ ภาษาที่ใช้ในฤคเวทและคัมภีร์อเวสตะ ซึ่งมีความคล้ายคลึงและเป็นภาษาในยุคใกล้เคียงกัน คัมภีร์อเวสตะ กับ บันทิกต่าง ๆ ของชาวเปอร์เซียควรจะแต่งในสมัยเดียวกัน คือราว ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ส่วนฤคเวทนั้นเก่ากว่าควรจะอยู่ในราว ๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

ทานจาโคบี (Jacobi) และ ทานคิลัค (Tilak) กล่าวถึงเวลาการแต่งฤคเวทไว้ด้วยเช่นกัน ทานคิลัคสันนิษฐานว่า ฤคเวทบางตอนมีอายุเก่าถึง ๕๕๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ส่วนทานจาโคบีกล่าวว่า ฤคเวทเจริญรุ่งเรืองในระหว่างระยะเวลา ๔๐๐๐ - ๒๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล กับมีการรวบรวมฤคเวท (ฤคเวทส์หิตา) ขึ้นในราว ๓๐๐๐ - ๒๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

ท่านวินเตอร์พิทซ์กล่าวว่า ยุคพระเวทเริ่มขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏ แต่คงจะยุติลงเมื่อราวสมัยพททกาล

ถ้าจะพิจารณาถึงมโนคติของพระเวทโดยเชื่อมโยงเข้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชาวอารยันก็อาจจะกล่าวได้ว่า พระเวทแต่เดิมก่อนการรวบรวมเป็นสหิตานันท์คือ บทสวดฮอนวอนหรือสรรเสริญเทวดาเพื่อขอความคุ้มครองจากภัยอันตรายทั้งปวง เพื่อขอประทานความอุดมสมบูรณ์ และเพื่อความสุกใสในชีวิตประจำวันของพวกเขาอารยันนั่นเอง บทสวดเหล่านี้คงจะเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ครั้งที่ชาวอารยันยังคงอาศัยอยู่ในดินเดิมก่อนการอพยพ เทพเจ้ายุคต้น ๆ ของชาวอารยันก็คงจะเป็นเทพเจ้าแห่งธรรมชาติต่าง ๆ เช่น แสงแดด ลม ฝน เป็นต้น อันมีส่วนในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของพวกเขาโดยมีสวิตระเทพแห่งความสว่างไสวเป็นเทพเจ้าสูงสุด ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงซึ่งถือเป็นความทารุณร้ายกาจจนชาวอารยันสุดจะทนทาน จึงต้องพากันอพยพออกจากถิ่นกำเนิด ระหว่างการเดินทางนี้เองเทพเจ้าต่าง ๆ เกิดขึ้นอีกหลายองค์ และที่สำคัญก็คือ อินทระ เทพเจ้าแห่งสงคราม เพราะการอพยพย้ายถิ่นฐานนั้นจำเป็นต้องอยู่เองที่จะต้องเกิดการปะทะกับผู้ที่ตนเป็นเจ้าของดินแดนที่ตนอพยพไป พอมาถึงยุคนี้สวิตระก็ค่อย ๆ เสื่อมความสำคัญลง และอินทระกลับมีความสำคัญขึ้นมาแทนที่ ครั้นชาวอารยันกลุ่มที่อพยพมาทางตะวันออกเข้าสู่อินเดียแล้ว ก็มีการรวบรวมบทสวดเหล่านั้นขึ้นเป็นหมวดเป็นหมู่ ในระยะนี้เองเมื่อชาวอารยันปราบปรามชาวพื้นเมืองในอินเดียที่อยู่มาแต่เดิมได้แล้ว ก็วางเว้นจากการสงครามครั้งใหญ่ไป บ้านเมืองสงบสุข ความคิดความอ่านจึงเจริญขึ้น ประชาชนเริ่มแสวงหาความสุขทางใจหันเข้าหาศาสนา สมัยนี้เองเกิดมีการแต่งพราหมณะเพื่อเป็นบรรทัดฐานอธิบายความในบทสวดอันเก่าแก่ การศึกษาพระเวทในยุคนี้จึงเริ่มอาศัยความเข้าใจเป็นหลัก มิได้มีแต่เฉพาะความเชื่อเท่านั้น ความเลื่อมของพระอินทระก็เริ่มขึ้นในยุคนี้ และมีพระพรหมขึ้นแทนที่ เนื่องจากว่าประชาชนมีความสงสัยว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลก

---

๔ ถ้าเชื่อว่าดินเดิมของชาวอารยันอยู่ในบริเวณภาคใต้ ข้อความนี้ก็จะเป็นหลักฐานสนับสนุนความเชื่อนั้นได้เป็นอย่างดี เพราะไม่มีเทพองค์ใดในยุคมพระเวทที่ถูกกล่าวถึงบ่อยและนานในบทสวดมากเท่าพระองค์

นี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร พรหมณีสอนศาสนาจึงสมมุติพระพรหมขึ้นเพื่อตอบปัญหาให้แก่คนเหล่านั้น พรหมณ์กล่าวว่า พระพรหมเป็นผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างในโลก เป็นผู้บันดาลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและร้าย บันดาลสุขและทุกข์ให้แก่สรรพสัตว์โดยทั่วถึง จึงมีปัญหาย่อยอีกว่า ทำอย่างไรจึงจะพ้นความทุกข์ที่พรหมบันดาล มีผู้พยายามค้นคว้าวิธีการเพื่อพ้นทุกข์นานาประการ พวกพรหมณ์ประกาศว่าวิธีที่จะพ้นทุกข์ได้คือการบูชาพระพรหม แต่ก็ยังมีใครช่วยสนองความต้องการของผู้นับถือได้เพียงพอ เพราะมีใครทำให้พ้นทุกข์ได้โดยเด็ดขาด คนทั้งหลายเริ่มออกแสวงหาทางพ้นทุกข์กันมากขึ้น จึงเกิดลัทธิต่าง ๆ แยกแขนงออกไป มีวิธีการความคล้ายคลึงกันบ้าง ชัดแย้งกันบ้าง เป็นจำนวนมากหลายลัทธิ ซึ่งจัดอยู่ในตอนท้ายของยุคพรหมณะ และเริ่มยุคอุปนิษัท ยุคของพรหมณะนี้มีอายุอยู่ในระหว่าง ๓๐๐ - ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล และศาสนาพุทธก็สืบเนื่องมาจากความคิดในยุคนี้นี่เอง

ยุคอุปนิษัท มีอายุอยู่ในราว ๑๕๐ - ๕๐ ปีก่อนพุทธกาล ยุคนี้เป็นยุคที่ศาสนาพรหมณ์มีการปรับปรุง อธิบายเรื่องการนับถือพรหมเสียใหม่ โดยอธิบายเรื่องอาตมันว่าอาตมันมี ๒ ชนิด คือ ชีวอาตมัน - อาตมันที่มีประจำอยู่ในสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก และปรมาตมัน อันเป็นอาตมันอันยิ่งใหญ่เหนืออาตมันทั้งปวง ทุก ๆ ชีวอาตมันจะรวมอยู่ในปรมาตมัน ผู้ใคร่รู้อาตมันของตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของปรมาตมัน ผู้นั้นก็จะเข้าไปรวมอยู่กับปรมาตมัน และใคร่เชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของพรหม เพราะปรมาตมันคืออาตมันของพรหมนั่นเอง ผู้นั้นจะหลุดพ้นจากมหันตทุกข์ คือวัฏสงสารนั้นได้ และย่อมได้รับความสุขอันอนันต์ การแสวงหาความสุขอันยิ่งใหญ่ ทำให้คนมุ่งสู่ปาเพื่อความสะดวก มีอภัยยะเป็นตำราเกี่ยวกับปาเป็นคู่มือแนะนำ และอุปนิษัทก็ชี้แจงปรัชญาและความลึกลับต่าง ๆ ยุคพระเวทตามนี้เองที่เกิดขึ้นมีลัทธิศาสนาใหม่ ๆ ที่อาศัยตนเคาจากอุปนิษัททั้งในทางสนับสนุนที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร หรือที่ทางพุทธศาสนาเรียกว่านิพพาน และในทางปฏิเสธนิพพานโดยสิ้นเชิง ลัทธิที่มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันเหล่านี้มีการอธิบายวิธีปฏิบัติเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางต่าง ๆ กันไป เช่น พุทธศาสนาเน้นหนักไปทางคามมัคคาปฏิบัติ และทางคานกรรม ศาสนาอื่นเน้นหนักไปทางคานการทรมานกายหรืออัตถกิลมถานุโยค และลัทธิเวทานตะเน้นหนักเรื่องฤชาหรือความรู้เป็นต้น แม้จะอธิบายวิธีต่าง ๆ กันออกไป แต่ก็อาจสรุปลงได้เป็น ๒ วิธีใหญ่ ๆ คือ กามสุขัลลิกานุโยค ไคแก่ การปล่อยตนให้หมกมุ่นในกามสุข

กับ อตถกิลมถาณโยค ไคถกการทรมานตนให้ลำบาก

มีผู้ขัดแย้งว่าอุปนิษัทจะเกิดขึ้นหลังสมัยพุทธกาล เพราะถ้าเกิดขึ้นก่อนสมัยพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์น่าจะอ้างถึงคัมภีร์บ้าง แต่นี่พระองค์มิได้เอ่ยถึงเลย ซึ่งถ้าเป็นไปตามนี้แล้ว อุปนิษัทคงจะเกิดขึ้นเพื่อฟื้นฟูศาสนาพราหมณ์โดยนำผลของความสำเร็จที่ได้จากการออกบำเพ็ญวิมุกตีสู่มาประกาศเผยแพร่ เพื่อต่อสู้กับลัทธิใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

ในยุคอุปนิษัทนี้เอง เกิดลัทธิโยคะที่ถือการปฏิบัติตนเป็นทางให้ถึงพยายาม เป็นการปฏิบัติตนเพื่อยังคับจิตใจให้ตกอยู่ในการควบคุม ให้จิตบริสุทธิ์นั้นคือโยคะ นั่นคือการเข้าถึงพรหม

อุปนิษัทถือว่าเป็นที่สุดแห่งพระเวท จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า เวทานตะ คัมภีร์ที่แต่งขึ้นภายหลังอุปนิษัทไม่ถือว่าเป็นพระเวท

หลังยุคอุปนิษัท คือราวใกล้เคียงกับสมัยพุทธกาลนั่นเอง ในประเทศอินเดียมีศาสนาเจ้าลัทธิที่ยิ่งใหญ่ คือ พระพุทธเจ้ากับบรมครูทั้ง ๖ คือ

๑. ปุณณะกัสสป เจ้าของลัทธิหรือเจตกะหรือลัทธิเปลือย ที่มีความเห็นว่ากายกับจิตมิได้เป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน จิตหรือวิญญาณมิได้มีส่วนในการกระทำ ดังนั้นการกระทำใด ๆ จึงมิถือว่าเป็นผิด จึงไม่มีผลของกรรมตามมา

๒. มักขลิโคศล เจ้าของลัทธิอาชีวกะ ซึ่งถือว่าสัตว์ทั้งหลายไม่สูญหายไปจากโลก จะต้องฟื้นขึ้นอีก และมีภพที่แน่นอน สัตว์ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย ไม่มีการกระทำและผลของการกระทำ ทุกสิ่งขึ้นอยู่กับโชควาสนา หรืออำนาจของดวงดาว

๓. อธิทเลสกัมพล มีความเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างขาดสูญ ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิด ไม่มีโลกนี้และโลกหน้า ทุกคนทำงานไปตามหน้าที่ของตน และไม่มีบุญคุณแก่กัน

๔. ปกฺขกัจจายนะ ประกาศว่า ทุกสิ่งมีความมั่นคงเพราะประกอบด้วยธาตุทั้งเจ็ดที่มีความมั่นคง คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ สุข ทุกข์ และชิวะหรือวิญญาณ ธาตุทั้ง ๗ นี้ ไม่มีผู้ใดจะสามารถทำลายได้ ดังนั้น เมื่อเราแทงคนจึงไม่ถือว่าบาป เพราะเป็นเพียงธาตุชนิดหนึ่งผ่านช่องว่างระหว่างธาตุอีกธาตุหนึ่งเท่านั้น ๕

๕ ลัทธินี้เองที่ในหนังสือเรื่องวาสิฏฐี กล่าวว่า เป็นสหสยลัทธิซึ่งพวกโจรนับถือกัน โดยมีวาชสรวเป็นผู้สั่งสอน

๕. นิครนถาฏบุต หรือ มหาวีระ ศาสดาแห่งศาสนาเซน ซึ่งถือว่าทางที่จะนำไปสู่โมกษะ ก็คือการทรมานกาย

๖. สดชัยวลัญบุต เป็นเจ้าลัทธิของพวกปริพาชก ซึ่งได้ชื่อว่า เป็นลัทธิ "อมราวิกเขปิก" แปลว่า พุทธศาสนายเหมือนปลาไหล เพราะลัทธินี้ปฏิเสธทั้งใช่และไม่ใช่ เป็นและไม่เป็น มีและไม่มี ไม่คัดค้านและไม่ยอมรับ ^๖

อาจารย์ที่ยิ่งใหญ่เจ้าของลัทธิทั้ง ๖ นี้ แต่ละท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ถือกันว่าผู้ที่มีความรู้ในสมัยนั้น นอกจากจะศึกษาพระเวทแล้วจะต้องศึกษาลัทธิทั้ง ๖ ดังกล่าว พระพุทธเจ้าเองก็ทรงศึกษาลัทธิเหล่านี้ก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้ และพิจารณาถึงลัทธิเหล่านี้เอง เป็นทางไปสู่ความตรัสรู้ของพระพุทธองค์ ลัทธิศาสนาดังกล่าวนี้ส่วนมากยังคงนับถือสืบต่อกันมาในประเทศอินเดียจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งทั้งหมดก็เนื่องมาจากคัมภีร์พระเวทอันเก่าแก่ของชาวอารยันทั้งสิ้น

ยุคพระเวทสิ้นสุดลงในราวพุทธกาล และศาสนาพราหมณ์ต่อจากนั้นมาเริ่มถอยไปจากความนิยม ศาสนาพุทธแพร่หลายเข้าแทนที่และแผ่ขยายไปกินอาณาบริเวณอันกว้างขวาง ตั้งแต่ตอนเหนือของอินเดียจรดตอนใต้ลงสู่เกาะลังกา และแพร่ไปยังเอเชียตะวันออก จนกระทั่ง พ.ศ. ๔๐๐ ชาวมัถราสคนหนึ่งชื่อสังกราจารย์ ได้ปรับปรุงลัทธิเวทอันดัดแปลงใหม่และประกาศลัทธินี้จนได้รับความนิยมมากมายและเป็นคู่แข่งอันสำคัญของพุทธศาสนา นับเป็นยุคแห่งการฟื้นฟูศาสนาพราหมณ์

ในพุทธศตวรรษที่ ๕ - ๑๐ พุทธศาสนาในอินเดียประสบยุคเจริญ คือ พวกฮุน คือ ตาตหรือฮั่น ได้ยกมารุกรานอินเดีย คืออาณาจักรของราชวงศ์คุปตะแตก ทำลายเมืองปราศรับุตร อันเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรและปล้นวัดในพุทธศาสนา พร้อมทั้งขับพระภิกษุทั้งหลายฆ่าเสีย แล้วปกครองอินเดียอยู่ในช่วงระยะเวลา ๕๐ ปี พุทธศาสนาในอินเดีย

^๖ บางทีลัทธินี้อาจจะถือมาปฏิบัติปฏิบัติ คือ กึ่งกลาง แต่ไม่ได้เน้นให้เด่นชัดลงไป และมิได้วางจุดมุ่งหมายที่แน่นอนนอกจากเพื่อการไถ่บาป

กลับมาเขาลงไปอีกครั้ง หลังจากมีเวทมนต์เป็นคู่แข่ง จนในราว พ.ศ. ๑๐๙๓ กษัตริย์
แคว้นต่าง ๆ ในอินเดียจึงรวมกำลังกันไล่วงศ์ออกไปจากอินเดียได้สำเร็จ

ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมั่นคงมากใน
อินเดีย พร้อม ๆ กันนี้ศาสนาพราหมณ์เปลี่ยนแปลงเป็นฮินดู นับถือเทพเจ้าสูงสุด ๒ องค์
คือ พระอิศวร และ พระนารายณ์ และแตกแยกออกเป็น ๒ ลัทธิ คือ ไศวนิกาย และ
ไวโรจนิกาย แพร่หลายไปในอินเดีย ยุคนี้เองที่ศาสนาพุทธมหายานได้ยอมรับเอาลัทธิ
ตันตระของฮินดูมาแปลงเป็นพุทธตันตระ ซึ่งคงจะเพราะเหตุนี้เอง ฮินดูจึงนับเอาพุทธศาสนา
เข้าไปเป็นปางหนึ่งของนารายณ์อวตาร เมื่อเป็นเช่นนี้ฮินดูจึงมีอำนาจเหนือพุทธศาสนา คือ
มีผู้นับมากกวา

พุทธศตวรรษที่ ๑๓ ศาสนาพุทธถูกรุกรานโดยตรงจากพวกที่นับถือศาสนาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงฆ์หลายแห่งใหญ่ๆ คือ นาลันทา ถูกทำลายจนสิ้น พระสงฆ์ในพุทธศาสนาและ
พุทธศาสนิกชนถูกฆ่าเป็นอันมาก วิชาอารามก็มิเหลือหรือ นับเป็นการสูญสิ้นพุทธศาสนาไป
จากประเทศอินเดียตั้งแต่บัดนั้นมา ศาสนาที่สำคัญในอินเดียคงมีแต่ศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลาม
มาจนทุกวันนี้

การปกครองของชาวอารยันในอินเดีย

ในฤคเวท แบ่งการปกครองเป็น ๕ ชั้น

๑. ครอบ คือ ครอบครัว
๒. คาม คือ หมู่บ้าน
๓. วิศ คือ กลุ่ม หรือ เผ่า
๔. ชน คือ กลุ่มชนกลุ่มใหญ่
๕. ราชา คือ ประเทศ

ครอบครัว มีบิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว และคนอื่น ๆ ในครอบครัวก็แบ่งหน้าที่
กันทำและช่วยเหลือกันไป จัดเป็นสังคมกลุ่มย่อยที่สุด

หมู่บ้าน มีนายบ้านเป็นหัวหน้าปกครอง นายบ้านนี้เรียกว่า คามณี คัดเลือก
ขึ้นมาจากผู้มีความสามารถ หมู่บ้านประกอบด้วยบ้านหลาย ๆ หลัง และมีความสัมพันธ์กัน

ทางสังคม คือ มีกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และอื่น ๆ ร่วมกัน

กลุ่ม หรือ เผ่า อาจหมายถึงอำเภอหรือมณฑล หรืออาจหมายถึงวงศ์หนึ่ง ๆ ก็ได้ เกิดจากคนในตระกูลแตกแยกสาขากออกไปจากบ้านหนึ่งเป็นหลายบ้าน เมื่อตระกูลใหญ่ กลุ่มชนใหญ่ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางเชื้อสาย และทางอื่น ๆ มีประเพณีเดียวกัน มีหัวหน้าเผ่าเรียกว่า วิศ्वคี

ชน หมายถึงสังคมใหญ่กว่าเผ่าหรือกลุ่ม เช่นพวก ภارتะ พวกทากู เป็นต้น หัวหน้าชนเหล่านี้คือกษัตริย์

ประเทศ ประกอบไปด้วยชนเผ่าต่าง ๆ อยู่ในระบบปกครองเดียวกันโดยกษัตริย์ของชนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการปกครอง และจากกษัตริย์เหล่านั้นเองก็เลือกหัวหน้าขึ้นให้เป็นใหญ่ที่สุดเรียกว่าคณตี หรือเซฏฐกะ^๓

ในยุคแรก ๆ กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดแต่เพียงผู้เดียวในการปกครอง โดยมีปุโรหิตหรือภตฺต เป็นที่ปรึกษา ต่อมาเริ่มมีการปกครองด้วยการรวมกษัตริย์เป็นกลุ่มรวมกันปกครอง เช่น มัลลิกษัตริย์ และ กษัตริย์ลัจฉวี ดังปรากฏหลักฐานทางพงศาวดารเป็นต้น การปกครองรวมกันเป็นคล้ายสหพันธสาธารณรัฐ มีคณตี หรือ เซฏฐกะเป็นหัวหน้า และในที่สุดก็มีการปกครองแบบจักรวรรดิ คือ มีสมรภูมิตำหน้ที่ปกครองมีอำนาจสูงสุดเป็นพระจักรพรรดิ กษัตริย์ เป็นตำแหน่งที่สืบทอดเป็นมรดกตกทอดกันทางสายโลหิต ส่วนคณตินั้น เหลือกษัตริย์ทั้งหลายรวมกันเลือกตั้งขึ้น

สภาเป็นที่ประชุมของชนชั้นสูง เช่น พวกพราหมณ์ และพวกคนร่ำรวย ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง และทางด้านอื่น ๆ เช่นเป็นที่ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งเล่นกีฬาต่าง ๆ ดังปรากฏในวรรณคดีอินเดียหลายแห่งว่ามีการเล่นลูกเต๋าหรือสากันในสภาและกีฬาลูกเต๋าหรือสากันเองมีส่วนสำคัญทางการเมืองด้วย โดยกษัตริย์ใช้เมืองเป็น

^๓ พระมหาสิลา วีระถัมมสโร, ประวัติวัฒนธรรมอินเดีย, (ธันวาคม ๒๕๑๒)

เครื่องพันธันตอ ฝ่ายที่แพ้จะต้องเสียเมืองให้แก่ฝ่ายชนะ

สมาชิกสภาประกอบไปด้วยชนหลายประเภท เช่น

๑. สภาสหะ คือผู้มีชื่อเสียง
๒. สภาเบณะ คือผู้มีคุณสมบัติ
๓. สุชาติระ คือพวกขุนนาง
๔. รมิสภาวณะ คือผู้มีทรัพย์สมบัติ

สมิติ ก็เป็นที่ประชุมของชนเช่นเดียวกับสภา แต่มีสมาชิกจำนวนมากกว่า และไม่ว่ากัชนั้น คือมีชนชั้นธรรมชาและพวกขุนนาง ผู้มีทรัพย์ สมิติ มีจุดมุ่งหมายทางการปกครองมากกว่าสภา รับผิดชอบการงานมากกว่าสภา ทั้งสภาและสมิติ มีกษัตริย์เป็นประธานในการประชุมทุก ๆ ครั้ง ๔

ทานพาจิตอร์ (Pargiter) กล่าวว่า การปกครองของอินเดียส่วนใหญ่เกิดจากเทพนิยาย ถิ่นกันวากษัตริย์อินเดียสืบเชื้อสายมาจากษัตริย์โบราณที่มีชื่อว่า มนุ ไร้วสวัต ซึ่งมีโอรสและธิดาอย่างละองค์ และจากโอรส ธิดา ของกษัตริย์มนุนี้เองที่แตกแยกกันออกไป และแบ่งกันปกครองแคว้นต่าง ๆ จนในที่สุดก็มีเชื้อสายของพระมนูปกครองอยู่ทั่วไป ประวัติศาสตร์ของอินเดียเริ่มต้นตั้งแต่ ๑๒๐๐ ปีก่อนพุทธกาล อินเดียตอนเหนือในระยะนี้แบ่งออกเป็นแคว้น ๆ ส่วนวรรณคดีในราวสมัยพุทธกาลได้กล่าวถึงแคว้นสำคัญ ๑๖ แคว้น บางแคว้นก็ปกครองด้วยกษัตริย์ บางทีก็เป็นสาธารณรัฐ หรือคณาธิปไตย ปกครองด้วยหมู่กษัตริย์ และบางแคว้นก็ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยโดยเลือกผู้นำมาจากประชาชน

๕ V.M. Apte, The Vedic Age Vol., (4th impression, Bombay 1965)

๕ Pargiter, Ancient India Historical Tradition; (1922)

การปกครองในสมัยพระเวท กษัตริย์มิใช่เป็นเจ้าของที่ดิน หากแต่เป็นผู้ปกป้องประชาชน เมื่อมีศึกจะเป็นผู้ออกรบป้องกันและเป็นผู้บริหารประเทศ โดยมีประชาชนเป็นผู้สนับสนุน ประชาชนจะส่งส่วนที่เรียกว่า "ฟลี" ให้แก่กษัตริย์เพื่อเป็นเครื่องตอบแทน

ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดิน คือหัวหน้าครอบครัวซึ่งมีสิทธิ์จะยกที่ดินให้แก่ลูกหลานทั้งเมื่อตนยังมีชีวิตอยู่และเมื่อตนได้ตายไปแล้ว

ส่วนกฎหมายต่าง ๆ ของยุคพระเวทนั้น เน้นหนักไปในการทดแทนให้แก่ผู้เสียหายมากกว่าจะเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด เช่น ซิโมยเมื่อถูกจับได้จะต้องชดเชยค่าเสียหายแก่เจ้าทรัพย์ หรือผู้ที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ก็จะต้องชดเชยเงินให้กับผู้ที่ถูกทำร้าย ในยุคนั้นไม่มีการลงโทษประหารชีวิต เมื่อเกิดคดีร้ายแรงขึ้น เช่น การฆาตกรรม ฆาตกรก็จะถูกลงโทษพร้อมทั้งต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ญาติของผู้ตายด้วย กฎหมายต่าง ๆ ทั้งหมดรวมเรียกว่า ชรรมัน

ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินความตามกฎหมายก็คือกษัตริย์และปุโรหิต ลักษณะกฎหมายและการตัดสินความดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของสังคมเริ่มแรก ซึ่งจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงพัฒนาในสมัยต่อ ๆ มา

ความเชื่อในสมัยพระเวท

ความเชื่อของชาวอารยันปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระเวทอย่างค่อนข้างจะชัดเจน ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย แสดงถึงทัศนคติของชาวอารยันที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ชาวอารยันกำหนดเทพเจ้าขึ้นประจำสิ่งต่าง ๆ เช่น เทพแห่งลม ฝน รวมทั้งเทพเจ้าแห่งแผ่นดิน เป็นต้น แล้วมีการบวงสรวงบูชาเทพเจ้าเหล่านั้นเพื่อขอความสุขสวัสดิ์และเพื่อผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ตนหวัง คนนับว่าอยู่ใต้อำนาจธรรมชาติและเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติด้วย ชาวอารยันกล่าวถึงเทพเจ้าหนักไปทางคานินิยายและกวีมากกว่าทางคานวิทยาศาสตร์ คือ เน้นหนักทางความเชื่อมากกว่าเหตุผล แล้วนำความเชื่อของตนเข้าไปใส่ในปรากฏการณ์ธรรมชาติ แล้วสมมุติธรรมชาติขึ้นเป็นรูปบุคคลคือเทพเจ้า และใส่ความรู้สึกของคนให้กับธรรมชาติหรือเทพเจ้าเหล่านั้น

เทพเจ้าในฤๅนเขตแบ่งออกเป็น ๓ พวกใหญ่ ๆ คือ เทพเจ้าแห่งสวรรค์
เทพเจ้าแห่งอากาศ และเทพเจ้าแห่งพื้นดิน ๑๐

เทพเจ้าแห่งสวรรค์ มี ๒ องค์ คือ

๑. วรุณ ประทับในวิมานทอง พาหนะเป็นรถเทียมม้า มีหน้าที่คอยดูแลการกระทำของมนุษย์ ทำโทษผู้มีบาป และคอยช่วยเหลือผู้ที่เข่นสรวงบูชาพระองค์
๒. สิวitzer มีรถทองเป็นพาหนะ ทำหน้าที่ให้การพักผ่อนแก่สัตว์ในเวลาพักผ่อน เป็นผู้นำมาปออกจากตัวบุคคลเมื่อบุคคลผู้นั้นทำผิดและสารภาพบาปต่อพระองค์แล้ว
๓. วิษณุ มีวัวเป็นพาหนะ ทำหน้าที่ปกป้องรักษาเด็กที่อยู่ในครรภ์มารดา
๔. อัสวี หรือ อัสวิน เป็นเทวดาฝาแฝด พาหนะทรง คือรถเทียมม้า บางทีก็เทียมควายห่าน ควาย ลา นก และนกอินทรีบ้างตามแต่โอกาส มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก
๕. อุษา เป็นเทพสตรีรูปงาม ทรงรถเทียมม้าสีแดงเป็นพาหนะ มีหน้าที่กำจัดความมืดและปลุกสัตว์ให้ตื่นจากหลับ
๖. มุสสัณ พาหนะเป็นรถเทียมมเหสี มีหน้าที่รักษาทาง และรับอภิศางของเทวดาในชั้นให้แก่เจ้าของเดิม

เทพเจ้าแห่งอากาศ มี ๕ องค์ คือ

๑. อินทระ มีวัชระ หรือสายฟ้าเป็นอาวุธ เป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม ชอบดื่มน้ำโสม พาหนะคือรถทองเทียมม้าสีน้ำตาลอ่อน มีหน้าที่ช่วยเหลือประพาศทวยหาให้แก่มนุษย์บูชาพระองค์
๒. มรุต ทรงรถเทียมม้าสีแดง มีหน้าที่พัดพาเมฆฝนมาและทำให้ฝนตก
๓. รุท เป็นเทพเจ้าที่ดุร้าย ทรงรถเป็นพาหนะ มีหน้าที่ฆ่าทำลายสัตว์และมนุษย์จนมนุษย์ต้องอ่อนวอนขอรองมีให้ทรงกระทำเช่นนั้น
๔. นพาค มีรูปเป็นทอง
๕. ประชัญตะ มีหน้าที่สั่งให้ฝนตก

เทพเจ้าแห่งพื้นดินมี ๓ องค์ คือ

๑. อคินิ ทรงรถเทียมม้าเป็นพาหนะ ทำหน้าที่นำเทพเจ้าทั้งหลายมารับเครื่องเซ่นสรวงบูชาจากมนุษย์

๒. พรานหมันสปติ เป็นเทพเจ้าที่ยังยัญพิธีให้สำเร็จ ชับไล่ความมืดและให้ความกรุณาต่อผู้สวดสรรเสริญเทพเจ้าทั้งหลาย กับเป็นบุตรหลานผู้ที่เกลียดการสวดออกวอน

๓. โสม เป็นเทพเจ้าแห่งเครื่องดื่มซึ่งให้ความเป็นอมตะ ดังนั้นพระองค์จึงมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า "อมฤต"

การบวงสรวงบูชาเทพเจ้าทั้งหลายนี้ บูชาด้วยอาหารโคโยนเข้าไปในกองไฟ ใช้ไฟเป็นสื่อ เทมเดียวกับชาวอินเดียยุโรปอื่น ๆ เช่น อิหร่าน โรมัน กรีก ซึ่งยืนยันความสัมพันธ์ของชนเหล่านั้นและมีการบูชาด้วยสัตว์ต่าง ๆ เช่น แพะ แกะ ม้า วัว ควาย นอกจากนี้เครื่องบูชาที่นิยมอีกอย่างหนึ่งก็คือ โสม และน้ำ โสม เทพเจ้าแต่ละองค์มีเครื่องบูชาแตกต่างกันออกไป การบูชานี้ถือเป็นการตอบแทนและขอมกษัตริย์พระเจ้าที่ทรงกรุณาคุ้มครองและประทานสิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาปรารถนา แคมบางที่ยัญพิธีก็กระทำขึ้นเพื่อให้สิ่งต่าง ๆ ดำเนินไปตามปกติด้วยเหมือนกัน

ความเป็นอยู่ของชาวอารยัน

ก. ระบบครอบครัว บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว รองลงมาคือพี่ชาย การสืบเชื้อสายนับถือเชื้อสายทางบิดาเป็นใหญ่ ลูกสะใภ้คนใหญ่มีหน้าที่ปกครองดูแลทุกสิ่งทุกอย่างภายในบ้าน สตรีจึงมีฐานะสูง มีอิทธิพลเพียงภรรยาและมารดาเท่านั้น หากแต่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของครอบครัว กับมีอำนาจเต็มที่ภายในบ้าน ผู้หญิงสามารถจะออก

“ โสม เป็นพืชชนิดหนึ่ง เป็นเถาคล้ายเถาขมิ้นนาคน นำมาคั้นเอาน้ำมาดื่มแล้วจะทำให้เมา (คำอธิบายของ ศาสตราจารย์แสง มนวิฑูร)

จากบ้านไปหาเพื่อนบ้าน ไปประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับผู้ชาย และยังได้รับการศึกษาไม่น้อยไปกว่าชาย คงปรากฏว่ามันตระบางมันตระมีหญิงเป็นผู้แต่งงาน หญิงเหล่านั้นก็ได้รับยกย่องเป็นญาติด้วย เช่น วิสวารา, อปาลา, และโฆษา เป็นต้น

การแต่งงาน เจ้าบ่าวจะยกขบวนแห่ไปยังบ้านเจ้าสาวซึ่งเป็นบ้านที่จัดงาน แล้วก็มีการเล่น เจ้าสาวแต่งตัวงดงามมาร่วมในงานเลี้ยง มีการถ่มวัวเพื่องานเลี้ยงโดยเฉพาะ ขุนแต่งงานจะจับมือกันเดินไปรอบ ๆ กองไฟ การจับมือกันนี้แสดงการเป็นเจ้าของ ครั้นเสร็จแล้วขบวนแห่ก็จะนำเจ้าสาวกลับไปยังบ้านเจ้าบ่าว

จุดมุ่งหมายของขุนแต่งงานก็คือต้องการลูกชายเพื่อสืบสกุล และเพื่อทำพิธีให้แก่บิดามารดาเมื่อท่านตายไปแล้ว การไม่มีบุตรชายถือว่าเป็นความยากจนคนแค่น ผู้ชายอาจมีภรรยาได้หลายคน และหญิงที่เป็นหมายบางทีก็อาจแต่งงานใหม่ได้ พิธีสะโรคนิโคเมื่อเป็นหมายลง ก็จะแต่งงานกับน้องของสามีต่อไปอีก

เมื่อมีบุตรและบุตรโตพอที่จะรู้ภาษา บิดาจะเป็นผู้ให้การศึกษาแก่บุตร และบางทีก็อาจมีเพื่อนบ้านนำบุตรของตนมาฝากให้ศึกษาด้วย

ข. อาหารและเครื่องดื่ม แป้งยวะ (Yava) เป็นอาหารที่สำคัญนำมาปรุงเป็นอาหารชนิดต่าง ๆ เช่น มายสมกับนมเปรี้ยว นอกจากนั้นมีเนย^{๑๒} ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ พวก แพะ แกะ วัว ควาย เนื้อม้า^{๑๓} เครื่องดื่มที่นิยมมากก็คือ นม นอกจากนั้นก็คือน้ำโสม ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในพิธีบูชาเทพเจ้า คำว่านม อาจจะหมายถึงน้ำโสมด้วยก็ได้ บางทีสุราที่ทำจากข้าวบาเลย์ หรือข้าวโพด ก็เป็นเครื่องดื่มที่คนดื่มกันมากในเวลาพักผ่อนหย่อนใจ

^{๑๒} เนย นอกจากจะเป็นอาหารแล้ว น้ำมันเนยยังเป็นเครื่องสังเวทยเทพเจ้าอีกด้วย โดยตักราดลงในไฟและให้ไฟลุกโชติช่วงขึ้น

^{๑๓} เนื้อม้ากินหลังจากนำมาทำพิธีบวงสรวงแล้ว

ค. การพักผ่อนหย่อนใจ มีการขับร้อง คนตรี เครื่องดนตรี เช่น กลอง และพืง เป็นต้น และมีการเต้นรำด้วย การเต้นรำนี้ทั้งหญิงและชายต่างปรากฏในประติมากรรม อันเคยในสมัยหลัง มีรูปศิวนาฏราชในศิลปะทมิฬ คือรูปพระศิวะพ่นรำ ที่คงจะสืบเนื่องกันมา จากประเพณีดั้งเดิมของชาวอารยันนั่นเอง การเล่ยนลูกเต๋าก็ถือเป็นเครื่องพักผ่อนหย่อนใจด้วย

ง. ความรู้อย่างยาและอนามย มีเทพเจ้าคู่แฝดคืออัสวิน เป็นเทพเจ้าแห่งการรักษาพยาบาลและการผาตัด มีหลักฐานปรากฏในพุทธประวัติว่า ในสมัยนั้นมีการผาตัดครั้งสำคัญ หลายครั้ง ซึ่งแสดงถึงความเจริญทางด้านการแพทย์เป็นอย่างดี ซึ่งก็คงจะมีมาตั้งแต่ยุคพระเวท แล้ว ส่วนเรื่องยานั้นใช้สมุนไพรต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังปรากฏว่าอัสวินยังรักษา โรคตาทั้งปวงได้อีกด้วย

จ. เศรษฐกิจและอาชีพ อาชีพส่วนใหญ่คือการเกษตร เพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ พืชที่ปลูกมีข้าว ซึ่งเป็นพืชคล้ายข้าว มีเมล็ดมาปนเป็นแปงยังไม่มีการปลูกข้าวที่เรียกว่า Rice มาปลูกในภายหลัง มีการใช้วัวช่วยในการไถนา ในสหิตาภาคหลัง ๆ มีการกล่าว ถึงกันไถขนาดใหญที่ต้องใช้วัวเทียมตั้งแต่ ๒ - ๒๔ ตัว ดังนั้นวัวจึงแสดงถึงฐานะของเจ้าของ ผู้มีวัวมากได้ชื่อว่าเป็นผู้มีเงิน ทั้งนี้เพราะชาวอารยันเป็นพวกเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์มาแต่ก่อน มีโซ เป็นบุตรครองที่ดินที่จะถือว่าผู้ที่ดินมากเป็นผู้ร่ำรวย และชาวอารยันถือว่า วัวเป็นสัตว์ที่ พระอินทร์สร้างมาเพื่อความสุขสบายของมนุษย์ เมื่อชาวออกรงและรงแก่จะเก็บเกี่ยวมา นวคที่ลาน และปักเอาแต่เมล็ด การเลี้ยงสัตว์ นิยมเลี้ยงวัวมากกว่าสัตว์อื่น รองลงมาก็คือม้า วัวนั้นตัวผู้ใช้ทำงานไถนาและงานต่าง ๆ ส่วนวัวตัวเมียถือเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ไม่นำมาใช้งาน แต่ใช้รีดนมได้

อาชีพค้าขาย ไม่มีความสำคัญเท่าเกษตรกรรม แต่ก็มีเจริญแพร่หลายไปขายยัง ต่างประเทศ เช่น บาบิโลนและเอเซียตะวันตก ทั้งทางบกและทางเรือ เงินที่ใช้ก็เป็นเหรียญ โลหะ มีตราประทับแสดงค่าของเงิน แต่ใช้กันอยู่ในวงจำกัด ส่วนใหญ่ค้าขายโดยการแลกเปลี่ยนสิ่งใดเอาวัวเป็นค่ามาตรฐาน

ทางด้านหัตถกรรมที่สำคัญที่สุดคือการทอผ้า ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าขนสัตว์ มีการย้อมผ้า และเย็บปักถักร้อยด้วย หัตถกรรมที่มีความสำคัญรองลงมาก็คือช่างไม้ สร้างบ้านเรือน

เครื่องเรือน เครื่องใช้ ตอรถ ทำเกวียน ท่อเรือและพาย นอกจากนี้ยังมีช่างแกะสลักไม้
ฝีมืออีกด้วย

ช่างโลหะ มีทั้งเหล็ก ทองแดง สัมฤทธิ์ และทองคำ แต่เหล็กเป็นที่ขึ้นหน้าขึ้นตา
กว่าโลหะอื่น ช่างเหล็กผลิตอาวุธ เครื่องมือเครื่องใช้ไปจนกระทั่งเข็มเย็บผ้า ช่างทองทำ
เครื่องประดับต่าง ๆ ผู้มีอาชีพอย่างอื่น ๆ อีก คือช่างทำหม้อ และพวกกลาสส์ตัวปามาจำหน่าย

อาชีพที่สำคัญที่สุดก็คือ นักบวช เป็นอาชีพที่ได้รับความเชื่อถือเลื่อมใสจากประชาชน
ทั้งปวง ทำหน้าที่ต่าง ๆ มากมายตั้งแต่รักษาโรคภัยไข้เจ็บจนกระทั่งทำพิธีต่อพระผู้เป็นเจ้า

อาชีพเหล่านี้ มีส่วนในการกำหนดวรรณะของบุคคลซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสังคม
อารยัน ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปภายหลังในเรื่องที่ว่าด้วยระบบสังคมของชาวอารยัน

ฉ. ที่อยู่อาศัย ราว ๓๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ณ ราชฤทธิในแคว้นพิหาร พบร่องรอย
ว่า สถาปัตยกรรมเป็นรูปวงกลมเป็นที่นิยมอย่างมาก กระโจมในสมัยพระเวททั่วไปเป็นรูปกลม
แบบวางผัง แผนผังสร้างด้วยไม้ไผ่คั่นแต่ละ มุมแปดหรือห้า ในสมัยต่อมากระโจมก็เริ่มมีรูปกลมรี
คล้ายรูปไข่ มีโครงฝาเป็นไม้ไผ่ทั้งผนังและหลังคาเป็นแฝก บ้านเหล่านี้จะอยู่กันเป็นหมู่ หมู่ละ
๓ - ๔ หลัง รอบ ๆ สนามรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการปลูกต้นไม้ล้อมรอบหมู่บ้านอย่างหนาแน่น
เพื่อเป็นการป้องกันอันตราย บ้านของชนชั้นสูงหรือผู้มีทรัพย์จะสร้างด้วยอิฐไม่เผาไฟ หลังคา
เป็นรูปดงผาชิกคว่าอยู่ ทำให้จั่วเป็นรูปวงโค้งเกือกม้า (ดูรูปที่ ๒๔) บางแห่งพบร่องรอย
บ้านที่มีผนังดินเขียนสีตกแต่ง เช่นเดียวกับบ้านในอินเดียปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะที่แคว้นโอริสสา
มีการเขียนสีแดงบนพื้นสีขาวตกแต่ง ซึ่งวิธีการนี้เองคงจะใช้กับบ้านของชาวอารยันในสมัย
ก่อนด้วย *๔

ซ. พาหนะ มีเกวียนใช้ในการขนของ และขนส่งสินค้า เกวียนของชาวอารยัน
นี้ผิดกับเกวียนในสมัยลุ่มแม่น้ำสินธุ คือเกวียนของ ชาวอารยันใช้ล้อที่มีวงซึ่งมีน้ำหนักเบาว่า

*๔ Percy Brown, Indian Architecture, Vol, I Buddhist and
Hindu Periods, (Fifth Edition, Bombay, 1965) p.p. 2-4.

ลือต้นแบบลุ่มแม่น้ำสินธุ เกวียนแบบนี้ดัดแปลงมาจากรถศึกของชาวอารยันดั้งเดิม การรู้จักใช้
กลอนี่สันนิษฐานว่าเนื่องมาจากการนับถือดวงอาทิตย์ แล้วทำรูปปั้นแทนดวงอาทิตย์ไว้บูชา
ดวงอาทิตย์ที่พวกเขาเห็นเปล่งแสงออกไปเป็นรัศมีเป็นแฉก ๆ ครั้นแล้วดวงอาทิตย์ที่มีรัศมี
เป็นแฉกนี้เองได้วิวัฒนาการมาใช้งานเป็นล้อรถในที่สุด

เรือก็เป็นภาชนะที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่ใช้ในการค้าและการเดินทางติดต่อ เนื่องจาก
หมู่ชาวอารยันมักจะอยู่ริมแม่น้ำ เช่น ในลุ่มแม่น้ำคงคา ยมุนา

พาหนะที่ใช้ในสงครามก็คือรถศึกเทียมมา และมา กษัตริย์และขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่
เป็นแม่ทัพจะบัญชาการรบอยู่บนรถศึก ส่วนทหารอื่น ๆ นั้นเป็นทหารราบบนพื้นดิน การขี่ม้า
และรمايةี่ชาวอารยันมีความชำนาญอย่างมาก เพราะคุ้นเคยมาเป็นเวลานานแล้ว และถือ
เป็นลักษณะเด่นของชาวอารยันอีกอย่างหนึ่งด้วย

๗. ระบบสังคม ระบบสังคมที่ถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของชาวอารยันก็คือ
ระบบวรรณะ สังคมของชาวอารยันแบ่งชนในสังคมออกเป็น ๔ ชั้นด้วยกัน คือ วรรณะพราหมณ์
วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร

บทโศลกในฤคเวทกล่าวว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างวรรณะต่าง ๆ ขึ้นโดยแบ่งภาคมา
จากปुरुสฤคตะ แบ่งอวัยวะของพระองค์มา แบ่งปากมาเป็นวรรณะพราหมณ์ แขนเป็นวรรณะ
กษัตริย์ ขาเป็นวรรณะแพศย์ และแบ่งเท้ามาเป็นวรรณะศูทร แต่ละวรรณะเหล่านี้มีฐานะ
ทางสังคมเท่าเทียมกัน แต่มีผู้กล่าวว่าอวัยวะที่พระเจ้าแบ่งมาให้เป็นวรรณะต่าง ๆ นั้น
แสดงฐานะสูงต่ำของวรรณะ และมีการถือเชนนี้นี้มาตั้งแต่สมัยฤคเวทแล้ว ข้อถกเถียงนี้ยังไม่
เป็นที่ยุติ

ตามสภาพความเป็นจริงแล้ววรรณะทั้ง ๔ น่าจะเกิดขึ้นจากอาชีพต่าง ๆ ที่คนทำ
ประกอบกับฐานะของผู้ชนและแพ้ในสงคราม ผู้ที่ชนะก็จะมีวรรณะสูงกว่าผู้แพ้ และเหยียดผู้แพ้
เป็นทาสหรือทศุย์ให้ทำงานหนักและจำอยู่ในวรรณะต่ำ

คนที่ ๔ วรรณะมีอาชีพแตกต่างกันไปคือ วรรณะพราหมณ์ คือ ผู้สั่งสอนศาสนา และวิชาการต่าง ๆ เป็นผู้ทำพิธีและช่วยเหลือชาวบ้าน จัดตั้งไปรษณีย์พิบัติให้แกชาวบ้าน ถือว่าเป็นวรรณะครูผู้สอนซึ่งจะเป็นที่ปรึกษาของกษัตริย์ในการปกครองและบริหารประเทศด้วย

วรรณะกษัตริย์คือพวกนักรบ มีหน้าที่ป้องกันประเทศและประชาชนเมื่อมีศึกชนวรรณะนี้จะออกสู้รบ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ชาวอารยันนับถือเป็นพิเศษอยู่แล้ว และเมื่อว่างศึกก็จะบริหารปกครองประเทศโดยมีโรหิตซึ่งอยู่ในวรรณะพราหมณ์เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ วรรณะพราหมณ์และวรรณะกษัตริย์นี้ เป็นวรรณะของชาวอารยันโดยเฉพาะ ทั้งสองวรรณะนี้มีฐานะใกล้เคียงเท่าเทียมกัน การแต่งงานข้ามวรรณะระหว่าง ๒ วรรณะนี้ไม่ถือว่าผิด

วรรณะแพศย์ คือพวกพ่อค้าและพวกที่มีอาชีพอื่น ๆ ที่มีโชภกรรมกรและมีโชภอาชีพของสองวรรณะ ดังกล่าวมาข้างต้น ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวรรณะนี้ ดังนั้น วรรณะนี้จึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจแก่สังคมเป็นอันมาก วรรณะแพศย์คงจะเป็นวรรณะที่มีพวกอารยันผสมปนเปื้อนบ้าง เพราะอนารยันซึ่งผู้ครอบครองดินแดนก่อนการรุกรานของอารยันก็มีอาชีพค้าขายไร้อารยธรรม พวกนี้มีวัฒนธรรมที่เจริญพอสมควรทีเดียว ชาวอารยันคงจะยอมรับชนพวกนี้เข้าเป็นพวกด้วยในระยะเริ่มแรก เพราะดังกล่าวมาแล้วว่าชาวอารยันในระยะเริ่มแรกเขาสู้อินเดีย คงจะเข้ามาแทรกซึมอยู่ทั่วไปก่อน และจะต้องยอมรับวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองเขาไว้มาก จนเมื่อมีกำลังเข้มแข็งขึ้นจนสามารถยึดอำนาจปกครอง ก่อนที่จะยึดอำนาจได้ก็จะต้องมีการผสมผสานกันทางเชื้อสายและวัฒนธรรมกันอยู่ไม่น้อยแล้ว ชาวอารยันจึงยอมรับอนารยันเข้าเป็นพวกอารยันด้วยการทำพิธีดังมีปรากฏอยู่ในพราหมณะของสามเวท ดังนั้น วรรณะนี้ส่วนใหญ่จึงน่าจะเป็นชาวพื้นเมืองเดิมที่มีความสามารถในการค้าและมีอาชีพกสิกรรมรวมอยู่ก่อนแล้ว

วรรณะสุดท้ายคือวรรณะศูทร เป็นพวกที่มีอาชีพรับใช้ ทำงานหนัก เป็นพวกกรรมกรชนที่อยู่ในวรรณะนี้ถูกพวก ๓ วรรณะข้างต้นเหยียดหยามอย่างมากมาย จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าพวกศูทรคงจะเป็นพวกอนารยันที่แพ้สงครามในระยะหลัง ๆ ที่พวกอารยันมีอำนาจเข้มแข็งขึ้นและมีวัฒนธรรมเจริญขึ้นมากแล้ว จึงไม่ยอมรับพวกอนารยันเหล่านี้เข้ามาเป็นอารยันอีกเช่นแต่ก่อนกลับถูกลงและกดขี่ให้ทำงานหนัก ถือว่าเป็นทาสหรือทาสย์ ความคิดนี้ยังหลงเหลืออยู่จน

กระทั่งปัจจุบัน แต่ถึงอย่างไรพวกศูทรก็มีความสำคัญต่อสังคมทำให้การงานต่าง ๆ ของสังคมดำเนินไปไม่หยุดยั้ง

"การเปรียบเทียบวรรณะทั้ง ๔ กับอวัยวะในร่างกาย คือ พรหมณ์ เปรียบได้กับหัว อันเป็นมอเกิดแห่งปัญญา คือเป็นครู เจ้าความคิด เป็นปราชญ์ กษัตริย์เปรียบได้กับอก อันเป็นมอเกิดแห่งกำลัง คือมีหน้าที่ปกป้องประเทศ แพศย์ เปรียบได้กับขา เป็นส่วนที่เลี้ยงกายให้ทรงอยู่ หมายถึงพวกพานิชยการและกสิกรรม ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจที่ทรงสังคมไว้นั้นตกอยู่ในมือของพวกนี้ ส่วนพวกศูทร เปรียบได้กับเท้า หมายถึงผู้ทำให้สังคมเคลื่อนที่ก้าวหน้า คือการงานโดยทั่ว ๆ ไป" ๑๖ คนต้องมีอวัยวะทั้ง ๔ นี้จึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ฉันใด สังคมก็ต้องมีคน ๔ จำพวกนี้จึงจะดำรงอยู่ได้ฉันนั้น คอมารระบบสังคมดังนี้กลายมาเป็นปรัชญาและแตกแขนงออกไปอีกหลายสาขา เช่น เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น นับว่าระบบสังคมของชาวอารยันวางรากฐานให้แก่ระบบสังคมของอินเดียเป็นอย่างดี.

บทสรุป

บัดนี้ ก็ได้กล่าวถึงเรื่องราวชาวอารยันตั้งแต่เข้ามาจนกระทั่งเข้ามาอยู่ในประเทศอินเดียและวางรากฐานประเพณีไว้ให้แก่อินเดียแล้ว จนกระทั่งสิ้นสุดยุคพระเวท เขาสูญเสียวิวัฒนาการของวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวอารยันเขาของคัมภีร์พระเวท จนกระทั่งรุ่งเรืองจำเริญขึ้นสู่ยุคทอง ก็เป็นอันสิ้นสุดยุคของชาวอารยันด้วย เพราะนับแต่บัดนี้ต่อไป ชาวอารยันในอินเดียก็จะเรียกว่าเป็นชาวฮินดู ซึ่งเผ่าเชื้อจะเปลี่ยนไป แต่เชื้อสายและวัฒนธรรมก็ยังคงสืบเนื่องกันอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

๑. วิจิตร ภาณุพงศ์, ภาษาศาสตร์,. โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (กรุงเทพ ๒๕๑๔)
๒. สวามี สัตยานันท์บุรี, ทรรกวิทยา (แพรวพิตยา กรุงเทพ ๒๕๑๔)
๓. ชวินทร์ สระคำ, ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในอินเดีย (โรงพิมพ์การศึกษา พระนคร, ๒๕๐๖)
๔. จำลอง สารพัตติก, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระเวท, (๒๕๑๑)
๕. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ภาษาอังกฤษ

๑. ศีรทารานากตรกวาสุปติ ภาฏาจารย์ (รวบรวม) ศัพทโศตมมหนานิ,
(พิมพ์ครั้งที่ ๓ กัลกัตตา ๑๘๘๓)

ภาษาอังกฤษ

1. Allchin, Bridget and Raymond, The Birth of Indian Civilization (Suffolk, 1968)
2. Basham, A.L., The Wander that Was India, (Bombay 1963)
3. Wheeler, Mortimer, the Indus Civilization, (Third addition Cambridge 1968)
4. Wheeler Mortimer, Early India and Pakistan, (Bristol 1959)
5. Wheeler Mortimer, The Indus Valley and Beyond, (Norwich 1966)
6. Majumdar, R.C., Ancient India, (Delhi 1960)

7. Gordon, D.H., The Pre-historic Background of Indian Culture (Bombay 1958)

8. Brown, Percy, Indian Architecture (Buddhist and Hindu Periods)

9. Puri, B.N., Cities of Ancient India (Meerut 1966)

10. Aurabhindo, Vedic Glossary

11. Williams, Monier, Hinduism, (London 1877)

12. Britannica Encyclopedia Vol I.

13. New Standard Encyclopedia, Vol. I, VI, XIV.

14. Encyclopedia of World Art Vol. V, IV.

15. Munshi, K.M., The Vedic Age, (4th ed.; Bombay:

Associated Advertisers and Printers. 1965)

16. Sayyid Fayyaz Mahmud, The story of Indo-Pakistan,
(London: Oxford University Press, 1963)

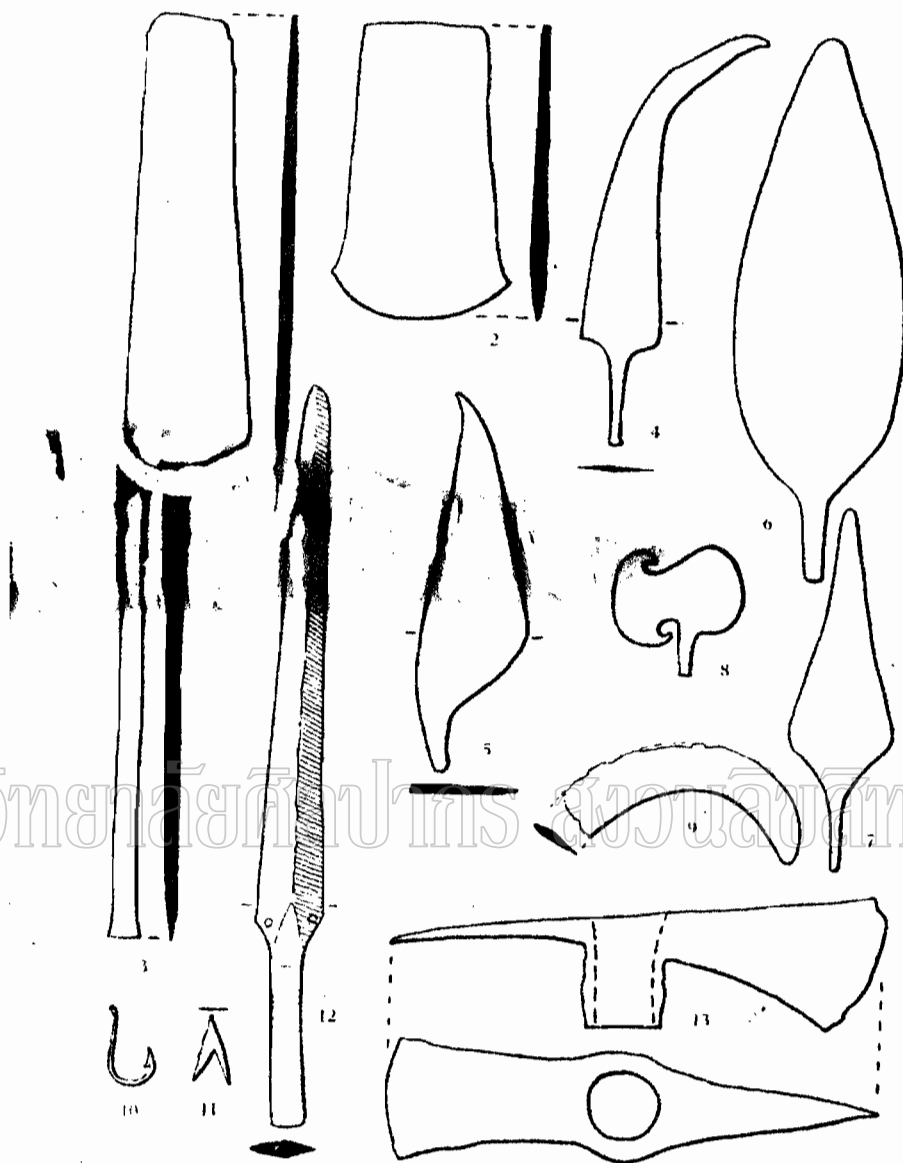

Fig. 24 Mbenjo-daro: implements of bronze and copper. 4

รูปที่ ๒ เครื่องมือสัมฤทธิ์ และทองแดง ที่พบที่
ในแหล่งโบราณคดี

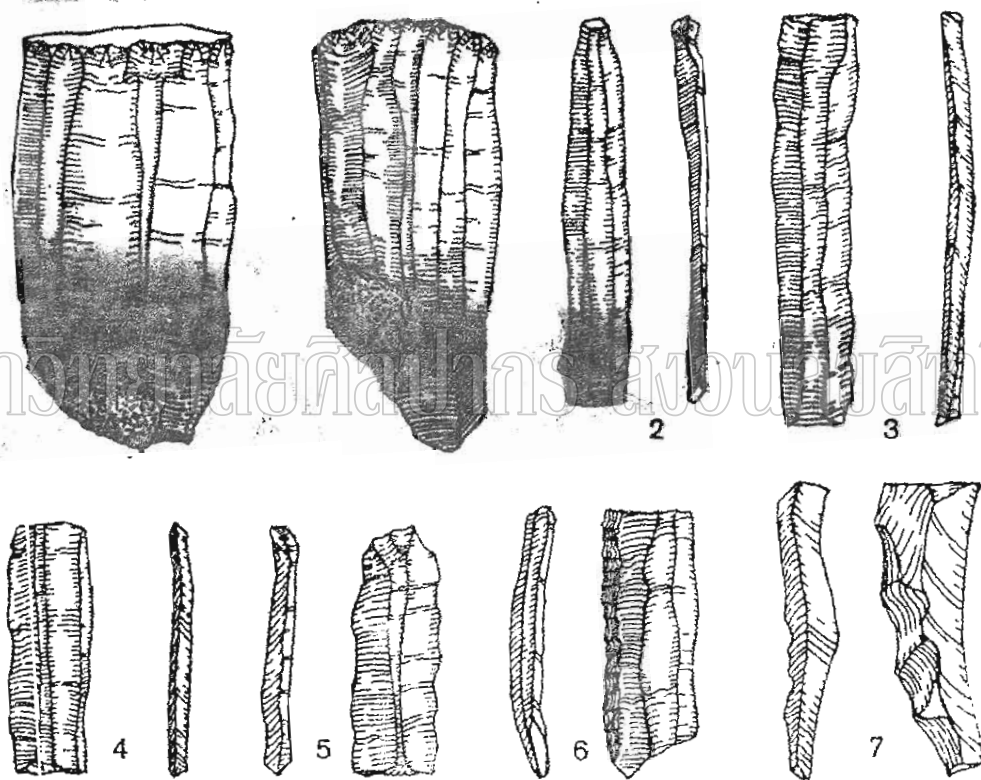
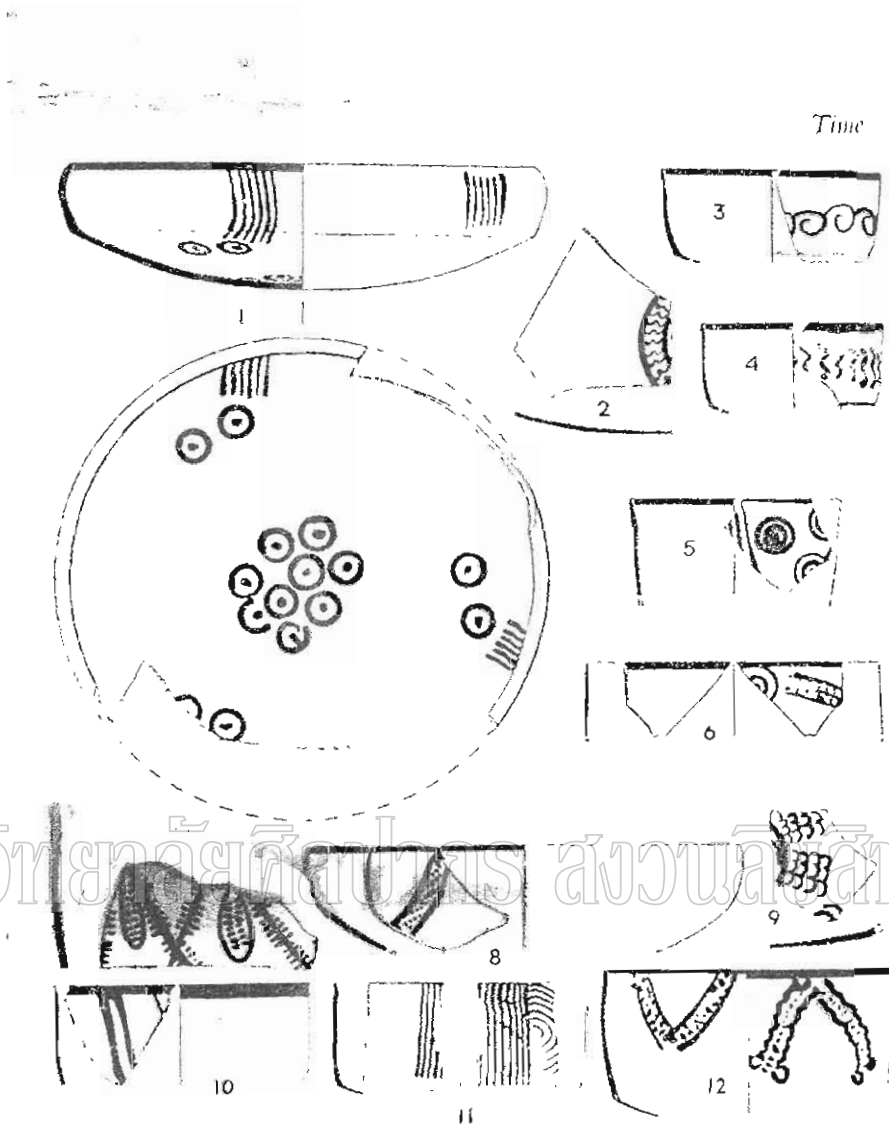

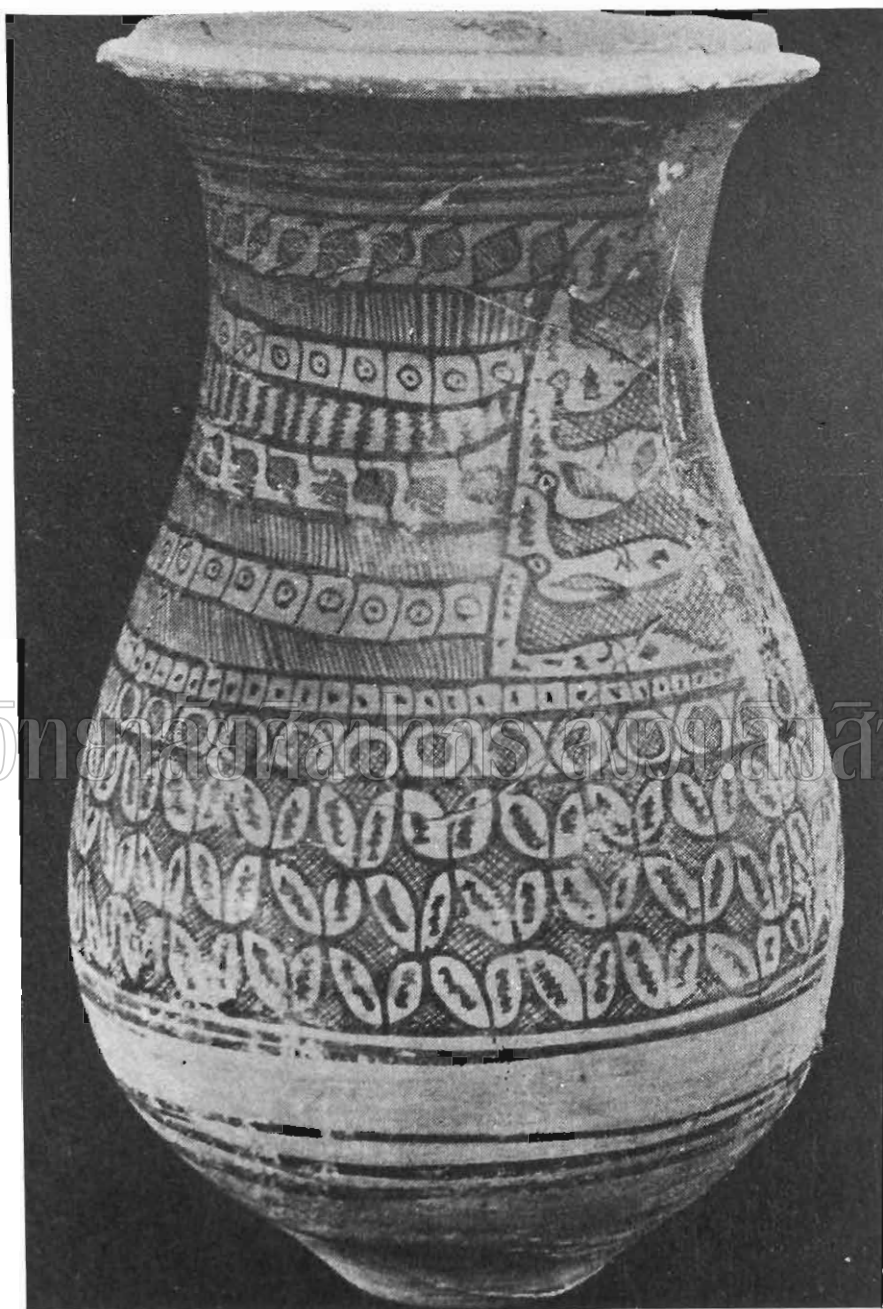
Figure 26. Harappan stone-blade industry. 1:2

รูปที่ ๒๖
เครื่องมือหินยุคฮารัปพา

Painted grey ware 1-12, from Abulchhata, 5-9, from Panipat, 10-12, from Hastinapura.

รูปที่ ๑ Painted Grey ware

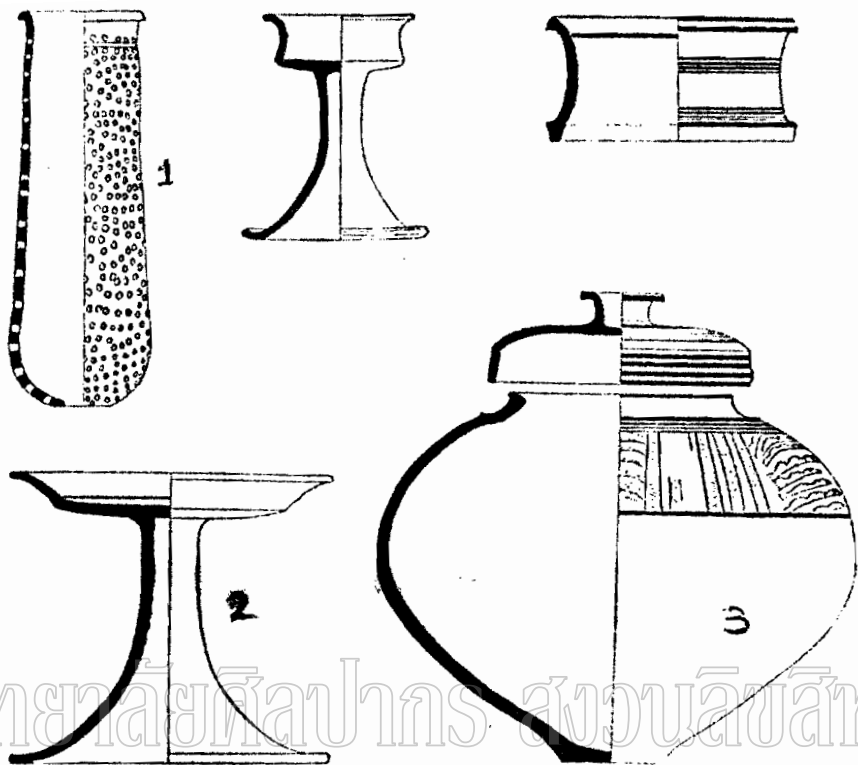

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสุโขทัย

รูปที่ ๕ ก. ภาพเขียนบนเครื่องปั้นดินเผา

รูปที่ ๕๖. ภาพพระพุทธรูปปางนาคปรก
 ซ้าย รูปพระพุทธรูปปางนาคปรก
 ขวา รูปพระพุทธรูปปางนาคปรก

Harappa, Harappan pottery. 1:10

- รูปที่ ๕๓. เครื่องเคลือบดินเผา
1. ขวดสูงทรงกระบอก ขูดสี ๑ สีทอง
  2. ขวดตื้นทรงกลม
  3. ขวดใหญ่ทรงกลม มีฝาปิด สีเทา

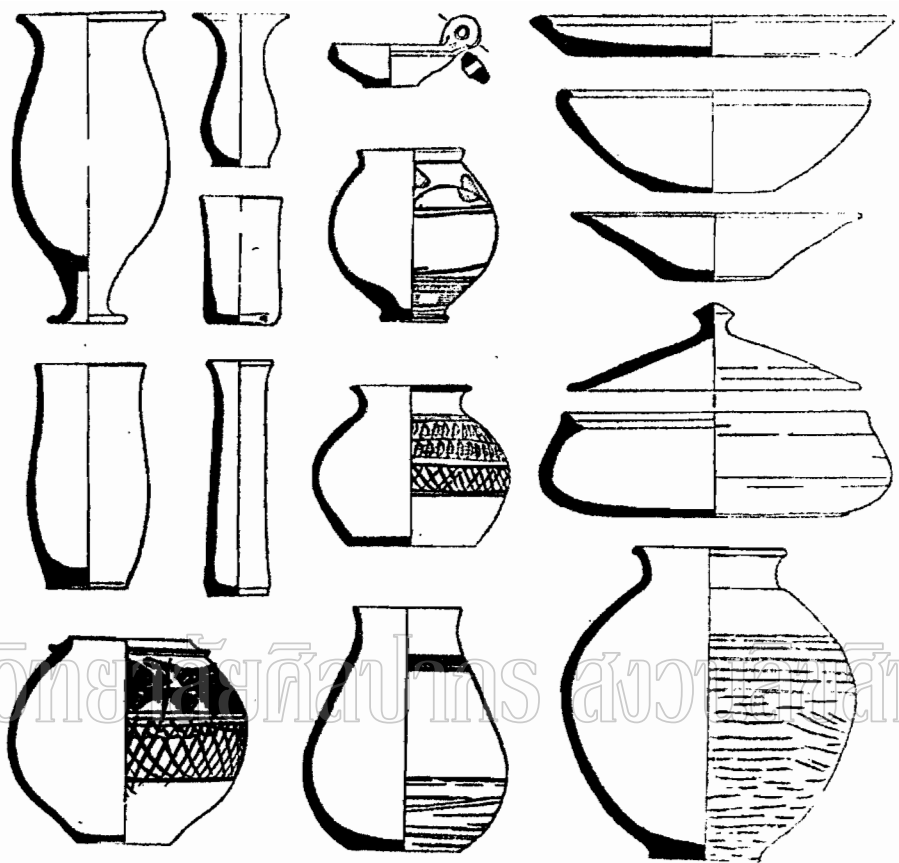
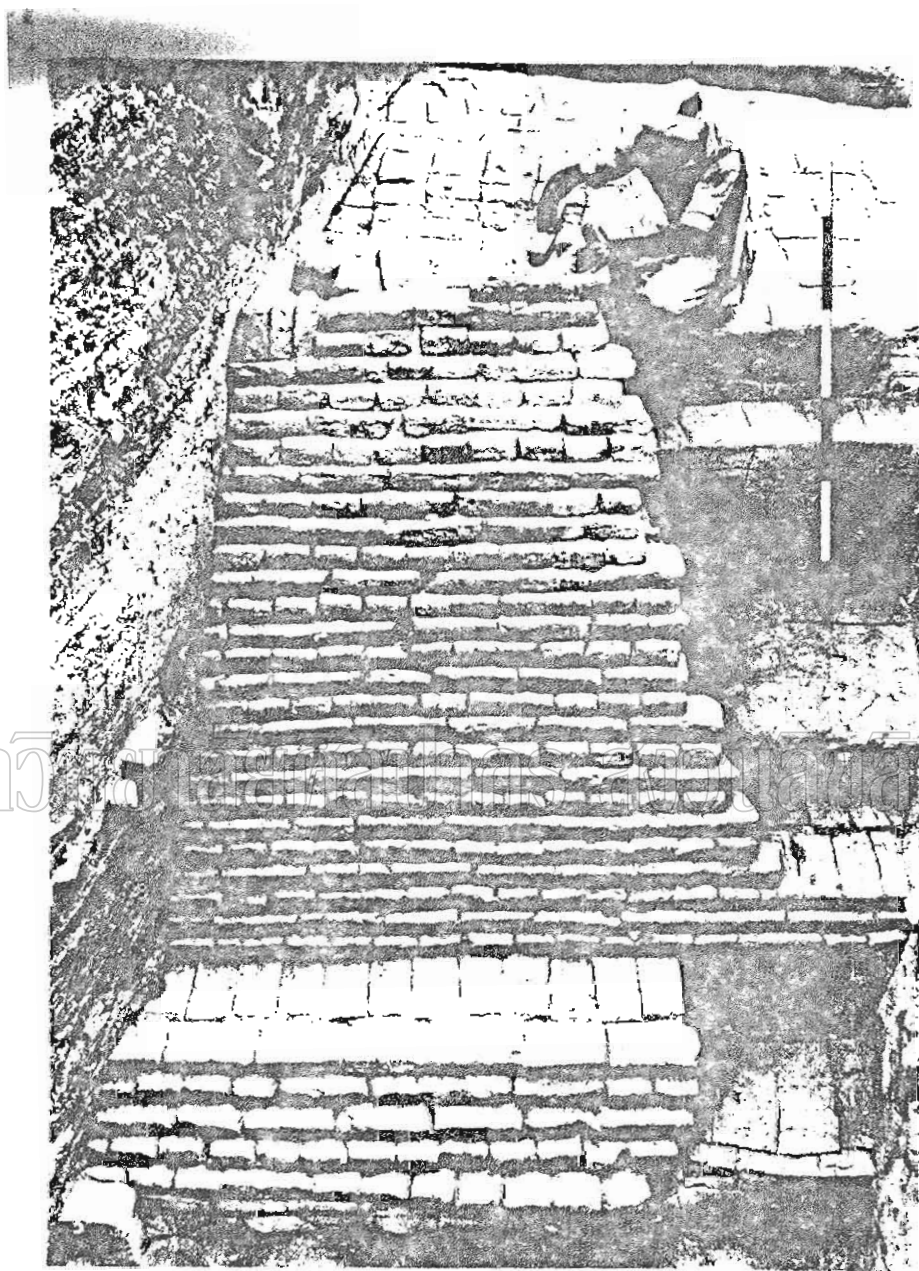

Figure 27. Harappa, Harappan pottery. 1:8

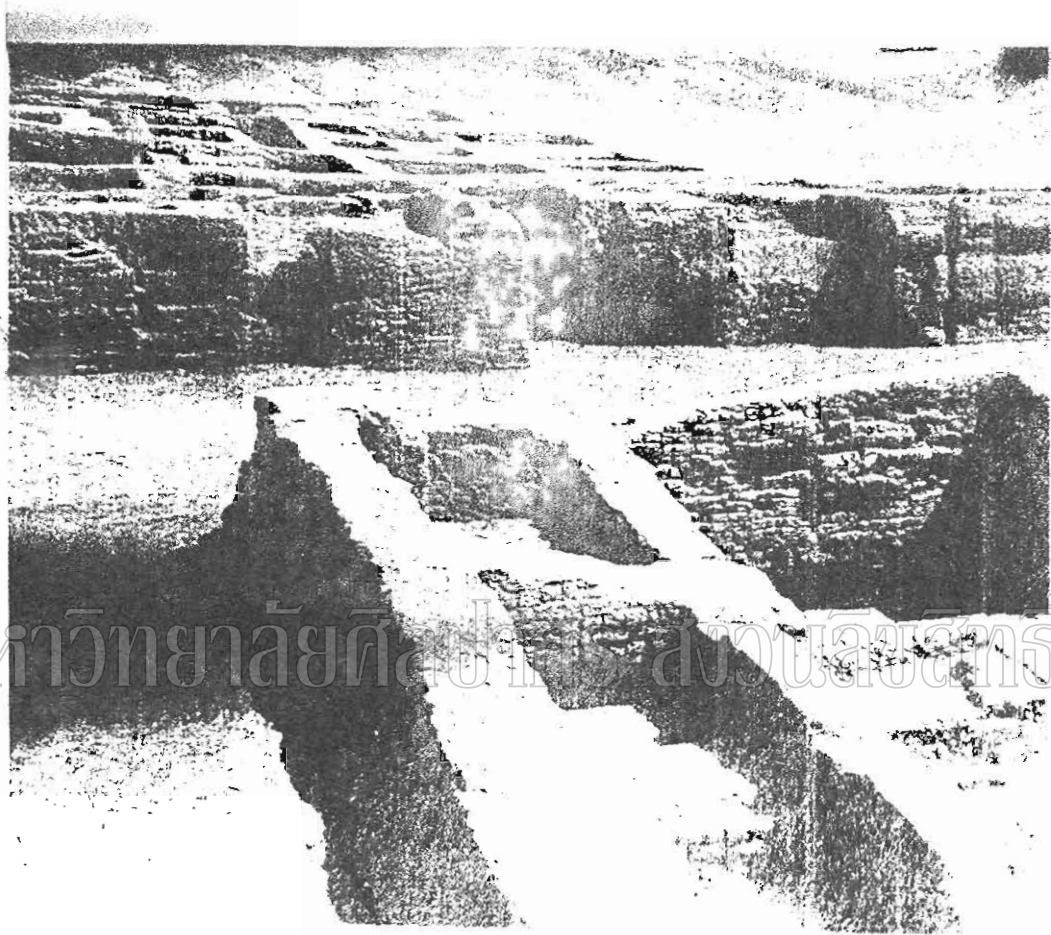
รูปที่ ๒ ภาพของเครื่องปั้นดินเผา

มหาวิทยาลัยศิลปากร - ศูนย์วิจัยและอนุรักษ์มรดกไทย

รูปที่ ๗

กำแพงเตี้ยรอบมณฑป ก่อสร้างด้วยอิฐเผา -
หน้ารับฟ้า

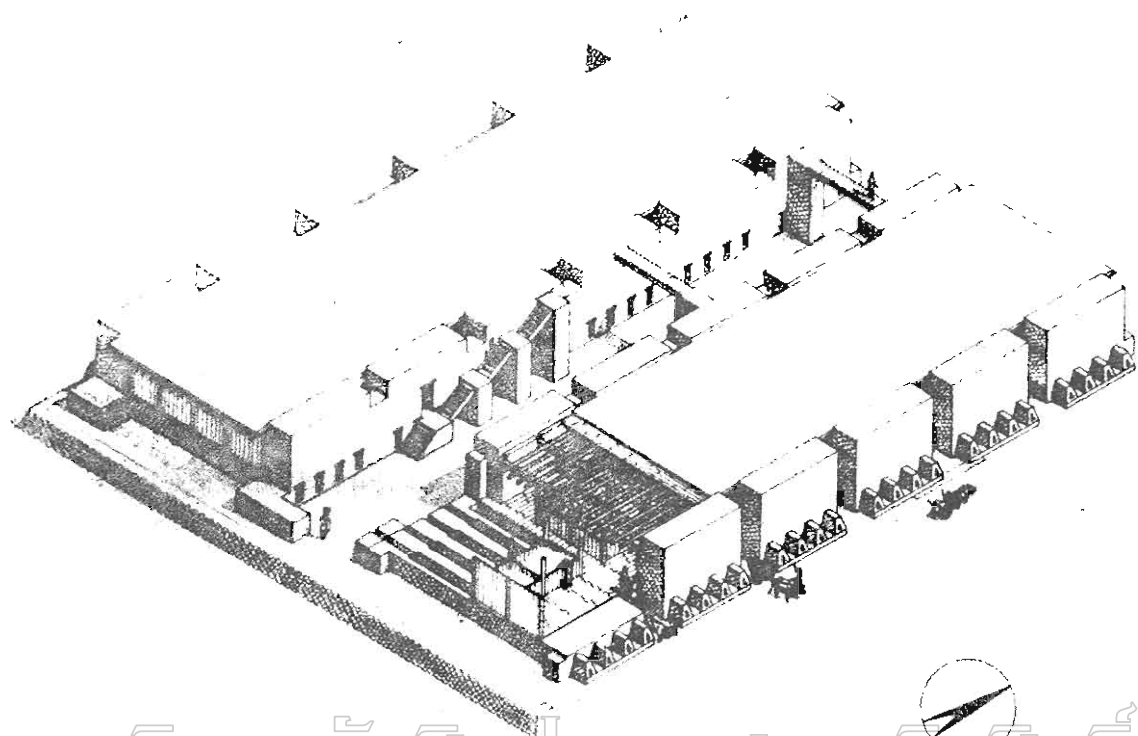
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

รูปที่ ๘ สถาปัตยกรรมกลุ่มแอ่งน้ำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สงขลา

รูปที่ ๗   ๑๓๘   ๖/๕๔๕๖๓๐๖

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

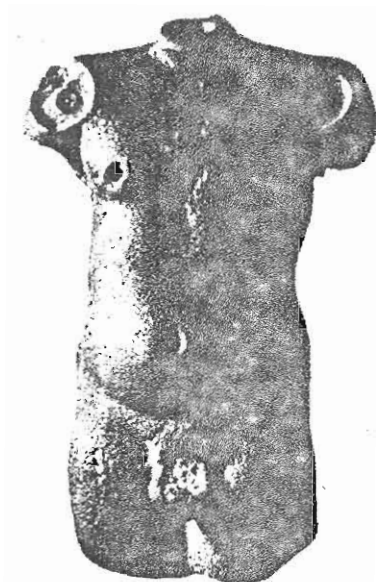
รูปที่ ๑๐   สักราชวิทยาลัยศิลปากร [ภาพ Reconstruct]

รูปที่ ๑๑ พระติลกมณเฑียรเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์

A.

A.

V.

มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศิลปกรรมศาสตร์

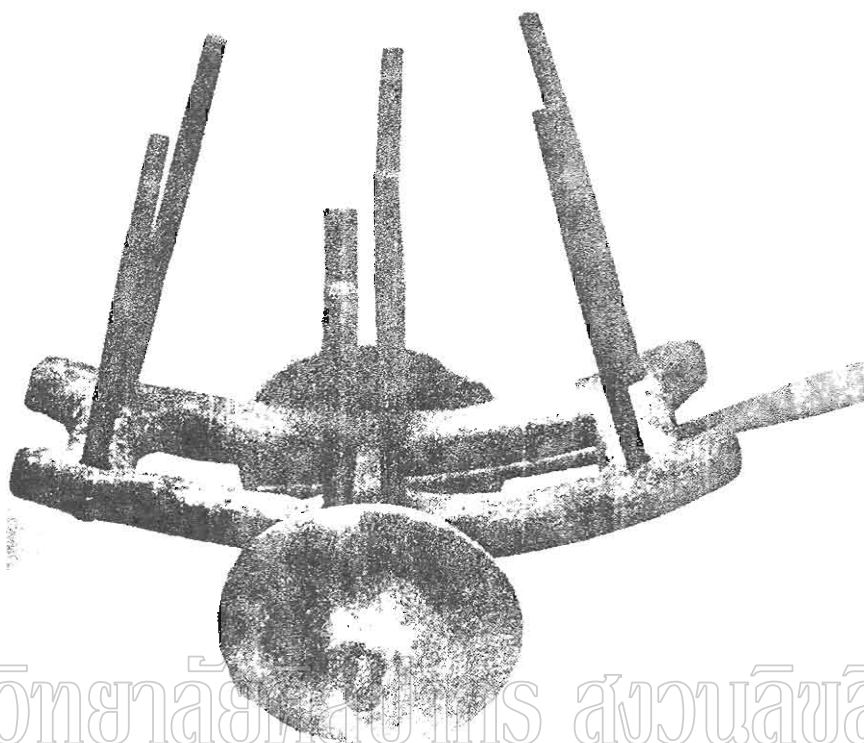
รูปที่ ๑๒
 ๑. รูปปั้นคนนอน
 ๒. รูปปั้นคนยืน
 ๓. รูปปั้นคนเดิน

รูปที่ ๑๓
เครื่องปั้นดินเผา
สมัยทวารวดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงขลา

รูปที่ ๑๓ เครื่องปั้นดินเผาสมัยทวารวดี

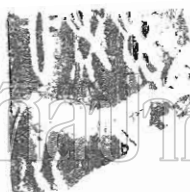
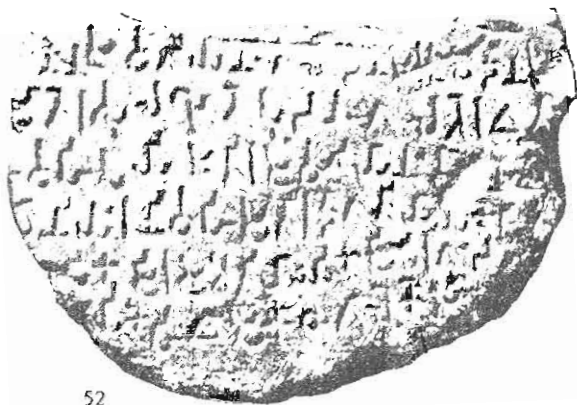
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปที่ ๑๔ เครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องตี ฆ้องวงใหญ่

Λc

52

Vo

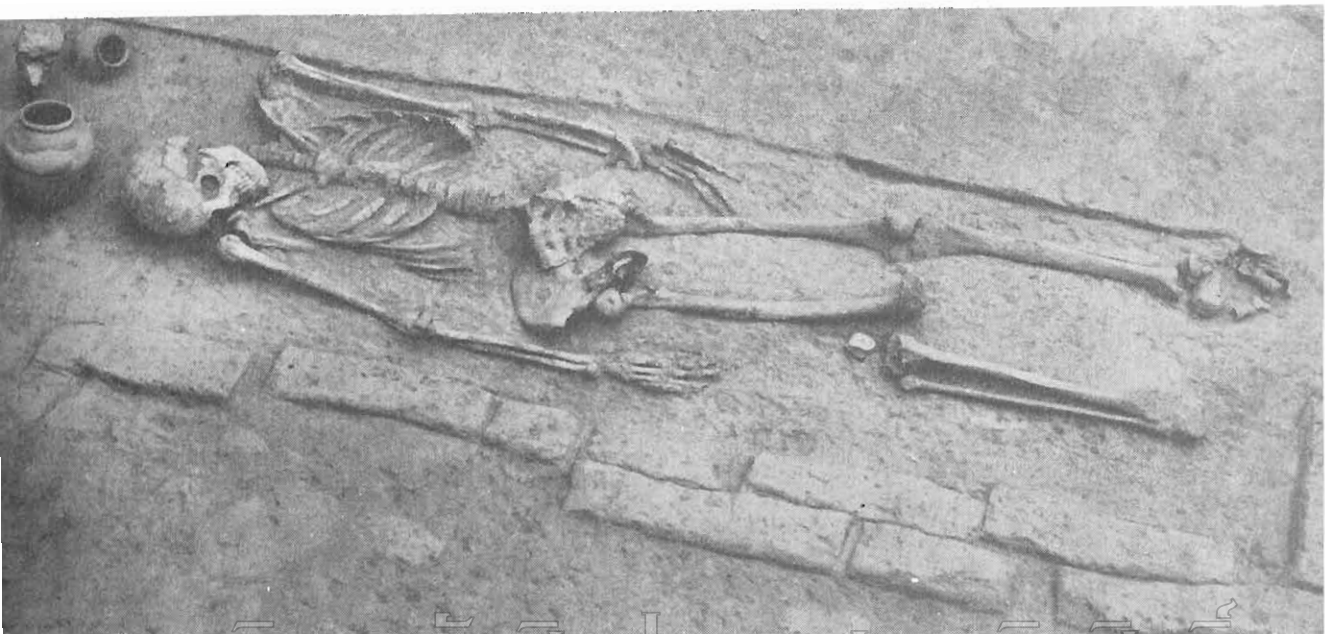
18

1

2

รูปที่ ๑๕

- ๑๐ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๑ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๒ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๓ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๔ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๕ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๖ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๗ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๘ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๑๙ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๒๐ แผ่นจารึกสมัยราชวงศ์ไมริ่ง จากสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปที่ ๑๖

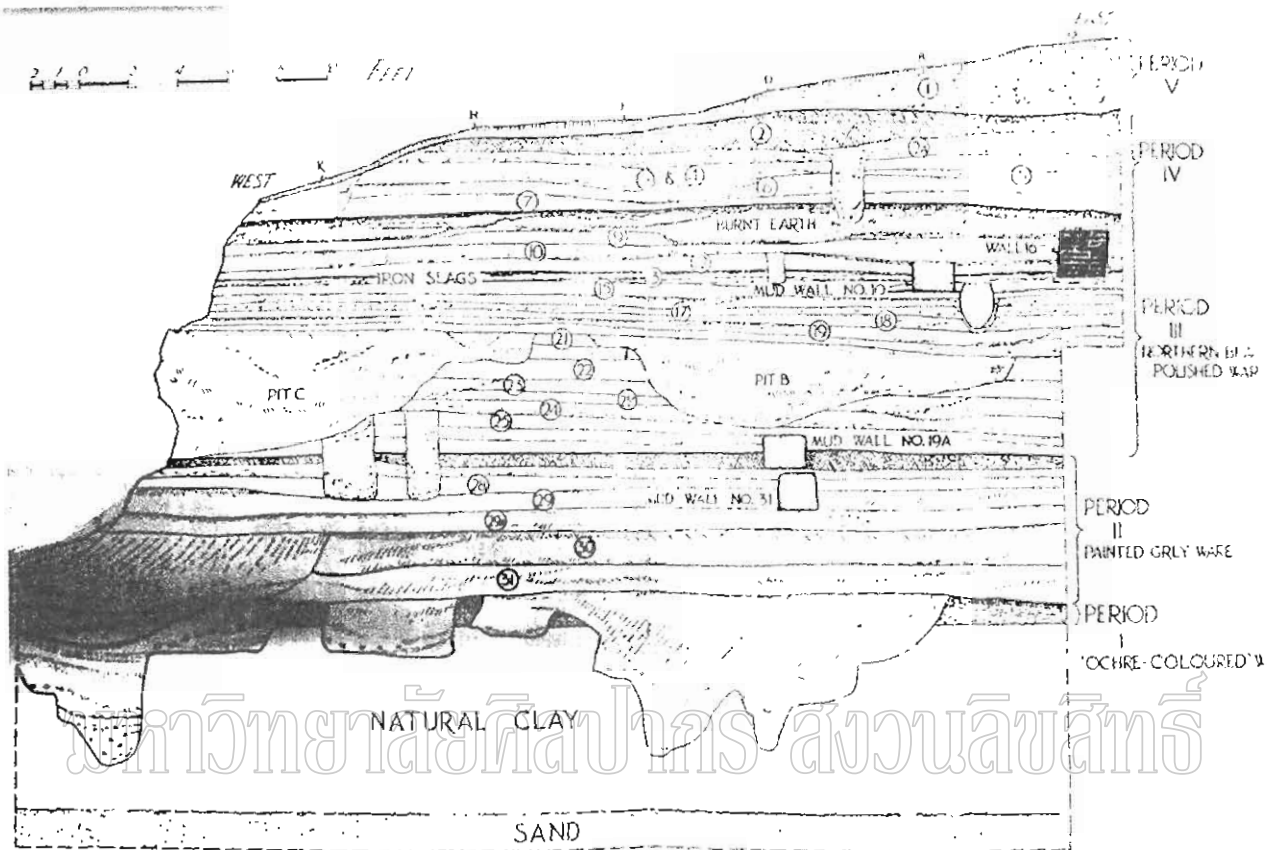
การฝังศพ

คู่มหาสุรสิงห์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปที่ ๑๗ มรณภาพ ผู้คนสมัยใหม่

รูปที่ ๑๘ ชั้นดินภาณีสถาภาพระ-

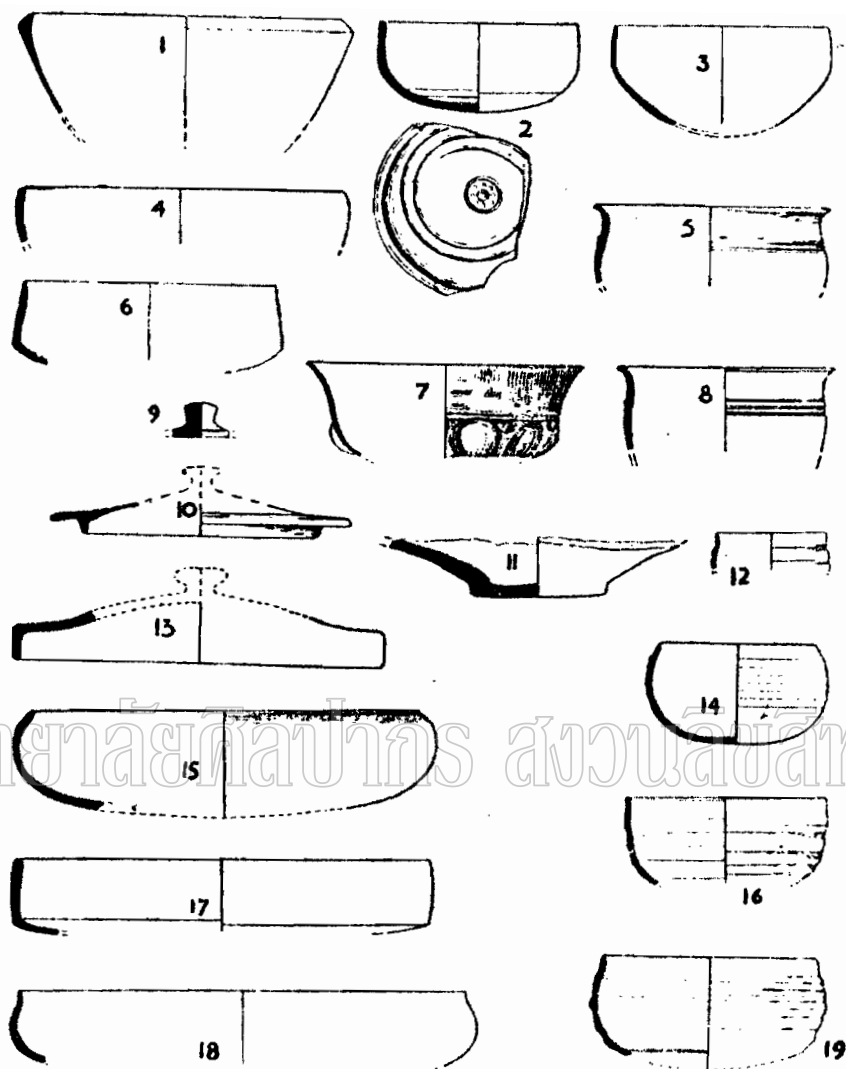
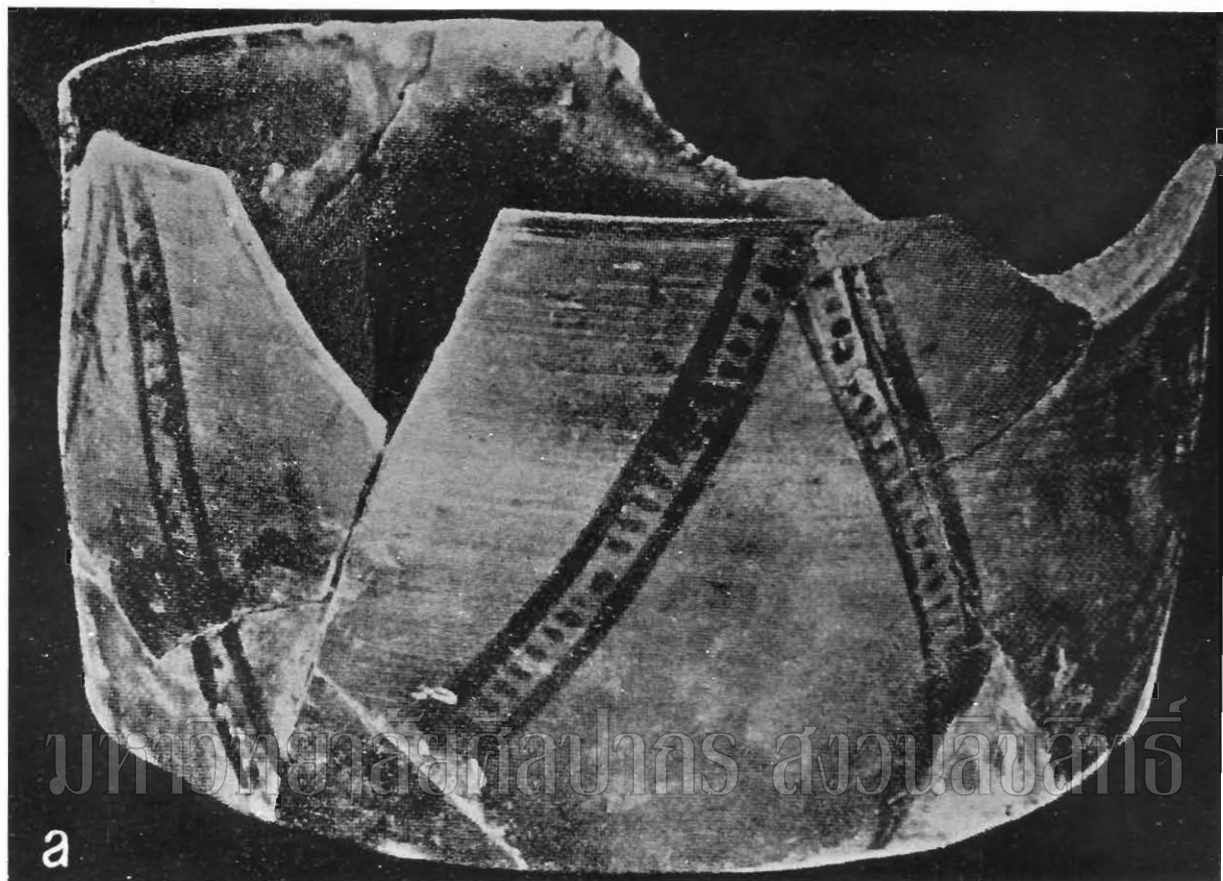

Fig. 2 Northern black polished ware: 1, 3, 5, 8, 10, 17, from Rupar; 2, 16, from Rājgir; 4, 9, 12, 18, from Patliputra; 6, from Bahal; 7, from Taxila (Bhir Mound); 11, 13, from Hastinapura; 14, 15, 19, from Abichchhatra. 1

รูปที่ ๒

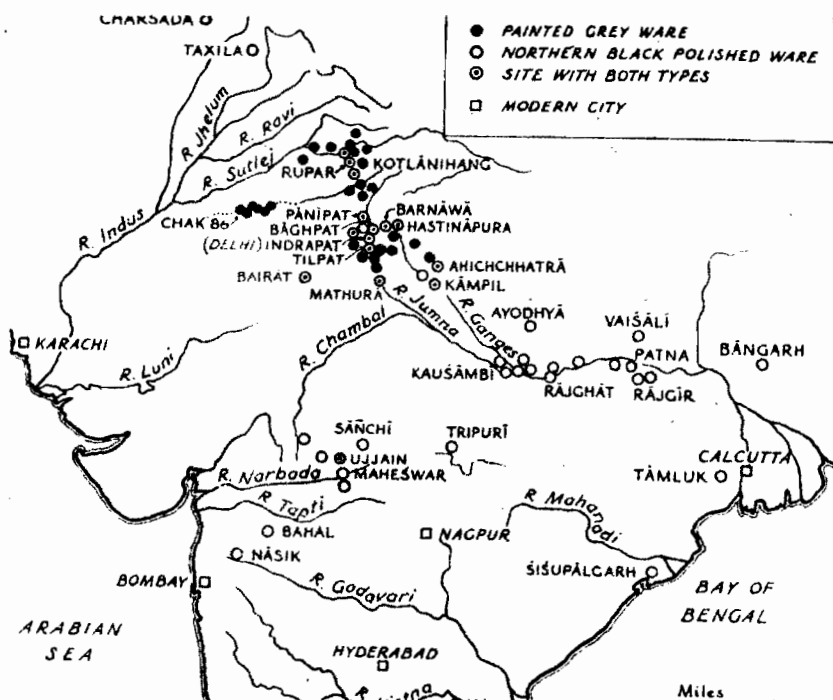
N.B.P. ware

ภาชนะดินเผาเคลือบสีน้ำตาล

รูปที่ ๒๐

P.G. ware

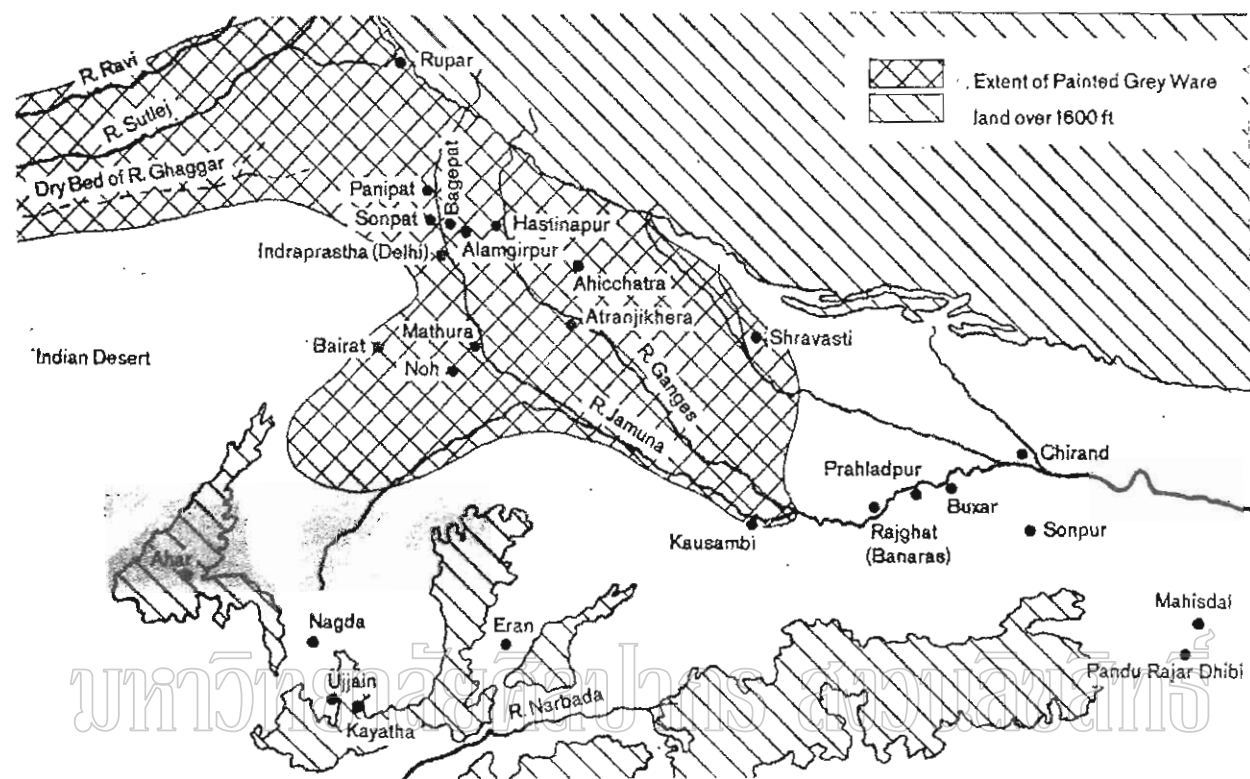

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาเอเชียตะวันออก

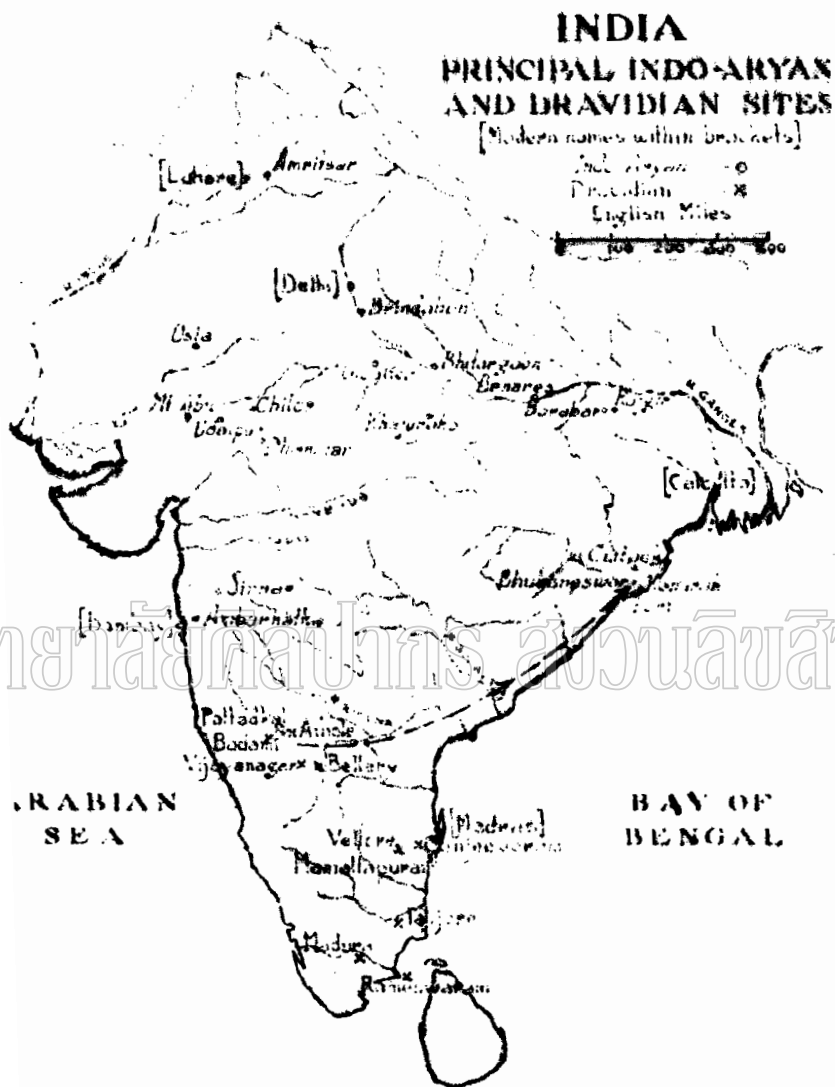
รูปที่ ๒๑

แผนที่แสดงแหล่งที่พบ

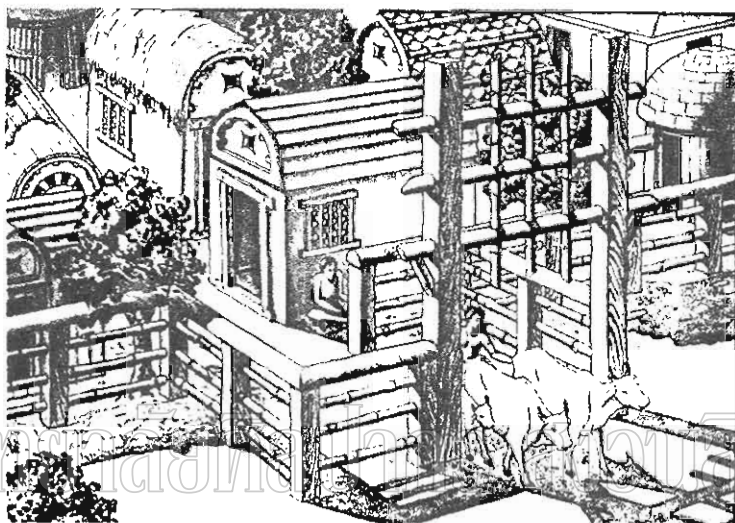
ภาชนะดินเผาสมัยทวารวดีและทวารวดี
กับภาชนะดินเผาสมัยทวารวดี
อินเดีย
แสดงว่า
สำหรับดินเผาสมัยทวารวดี (๗๕๐-๑๐๐๐)
รูปภาชนะดินเผาสมัยทวารวดีและทวารวดี
และดินเผาสมัยทวารวดีและทวารวดี

รูปที่ ๒๒ แผนที่แสดงบริเวณที่ P. G. ware เติบโต
ขยายไป

รูปที่ ๒๓ แผนที่แสดงอารยธรรมของชาวฮินดู
 และชาวดราวิเดียนในอินเดีย

รูปที่ ๒๕ สลักประตูขรรค์ของเจ้าราชวงศ์เจ้าอาวาส
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร